

Busha ni bilo k nam

Ameriški predsednik George Bush pouje po tistem delu vzhodne Evrope, ki dela na tem, da bi vendarle zavetela pluralistična demokracija. Prvi mož največje gospodarske in vojaške sile na našem planetu je tako obiskal Poljsko in Madžarsko, k nam pa ga ne bo, čeprav bolj kot drugi vpijemo o demokraciji, pluralizmu, civilni družbi, zasebni podjetnosti itd. Seveda je to vpijete zelo disonantno; poznamo najmanj tri glavne poti, po kateri naj bi šla Jugoslavija jutrišnjega dne. Srbska in slovenska sta dokaj znani, manj pa se ve, kaj se skriva za hrvaško »jugoslovansko sintezo«. Najbrž nič oziroma hrvaško cincanje. George Bush bi ob morebitnem obisku v Beogradu (zakaj ne tudi v Ljubljani in Zagrebu?) moral kakšno reči tudi o jugoslovanski diferenciranosti, nakar bi politični analitiki sesteli jabolke in hrušče ter rekli, kateri od v Jugoslaviji sprtni strani je ameriški predsednik namenil več ali kar vse simpatije.

Nobenega dvoma ni, da ameriški predsednik ve, komu v Jugoslaviji je naklonjen, vprašanje pa je, kdaj in kako bo to povedal. Pri tem so mogoča tudi presenečenja. Kdo bi si kdaj mislil, da bo nedavno vplivna Amerika kdaj izrekla vse priznanje poljskemu generalu Jaruzelskemu, potem ko se mu je na Poljskem v bistvu vse ponesrečilo in je moral na koncu pristuhnit tistim, ki jih je ob državnem udaru tako krvavo zatiral. Jaruzelski je spoznal in priznal, da se z glavo ne da skozi zid, in bil zato pohvaljen. Koliko človeških in materialnih žrtev je za politično spravo dala Poljska, zdaj ni več važno, na koncu bo morda zmagała demokracija, čeprav bi lahko že v začetku.

Seveda pa Bush »polet nad Jugoslavijo«, kot smo romantično imenovali ameriško zunanjo aroganco do naših (ne)demokratskih vrenj, še zdaleč ni znak, da se Amerika za Jugoslavijo ne zanima. Nasprotno, človekove pravice in državljanske svoboščine so v zadnjem času v ospredju razprav ameriške javnosti. V zvezi z njimi se velikokrat omenja tudi Jugoslavija. Predstavniki doma ameriškega kongresa je sprejel celo amandma o kršenju človekovih pravic v Jugoslaviji. Predloženi amandma je v bistvu povzeteč štirih dosedanjih predloženih resolucij, ki obsojajo kršenje človekovih pravic na Kosovu. Za amandmajem stoji nekaj zelo vplivnih članov ameriškega kongresa. Na približno dveh tipičnih straneh je govor o velikem številu primerov kršenja človekovih pravic v

naši državi, posebej je poudarjeno, da kršitve zadevajo predvsem določene etnične skupine in območja, še zlasti pa Albance v avtonomni pokrajini Kosovo. v poročilu so besede kot policijski pregon, smrt številnih civilistov in policistov, na stotine ranjenih in na stotine zaprtih, še najemaj pa je bila našim oblastem všeč formulacija, »da zlorabe človekovih pravic kršijo visoke ideale o enakosti, dostojanstvu in bratstvu med vsemi narodi in narodnostmi v Jugoslaviji, ideale, ki so bili vodilna načela Jugoslavije vse do leta 1945«. Ameriški seveda ne pozabijo omeniti tudi nevesnih ugotovitev evropskega parlamenta.

Naše oblasti so na to morale odgovoriti. Za to nehalno vlogo so izbrali nekoga Iljo Djukića, pomočnika zveznega sekretarja za zunanje zadeve. Taja ameriškega kongresniku, ki se je mudil pri nas, izročil besedilo izjave zveznega zbora skupščine SFRJ. V izjavi je med drugim rečeno, da ocene v amandmaju ne temeljijo na dejstvih in da niso v skladu z dejanskim stanjem v Jugoslaviji. Po Djukiću in zveznem zboru torej spremembe srbske ustave niso bile izsiljene, na Kosovu pa je vse lepo in prav. Zlasti za Albance v izolaciji.

Pred dnevi se je iz zahodne Evrope vračala skupina novomeških maturantov. Blizu je bil avtobus jugoslovanski meji, manj smeha in prešernosti je bilo v njem. Blagor državi, katere mladost se s tesnobo v srca vrača v rodno gnezdo.

M. BAUER

Jezikovne počitnice v Novem mestu

Od 16. julija do 5. avgusta bodo pri nas učenci s Koroškega

NOVO MESTO — O tem, da je slovenski jezik na Koroškem kljub uradno zapisani zaščitni neenakopraven v šolah in javnem življenju, ne kaže izgubljati besed. Zadnji šolski ukrepi tako stanje še poslabšujejo, zato je razumljivo in utemeljeno, da organizacije koroških Slovencev tako politiko večine do manjšine ne morejo soglašati. Upravičena je zahteva, da se mladina na dvojezičnem ozemlju uči in nauči obeh jezikov. To je nujno za obstoj in vsestransko potrjevanje slovenske manjšine. Ob tem tudi ne gre podcenjevati, da je že danes na dvojezičnem območju vse več zaposlitvenih možnosti za tiste, ki enakovredno obvladajo oba jezika. Ker v uradnem šolskem sistemu take možnosti niso zadovoljivo uresničljive, je prišlo do pobud, da bi se slovenska mladina na Koroškem poglobljeno učila slovenske in v okviru domiselne akcije, ki je dobila ime Sloveščina v Sloveniji. Temu klicu se odzivajo tudi otroci iz narodnostno mešanih zakonov. Cilj tega je, da pride ta mladina do temeljitejšega znanja slovenskega knjižnega jezika v slovenskem jezikovnem okolju, in sicer med počitnicami, ko je take zamisli možno uresničevati. In takih oblik, ki se bo letos prvič preizkusilo, so tako imenovane jezikovne počitnice, za katere je dala pobudo Kršćanska kulturna zveza v Celovcu. V Sloveniji so se pristojni odločili, naj tovrstna jezikovna vzgoja za mlade Korošce poteka v Novem mestu, kjer je za to namene jezikovno okolje primerno tudi med počitnicami.

Organizacijo teh jezikovnih počitnic, ki se bodo za 24 udeležencev, starih od 9 do 16 let, začele 16. julija in končale 5. avgusta, je ob pomoči organizacijske enote Zavoda SRS za šolstvo prevzelo Slavistično društvo Dolenjske.

Mladi Korošci bodo bivali posamično pri družinah, ki imajo otroke enakih starosti. Zanje bo dnevno organizirano največ tri ure pouka v treh skupinah, preostali čas pa bo pretežno namenjen spontanemu vraščanju v neposredno govorno okolje družin in soseske, nadalje izletom, kulturnemu življenju in drugim dejavnostim.

Kljub dopustniškemu nemiru se je 24 družin odločilo, da zagotovijo mladim gostom koristno in prijetno tritedensko bivanje v Novem mestu. Za pripravo in izvedbo celotnega programa skrbi skupina kakih desetih zavzetih ljudi.

Posebej moramo poudariti, da je pri vseh sodelujočih, od družin dalje, neverjetna pripravljenost, da bi načrtovane jezikovne počitnice v celoti uspele.

J. ŠKUFA

Naša anketa

Del načrtovane kampanje

Po lanskih zveznih ocenah o kontrarevoluciji in specialni vojni v Sloveniji, ki sploh niso bile umaknjene, je Mikulićeva vlada kot enega zadnjih »dosežkov« pred neslavnim odhodom spravila na svetlo informacijo Bistvo, vzroki in ocene napadov na zasnovo SLO in zlasti JLA. Informacija je žaljiva za slovenski narod in vse, ki živijo v Sloveniji, je enostranska, krivična, v vrsti ocen dokazano protiustavna, skratka nesprejemljiva. Zato je v Sloveniji naletela na ostre proteste in argumentirano zavračanje tudi v skupščinskih klopek. Kot že nešteto krat doslej, posebno v zadnjem letu, pa se je pokazalo, da so bili celo črnogledi v Sloveniji v resnici naivni utopisti, vsi dokazi o nesprejemljivosti in nesresničnosti ocene namreč spet niso bili dovolj, da bi dosegli preprečitev obravnave in s tem lažljivo pljuvanje po Sloveniji vsaj v zveznih organih, če že vse bolj petolizno in nemoralno novinarstvo počne, kar hoče. Očitno ni prav nič več važno, kaj je res in kaj ni. Kljub vsem dokazom Slovenija ne more dokazati resnice o odnosu do JLA in zasnove SLO. Samoumevno se zato postavlja vprašanje o končnih ciljih takšnega vsiljevanja podobnih ocen.

IVAN NOVOSEL z Jesenic na Dolenjskem: »O kontrarevoluciji nič ne vem. Tisti, ki nam jo podtikajo, nočejo pravne države, za katero se zavzemamo v Temeljini listini Slovenije 1989. Podpisal sem jo in moji sodelavci prav tako, ker hočemo živeti v državi brez političnega monopola in nacionalne nadvlade, v državi, ki bo spoštovala človekove pravice in ki se bo končno približala demokratični Evropi.«

ANTONTANKO, suhorobar, Zapotok, Ribnica: »Vse govoričene v zvezi z napadi na JLA se mi zdi hudo pretirano, saj takih dogajanj jaz v Sloveniji ne poznam. Vse skupaj se mi zdi iskanje dlake v jajcu, ki ne bi bilo vredno omembe, če ne bi bili zadaj še kakšni drugi interesi, ki jih raje ne omenjam. Mislim pa, da je tako obnašanje za vse nas žaljivo in da bi morali naši politiki na to pošteno odgovoriti.«

JOŽE MAJERLE, skladiščnik iz Dola v kočevski občini: »Če ima nekdo slabo vest, vse očitke prekvalficira v napad. Ljudi, ki dajejo veliko denarja za JLA, zanima, kam ta sredstva grejo in za kaj se porabijo. Nimam občutka, da smo Slovenci kdaj napadali JLA, res pa je, da hočemo imeti čiste račune. Najbrž se ne bomo več zadovoljili s tem, da bo vojska za vekomaj nedotakljiva. Gotovo se bo morala bolj odpreti, postati dostopna.«

JANI PAPEŽ, trgovec iz Črnomlja: »O napadih Slovencev na JLA govorijo predvsem ljudje, ki so zavedeni. Glavno besedo pri tem pa ima seveda politika. JLA se je obzidala z visokim obzidjem, za katerim je počela, kar je pač želela. Prav demokratične spremembe v Sloveniji, ki ji ne prija in se jih tudi boji, pa so povzročile, da je JLA prešla v napad z geslom o napadu nanjo. Napad je pač najboljša obramba.«

MARTINA KUZMA, učiteljica s Težke Vode, Novo mesto: »Vse bolj postaja jasno, da je potenciranje napadov na JLA, kot ga izvajajo v nekaterih južnih republikah pa sedaj v zveznih organih, del načrtovane kampanje. To se kaže tudi v sedanjih poskusih destabilizacije Markovićeve vlade, ki skuša napraviti resne korake za sanacijo jugoslovanskega gospodarstva, pa dobiva polna pod noge, ko bi ji bila podpora najbolj potrebna.«

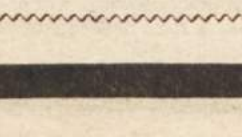
LADO MOTORE, vzdrževalec v Inpletu v Dolnjem Brezovem: »Če nam očitajo napade na JLA v tistih okoljih, kjer na mitingih rjovejo, da hočejo orožje, da bodo ubili Vlasija in lahko Milošević razpenjeni množici obljubi aretacije, se res lahko vprašam, kako resno upoštevati take očitke oz. ocene. Žal pa kaže, da je to scenarij, ki ga z dogajanjem naroda uresničujemo tako, da odstranjujemo tiste, ki mislijo drugače kot ti neostalinisti.«

TONE PLETERSKI, sekretar občinske konference SZDL Krško: »Ocenimo Mikulićeve vlade o napadih na JLA smo obravnavali in ugotovili v njej več neresnic. Ocena je neprimerena za nadaljnjo obravnavo v zvezni skupščini, vendar slovenskih stališč in zahtev po umiku gradiva niso upoštevali. Čudno je tudi to, da se nekateri hočejo na vsak način pogovarjati o materialu, ki ga je pripravila bivša vlada. Razne zvezne inšpekcije pa ugotavljajo v Sloveniji nadpovprečno dobro sodelovanje z JLA.«

FRANC LINDIČ, upokojenec iz Dolenjih Lanknic: »Ocena o protiaradnem razpoloženju v Sloveniji je oblika političnega pritiska na Slovenijo, posebej ker te ocene državno vodstvo še ni preklalo. Sprašujem se, na kaj se opirajo sestavjalci ocen. Po svojih pogovorih z ljudmi ne bi rekel, da so Slovenci protiaradno razpoloženi. Ocena o odnosu do JLA mi gre po maletu na živce, prej ali slej se bo pokazalo, da ne drži. Ne morem pa si razložiti, kaj je pravzaprav o ozadjju.«

JANEZ KOMPARE, poslovdja iz Metlike: »Napadi na JLA v Sloveniji so izmišljotina in nad tem sem ogorčen. Očitno tistim, ki si izmišljajo te napade, ni prav, da se Slovenija demokratizira. Kritično pisanje pa ni napad. Če kaj v tem pisanju ni res, naj zanikajo in dokažejo napačnost, ne pa, da tako pisanje proglasijo za napad na JLA. Vojska naj se ukvarja z vojaškimi zadevami in naj politiko in civilno življenje pusti pri miru.«

Ponosni smo, da smo Slovenci!

Srečanja na „Srečanju“ — Naši izseljenci navdušeni nad prireditvijo v Dolenjskih Toplicah — SNPJ slavi 85-letnico — Na srečanju tudi stoletnik

DOLENJSKE TOPLICE — Na „Srečanju v moji deželi“ v Dolenjskih Toplicah je verjetno največ aplavzov doživel glavni tajnik Slovenske narodne podporne jednote (SNPJ) iz ZDA Josef Jereb, ki je navzočim spregovoril v imenu 60 tisoč članov, kolikor jih ima ta organizacija po vsej Ameriki. Prav letos slavi že 85-letnico obstoja.

V čustveno in narodnostno obarvanem govoru je poudaril solidarnost, ki vlada med Slovenci v svetovni, njihovo živo zanimanje za

razmere doma in udejstvovanje pri humanitarnih akcijah v domovini. Poslušalci so mu bučno ploskali in nič jih ni motilo, da je govoril v angleščini, potem pa so ploskali še enkrat, ko je predstavnica Slovenske izseljenske matice Helena Drnovšek prevedla njegove besede v slovensščino. »Čutimo z vami in želimo, da tudi vi čutite z nami,« je dejal ter zaključil: »Ponosni smo, da smo Slovenci!«

Nič manj burno ni bil sprejet na tribuni najstarejši udeleženec srečanja in najstarejši član SNPJ, sto let in pol stari Frank Milavec, sicer doma iz Knežaka, ki se je po dolgih letih izseljstva vrnil v domovino in živi sedaj v Mariboru. Še zlasti ga je bila vesela Slavica Fišer, urednica glasila SNPJ Prosveta, ki je tako le imela priložnost spoznati svojega dolgoletnega dopisnika.

Sicer pa pogledimo, kaj menijo o srečanju nekateri od udeležencev:

Maria Rožanc-Sommers

MARIA ROŽANC-SOMMERS, San Francisco, Kalifornija: »Moj rod izhaja iz bližine Sežane. Šturkat sem že bila v stari domovini, tokrat pa sem prvič v Dolenjskih Toplicah. Navdušena sem nad pokrajino in nad organizacijo tega srečanja. Videla sem marsikaj zanimivega, zadovoljna sem s ponudbo. Še bomo prišli!«

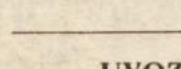
Josef Jereb

JOSEF JEREBO, glavni tajnik SNPJ: »Sem nas je prišlo sedemdeset članov Podporne jednote. Smo na krožnem potovanju po Sloveniji, kjer spoznavamo našo kulturno dediščino. Navdušen sem nad vrdušjem in izbiro kraja, saj močno spominja na ameriške piknike. Sedaj sem prvič tu in upam, da bomo drugo leto prišli v še večjem številu.«

Prof. Anton Kukovica

Prof. ANTON KUKOVICA iz Ljubljane: »Doma sem s Krenšičkega Vrha. Oče je bil rudar. Sel je v družino v Francijo, kjer sem preživel mladost. Kmalu po drugi svetovni vojni smo se preselili v domovino. Udeleževal sem se izseljenskih piknikov v Škofji Loki in zdi se mi prav, da se je sedaj prireditelj preselil v Dolenjske Toplice. Jasa je kot naša za to.«

Anton Kukovica

UVOZ VEČJI

NOVO MESTO — V letošnjem aprilu je dolenjsko gospodarstvo izvozilo za 32 milijonov dolarjev blaga (brez storitev) in tako je dolenjska prodaja izdelkov na tuje trge v prvih štirih mesecih dosegla vsoto 152 milijonov dolarjev. Izvoz je bil večji od lanskega za 5 odstotkov, od tega konvertibilni za 3, klirinški pa za 19 odstotkov. V enakem času je Dolenjska uvozila za 147,8 milijona dolarjev, kar je skoraj petino več kot lani. Pokritje uvoza z izvozom je padlo na 103,06 odstotka in je precej slabše od slovenskega povprečja.

Ljubljansko pismo

Za temeljit preprih sistema

Ukrepitve Markovićeve vlade mnogo obetajo

LJUBLJANA — Že prvi ukrepi Markovićeve vlade obetajo korenit preprih gospodarskega (in političnega) sistema. Največ novosti se nam obeta pri spreminjanju pogledov in ravnanja z družbeno lastnino. Jugoslavija je namreč prisiljena, da se vrne, kar se »podružbljanja« družbeno-ekonomskih odnosov tiče, nazaj, in to celo na nižjo raven, kot so jo že dosegle razvite države. To je zgodovinska nujnost. Smisel reforme, ki je v Jugoslaviji zato nujna, je, da ponovno priznamo in uveljavimo vlogo lastnine in lastninskih pravic kot glavnega, motiva gospodarske uspešnosti.

Največje gospodarske težave nas čakajo pri krotitvi inflacije. Gospodarska politika očitno ne obvladuje poplave denarja, saj ne zna zapreti denarnega ventila, ko bi bilo to potrebno, pa naj gre za devizne transakcije, klirinški saldo ali kaj podobnega. Tega ne more storiti, ker ni pripravljena na večje zlo me vsaj iz dveh razlogov: gospodarski subjekti so v glavnem obsojeni na življenje na kredit, prav tako pa še vedno ni prave pripravljenosti na kakršnokoli selekcijo med njimi.

Zdaj, ko nam gre res za nohte, je treba vedeti še nekaj. Očitno imajo prav tisti, ki trdijo, da se Jugoslavija v svetu zelo medlo bori za svoje gospodarske pravice. Medtem ko v mnogih dru-

gih državah, ki so tudi močno zadolžene, izkoriščajo tako rekoč vse, tudi najvišje državniške obiske, za izterjavo dolgov, na naši strani vse preveč prevladuje skrb za »dobre politične odnose«, pa četudi v našo gospodarsko škodo. Po podatkih jugoslovanske vlade znašajo naše terjatve do tujine dobrih 6 milijard dolarjev. V tej vsoti so presežki od trgovanja s klirinškimi državami in od maloobmejne menjave z Italijo pa tudi terjatve do držav v razvoju. ZIS je pred časom ugotovil, da je večini teh terjatev že potekel vračilni rok in da bi s tem denarjem lahko poravnali kar četrtno našega dolga tujini.

Kaže, da Jugoslavlani radi poklanjamo denar predvsem takrat, ko ga sami nimamo. Kako bi na primer lahko drugače imenovali triletno financiranje ene najmočnejših držav na svetu, Sovjetske zveze, z 1,5 milijarde dolarjev, kolikor znaša sovjetski brezobrestni, klirinški dolg naši državi? »Pozabili«, smo tudi na milijarde dolarjev, ki nam jih dolgujejo dežele v razvoju in dežele, ki so bile do nedavnega v vojni, itd.

Največ vredno darilo tujini pa je vsekakor 50 tisoč znanstvenikov in strokovnjakov, ki z velikim uspehom delajo v razvitem svetu. Vrednost teh strokovnjakov, izražena v trdni valuti, znaša 20 milijard dolarjev. Država, ki ima gospodarstvo brez denarja, dolgove brez dolžnikov in porabo brez kritja, množico pametnih ljudi pa v tujini, ne more pričakovati, da bo zmanjšala inflacijo ali pa se resno lotila reforme.

In kaj storiti, da bi ukrotili inflacijo in se začeli izvijati iz primeža krize? Tisto, kar priporočajo vse več ljudi: temeljito spremeni našo ideologijo, ki so se ji pri nas prilagodili tako politika kot pravo, ekonomija in vse drugo. Če je ideologija napačna — in takšna je — se nujno pojavijo resne pomanjkljivosti na vseh drugih področjih.

VINKO BLATNIK

Kmetijstvo

NOVI KILOMETRI LEPSIH CEST

ŠENTJERNEJ — V tej krajevni skupnosti imajo tudi v letošnjem načrtu asfaltiranje nekaterih cest. Novo asfaltno prevleko bo imela cesta skozi Ban, Dolenje Vrhpolje in Gornjo Brezovico ter še ena ulica v Šentjernej. Skupaj gre za okrog 3 kilometre na novo urejenih cest. Urejena bo tudi avtobusna postaja za šolo, preplastili pa bodo še dve najbolj dotrajani in tega pač najbolj potrebni cesti. Kako bodo za posodabljanje cestne mreže v krajevni skupnosti lahko skrbeli v bodoče, pa je precejšnje vprašanje, saj stroški vrtoglavo naraščajo. Vsekakor naj bi z denarjem od spomladaj izglasovanega samoprispevka v večji meri obnavljali že narejene ceste, nove pa posodabljali le v manjšem obsegu.

NOVOMEŠKE TRŽNICE

V ponedeljek so prodajali krompir po 6.000 do 7.000 din kilo, solato po 5.000 do 6.000, čebulo po 6.000, stročji fižol po 20.000, grah po 10.000 do 12.000, česen po 12.000, paradižnik po 10.000 in zelje po 5.000 din kilo. Hruške so bile naprodaj po 6.000 din, marelice 8.000 do 10.000, breskve po 5.000 do 9.000, ringlo po 5.000 do 6.000, smokve po 25.000 in jabolka po 5.000 din kilo. Šopek peteršilja je veljal 1.000 din, korenja in pese 5.000 din. Jajca so prodajali po 1.700 do 1.900 din. Kilo skute je bilo moč dobiti za 30.000 din, lonček smetane pa za 20.000 din. Za kilogram lisičk je bilo treba odšteti 50.000 din. Cvetne sadike so veljale 2.500 do 5.000 din.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 130 do 3 mesece starih in 15 starejših prašičev. Mlajših so prodali 79, in sicer je bila cena za kilo žive teže 28.000 do 30.000 din. Starejših so prodali 8, in to po 22.000 do 25.000 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Danska prva glede krompirja

Nekaj zdravega je v deželi Danski. Vsaj kar zadeva kmetijstvo. Ta čas je Danska edina dežela na svetu, kjer pridelajo ves semenski krompir po metodi kulture tkiva, ki jamči največjo kakovost, kakršno bo prej ali slej zahteval celoten evropski trg. Tako poročajo Tehnične in tehnološke informacije. Naj najprej ponovimo nekaj znanih strokovnih dejstev. Krompirju vse bolj grozijo virusne bolezni, ki jih prenašajo listne uši, zlasti breskova. Zato si brez zamenjave semena povečevanja pridelka ni mogoče niti misliti, to pa zahteva dolgoročno in resno strokovno delo. Mila zima, ki ne pomori listnih uši, še poveča ogroženost, in kot je pokazal letošnji dan semenskega krompirja v Komendi, ki sta ga pridelala Kmetijski inštitut Slovenije in republiški center za pospeševanje kmetijstva pri Zadrugi zvezi, si zato letos ne moremo obetati posebnosti dobrega semenskega blaga. Prej ali slej bo treba rajonizirati in izolirati pridelovanje semenskega krompirja ter razširiti pridelovanje semena po metodi kulture tkiva. Tehnološko poteka postopek takole. V prvem letu odvzamejo zdravim matičnim gomoljem koščke tkiva, meristema, in ga gojijo v epruvetah. Tako preprečijo, da bi se okužili z virusi; ob primerni temperaturi in hrani pa se to tkivo namnoži, tako da je sposobno za nadaljnjo obdelavo in razmnoževanje. Postopek traja več let, njegov

FITOFTORA ŽE POVSOD — Kmetijski inštitut Slovenije opozarja pridelovalce krompirja, da je krompirjeva plesen ali fitoftora okužila že vse nasade in je zato škropljenje nujno. Sistemne fungicide (ridomil MZ, sanhofan Z ali antracol combi) je treba uporabljati v približno 12-dnevnem razmiku, kontaktne fungicide (antracol, dithane M 45, cupramix, bakreni litbanec ipd.) pa približno na en teden. Sistemike smemo uporabljati največ dvakrat.

končni rezultat pa so popolnoma zdrave krompirjeve rastline, ki so sposobne dati največji pridelek. Dansko ministristvo za kmetijstvo je že pred tremi leti izdalo odlok, po katerem morajo ves merkantilni krompir pridelovati iz semena, vzgojenega po metodi kulture tkiva. Lahko si mislimo, kakšen napredek je v to v primerjavi z Jugoslavijo, ki ubira šele prve korake v tej smeri. In to le v Sloveniji, tudi v pridelovanju krompirja najbolj razviti republiki, kjer sta se novega načina pridelovanja semena prva lotila Kmetijski inštitut Slovenije in kranjski kmetijski kombinat.

Inž. M. L.

Ohranimo vinogradniško izročilo

Vinogradniškemu muzeju v Kostanjevici moramo nameniti več pozornosti

KOSTANJEVICA — Najbrž je tudi med vinogradniki na Dolenjskem še precej takih, ki sploh ne vedo, da obstaja v Kostanjevici na Krki, in sicer v kostanjeviškem gradu, nekdanjem samostanu, vinogradniški muzej, pravilneje rečeno, vinogradniški oddelk Tehniškega muzeja Slovenije, in to že kar precej let. Sicer moramo takoj povedati, da ta muzej še ni dokončno urejen, vendar nam je uspelo zbrati precej dragocenega gradiva od davnih časov pa vse do najnovejše dobe, ki še vedno čaka boljših časov in dokončno ureditev tovrstnega muzeja.

Slovenija je sicer majhna vinorodna dežela, stisnjena med jugovzhodne Alpe in Jadransko morje. Ugodne podnebne in talne razmere omogočajo uspevanje vinske trte in pridelek kakovostnih in vrhunskih vin. Vinogradništvo daje deželi poseben čar, izvrstna vina pa tudi posebno privlačnost. Vinska trta in vino nista samo sestavni del slovenskega narodnega bogastva, temveč tudi del slovenske kulturne tradicije.

Res je, da smo imeli na Slovenskem ponekod tudi dokaj lepo opremljene manjše vinogradniške zbirke v posameznih muzejih, ki so bile predvsem etnografskega značaja (Brezice, Metlika, Nova Gorica idr.). Vinarski muzej pa smo imeli v Ptujju, kjer je bil ustanovljen leta 1937, odprt pa v vodnem stolpu ob Dravi. Vinarska zbirka v tem stolpu je delovala v okviru etnološkega

oddelka Pokrajinskega muzeja v Ptujju. Po poplavi, ki je leta 1963 zelo poškodovala stolp, so morali zbirko prenesti v kletne prostore bivše žitnice na ptujskem grajskem hribu. Pojav gobe v razstavljenem gradivu je zavril uspešen razvoj te zbirke.

Priprave za ureditev vinogradniško-vinarskega oddelka Tehniškega muzeja Slovenije (TMS) segajo pravzaprav že v leto 1966, in sicer v dobo, ko se je rodila ideja o ureditvi kmetijskega oziroma kmetijsko-živilskega muzeja. Ideja o ustanovitvi kmetijskega muzeja v naši ožji domovini sega pravzaprav v čase delovanja Kmetijske družbe, dejanski začetki pa seveda daleč nazaj v povojna leta. Kmetijski muzej kot oddelk TMS je bil lociran v Bistri pri Vrhniki.

Prvotno je bil kmetijsko-živilski muzej lociran v južnem in vzhodnem traktu gradu v Kostanjevici na Krki,

pozneje pa je bilo sklenjeno, da se organizira in uredi tu samo vinogradniško-vinarska zbirka. Tako nam je leta 1973 uspelo v kostanjeviškem gradu realizirati samo razstavo vinogradniško-vinarske strokovne literature in prikazati razvoj sodarstva na Slovenskem.

Od leta 1976 do 1980 ugotavljamo zaostajanje na tem področju. Po odločitvi, da se vinarski oddelk organizira posebej v Ptujju, smo po letu 1980 uredili v dveh sobah kostanjeviškega gradu samo vinogradniško

● Slovensko kmetijstvo se je iz prvobitne načina življenja vedno bolj spreminjalo in moderniziralo pridobivanje surovin, predelavo in razdeljevanje živil. Iz rabe se izločujejo primitivna, klasična in tudi že nekoliko modernizirana proizvodna sredstva, orodja, stroji in druga oprema. Naša generacija bi ravnala zelo neodgovorno, če bi pustila, da propade vse, kar je povezano z nekdanjim in še s sedanjim kmetijstvom, da izginejo tehnični pripomočki iz polpreteklega dobe in se izgubijo dokumenti o razvoju naše vasi, agrarne strukture in družbenih odnosov v kmetijstvu, ne da bi imeli sedanji in bodoči rodovi našega naroda možnosti učiti se iz preteklosti za prihodnost. Zato je prav, da zbiramo dokumente, orodja, stroje in drugo opremo ter jih shranimo v kmetijskem muzeju oziroma v njegovih oddelkih. Iz leta v leto se tako gradivo vse težje najde, saj ne samo da propada, temveč se porazgubi v zasebnih zbirkah pa celo odhaja na tuje.

zbirko, ki zajema razvoj vinarstva na Slovenskem do prve obnove vinogradov. Obiskovalci zbirke se o njej pohvalno izražajo, želijo pa, da se zbirka vendarle dokončno uredi, kar pa seveda ni odvisno samo od dobre volje organizatorjev.

Dr. Lojze Hrček

Višnje letos dobro obrodile

Sadjarji se bojijo nizke odkupne cene

VOLČJE — Ljubica Lipar ima letos bogato višnjevo letino. V sadjarstvu se je s pokojnim možem preusmerila pred desetimi leti, ko sta postala kooperanta brežiške Agrarie. Zasadiła sta 350 dreves sorte rubin in konserva.

Na prvi obilnejši rod morajo gojitelji višnji čakati sedem let. Šele

stroške, ki jih je imela z nasadom. Ko so zasajali dreve, so ji pri Agrarii obljubljali tudi škropivo, a zdaj mora zanj skrbeti vsak sam. Za odkup prav tako še ni bilo nikogar blizu. Priložnostnim kupcem iz mesta prodaja višnje po osem tisočakov kilogram. Ljudje ji to radi plačajo in še oberejo jih sami.

J. TEPPEY

Ljubica Lipar

takrat lahko računajo z dohodkom, zato se investicija pozno povrne. Ljubica pravi, da naložbe ni poplačala s pridelkom, čeprav prodaja zdaj četrt letino. Vesela je, da so dobro obrodile. Bogat pridelek pripisuje vestnemu gnojenju s hlevskim gnojem in temu, da je dala pred dva letoma vse dreve obrezati. Najela je delavce iz krškega Agrokombinata, ki delo obvladajo. Sama ne bi vsega zmogla in tudi ne znala.

Višenj bo nabrala okoli dva tisoč kilogramov. Jezi jo, da še zdaj ne ve za odkupno ceno. Doslej je bila cena pri Agrarii, ki odkupuje za Fructal, vsakič prenizka. Ljubica je prepričana, da tudi letos ne bo dobila zanje toliko, da bi si povrnila investicijske

Kaj storiti za boljši pridelek ajde

O leptotici polj

Ajda potrebuje lahka, peščena ali peščenolovnata tla, raje bazična kot kislja. Tla ne smejo biti premokra in ne preveč humusna ter gnojena z hlevskim gnojem, ker na takih tleh rada poleže. Ajdi močno škodijo visoke temperature, suša (saj rabi na mesec vsaj 100 mm padavin), veter in zgodnja jesenska slana.

Za kolobar ni zahtevna, važno je le, da tla niso zapleveljena. Pri agrotehnikah je možno uporabiti herbicide laso ali pa dual. V primeru, da imate divji serek, pa lahko uporabite fusilade ali targo.

Do sedaj zapleveljenost delno rešujemo z gosto setvijo. Gostota pa negativno vpliva na pridelek. Sejemo lahko 30 kg do 110 kg semena na 1 ha. Če je njiva razpleveljena, sejemo bolj redko, če ni, pa bolj gosto. Ajdo pognojimo s 300 do 350 kg NPK 15:15:15 in je ne dognojujemo, ker lahko poleže.

Ajda zori neenakomerno, zato je boljše večfazno spravilo (snopovezalca in mlatilnica), spravilo s kombajnom je enostavnejše, vendar so večje izgube zaradi neenakomernega zorenja, ker je pri večfazni žetvi boljše, ker dozori tudi v snopih ob sušenju.

T. H.

»Spomenik« slabe politike išče dobrega gospodarja

Za prazen mavrlenski hlev ne najdejo najemnika

MAVRLLEN PRI ČRNOMLJU — Po vojni je bilo za takratno zadružno Heroj v črnomljski občini zgrajenih več hlevov. Ko pa se čez leta v nekaterih izmed njih reja živine ni več splašala, so v njih preusmerili proizvodnjo, kot na primer na Krasincu, ali pa so začeli propadati. Dva »spomenika« zgrešene povojne kmetijske politike sta dolga leta stala tudi na Planini pod Mirno goro in na Mavrlenu. Medtem ko sta hleva na Planini pred kratkim le našla gospodarja, ki ju je rešil dokončnega pro-

pada, pa je okrog 800 m² velik hlev na Mavrlenu še vedno prazen. Res, da ni več tako izpostavljen propadanju, saj so mu nedavno prenovili streho, toda domačinom zapuščen zadržna stavba še malo ni v ponos.

Kot je povedal direktor kmetijske zadruge Črnomelj Niko Požek, so mavrlenski hlev v petdesetih letih uporabljali za rejo živine, pozneje je bilo občasno v njem skladišče, že vrsto zadnjih let pa je prazen. Zadruga in občinski izvršni svet se že dolgo trudita, da bi našla nekoga, ki bi ta prostor smotno uporabil, bodisi za skladišče ali proizvodnjo, ki bi bila lahko kakršna koli, ne le kmetijska. Vendar je bil doslej trud zaman. Sicer pa Požek poudarja, da hlev ni primeren za rejo živine, saj nima zaledja za pridelavo krme. Lahko pa bi v njem gojili kokoši ali zajce, čeprav bi tudi v tem primeru nastale težave, saj do hleva ni speljal vodovod. Vendar v zadrugi upajo, da bodo končno našli najemnika, saj se je v zadnjem času zanimanje za življenje in delo na višinskem področju, kamor spada tudi Mavrlen, močno povečalo.

M. B.-J.

ZAPUŠČENI HLEV — Se bo v hlev na Mavrlenu končno zopet vrnilo življenje?

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja Tit Dobersek

Oidij je nevaren

Ob deževnem vremenu posvečamo glavno skrb preprečevanju peronospor na trti, pri tem pa smo manj pozorni do oidija ali pepelaste plesni. Ko sem te dni pregledoval trte v vinogradu, nisem našel na listih znakov peronospor, našel pa sem manjše okužbe od oidija na grozdih, kljub temu da sem škropil proti peronospori (bakrocid) dodajal cosan.

Sedaj, ko po deževnem juniju pričakujemo boljše vreme, postaja nevaren tudi bolezen še večja. Oidij se v močnejši obliki pojavlja zlasti v sopenih dnevih. Tega ne smemo prezreti, saj se v takih dnevih bolezni naglo razvija in se širi kot požar. Pri zgodnejših napadih se sušijo kar celi grozdi, poznejši napadi povzročajo pokanje debelejših jagod, tako da se iz njih vidijo peške, poleg oidija pa ranjene jagode napade še siva gniloba (botritis).

Varstvo pred boleznijo

Za varstvo pred oidijem so žveplena sredstva še vedno najpomembnejša. Žveplo kot fungicid uporabljajo že od sredine prejšnjega stoletja, odkar je leta 1845 vrtnar Tuckery (po njem latinsko ime za bolezen: Oidium Tuckery) na Angleškem opazil to bolezen v svojem cvetličnjaku.

Žveplo ima dobre in slabe strani. Dobra stran je, da je zelo učinkovito, glivica bolezni je zelo občutljiva za žveplo, ki pri pravilni temperaturi močno hlapi, hlapi pa dosežejo tudi tiste dele trte, ki sicer niso dosegljivi. Poleg tega žvepleni pripravki učinkujejo proti pršicam (poletni razvoj pršic). Pomanjkljivost žvepljenih pripravkov pa je v tem, da žveplo učinkuje le, če lahko hlapi, za kar potrebuje dovolj toplote. Če je temperatura čez dan nižja od 15°C, z žveplom ne bomo dosegli pravega učinka. V preveliki vročini (nad 30°C) žveplo premočno hlapi in rado ožge dele trt.

T. DOBERŠEK

Priporočeni strniščni dosevki

Iz nedeljske kmetijske oddaje Studia D — Seznam priporočenih poljščin

Pridelava dodatne krme za živino bo tudi v letošnjem letu imela velik pomen, posebno če pomislimo, da je bilo sorazmerno malo sena kvalitetno pospravljenega. V krmini bilanci bo primanjkovalo predvsem beljakovin, katere lahko v večji meri nadomestimo tudi s strniščnimi dosevki, to je s posevki, posejanimi po strnišču pšenice in ječmena, oljne ogrščice in zgodnjega krompirja. Dajo dodaten pridelek, imajo pa tudi zelo velik pomen pri izboljšanju rodovitnosti tal.

Po žetvi je nujno tla čimprej obdelati, preorati in pobranati, da preprečimo izsuševanje tal. Globina obdelave naj bo prilagojena vlažnosti in tipu tal. Bolj so tla suha ali peščena, plitvejša naj bo obdelava, bolj so tla vlažna ali težja, globlje naj bo obdelano. Glede na to obdelamo tla od 10–18 cm globoko. Globlje oranje pomeni izsušitev zemlje, ker prekinemo dovod vode iz nižjih plasti v ornico. Ko poleg reže in obrača

zemljo, pretrga naravni sistem vodnih cevčic, po katerih se giblje voda v tleh. Če hočemo, da bo preskrba z vodo dobra, morajo biti tla sklenjena. Bolj so tla globoko zaorana, daljši čas je potreben za sklenitev kapilar, bolj so tla razsipana, prej se kapilare sklenejo.

NENAVADEN DELOVNI ČAS

Mesnica v Osilnici je kot vlak brez voznega reda, saj na vratih nima napisanega delovnega časa. Krajanji povedo, da je odprta le takrat, kadar ima meso. To je običajno v ponedeljek, torek ali sredo, morda še četrtek. V petek, soboto in nedeljo, ko bi bilo domačih kupecv, turistov in vikendašev največ (a še vedno malo), pa je mesnica običajno zaprta, saj mesa nima več.

Če so tla vlažna, se hitreje sklenejo, kot če so suha. Za sklenitev kapilar nam pomaga valjar, ko tla po setvi povajamo. Če je močna suša, ne orjemo, temveč tla samo pobranamo ali prekulviramo in sejemo. V primeru težkih tal, ko so močno presušena, imamo v poletnem času možnost podrahljavanja.

Pred setvijo strniščnih dosevkov tla pognojimo s 70 do 100 kg dušika, 50–60 kg P₂O₅ in 80–100 kg K₂O. Krme dosevke kasneje še dognajmo. Ko izbiramo krmini dosevek, moramo vedeti, ali ga bomo silirali, pokrmili svežega ali spravili korene za zimsko krmiljenje, predvsem pa si izberemo tistega, ki nam bo dal največ hranil na hektar in bo kilogram hranil najceneje pridelan in kar najbolje vsestransko uporaben. V razpredelnici so prikazani dosevki po kvaliteti (pridelane prebavljive beljakovine na 1 ha in kilogramov škrobne enote na 1 ha), potrebno seme na 1 ha, možnost siliranja ter priporočene sorte za posamezno vrsto posevka.

Strniščni dosevki	Priporočene sorte	Pridelek na 1 ha			
		kg prebavlj. beljakovin	kg škrob. enot	potreb. seme kg/ha	možnost siliranja
koleraba		415 kg	3450 kg	3–5	ne
strnišč. kor.		490 kg	3400 kg	3–6	ne
presajena pesa		460 kg	2900		ne
repa		340 kg	2100 kg	2–3	ne
Ozimna ali jara grašica	(popelsdorfer)				
+ mnogocvet. ozimna ali jara grašica	lujluka	670	2500	40+23	da
+ oves (pšenica, ječmen)	jara graš. sirmium	575 kg	2600	50+60	da
mnogocvet. lujluka	grah + oves	570 kg	2800	70+50	da
krmini ohrovt	grah = poneka tetraflorum, dilana, draga, polanum	450 kg	3000 kg	40–50	da
jara ogrščica	zeleni angeliter	600 kg	2500 kg	4–5	ne
krmina repica	starška	380 kg	1500 kg	8–10	ne
krmina redkev	perko				
sudanska trava	RAULA	50 do 100 ton	za podor		
krmini serek	zora sren silo serek			40–50	da
	šečercac, džin swet sioux			10–12	da

TONT HROVAT

Kmetijski zavod Ljubljana

Dolenjski manjka četrto stoletja

Novomeška delegacija je proučevala položaj romske skupnosti v Pomurju — Romi imajo tam več zaupanja vase in premorejo več iniciative — Skupna akcija

NOVO MESTO — 30. junija se je na celodnevem obisku v Pomurju mudila 16-članska novomeška delegacija, v kateri so bili strokovni delavci sissov, osnovnih šol, vrtec, zavoda za zaposlovanje in izvršnega sveta, ki se ukvarjajo z romsko problematiko, v delegaciji pa sta bila tudi dva predstavnika novomeških Romov. Namen obiska je bil predvsem ugotoviti, kako se s celovito romsko problematiko soočajo v tem delu Slovenije, ki je znan, tako kot Dolenjska, po večjih koncentriranih romskih naseljih. V ta namen so si ogledali naselje Pušča, tamkajšnji vrtec, pogovarjali pa so se tudi s predstavniki tamkajšnjih družbenopolitičnih in romskih organizacij.

Ena od splošnih ugotovitev bi lahko bila, da so, predvsem kar se tiče predšolske vzgoje, izobraževanja, samoorganiziranja Romov in njihovega vključevanja v življenje

krajevne in širše družbene skupnosti, v Murski Soboti kakih 25 let pred nami. Imajo dobro vpeljano dveletno predšolsko izobraževanje, kar

● V razgovoru so se vsi navzoči zavzeli tudi za skupen nastop vseh občin, kjer imajo večje število romskega prebivalstva, da bi pri republiških organih dosegli za Rome mesto v novi slovenski ustanovi, saj bi s tem, da bi v njej dobili Romi status narodnosti, postala skrb za njih širše skupnosti, ne pa le občin, v katerih živijo.

romskim otrokom v dokaj dobri predznanjem slovensčine omogoča tudi zadovoljivo spremljanje osnovnošolskega pouka, čeprav je učni uspeh romskih šolarjev še vedno slabši od poprečja. Na ta način imajo tamkajšnji Romi tudi že lastno inteligenco, kar je pri njihovem vključevanju v družbeno življenje zelo

pomembno. Precej Romov odhaja tudi na sezonsko delo v Avstrijo ter si s tem zagotavlja sorazmerno visok osebni standard, čeprav je v njihovih naseljih opaziti še zelo velike socialne razlike med družinami. Romi aktivno sodelujejo tudi v vseh organih krajevne skupnosti in kažejo veliko iniciativo pri reševanju skupnih problemov in komunalnem urejanju naselij. Po drugi strani pa je tudi med njimi opaziti splošen problem Prekmurja, to je velika brezposelnost, v naseljih pa divjo rast, kar je možno zaradi tega, ker so njihova naselja za raliko od naših zrasla na površinah splošnega družbenega premoženja.

T. J.

60 LET GD PODTURN

PODTURN — V nedeljo, 16. julija, bo gasilsko društvo Podturn praznovalo šestdeset let svojega obstoja. Ob 8. uri zjutraj bo sektorsko tekmovanje, popoldne ob 15. uri pa bo prihod gasilskih enot na slavnostni prostor, kjer bo pozdravni nagovor, podelitev jubilejnih priznanj, prevzem novega vozila in prostorov ter razglasitev rezultatov tekmovanja. Po programu bo družabno srečanje z gasilsko veselic.

Proti zmanjševanju pravic

Novomeška sindikalna stališča o predlogu zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja

NOVO MESTO — Pretekli četrtek sta novomeški občinski sindikalni svet in konferenca osnovnih organizacij ZS Krke, tovarne zdravil,

● Na posvetu so bili proti, da bi se lahko na osnovi splošnega interesa odredilo nočno delo mladoletnikov. Ta splošni interes ima namreč hudo raztegljiv pomen, idealen za zlorabe. Podobno velja za nočno delo žensk. Upoštevanje mednarodne konvencije dela, naj bi v zakonu ne bilo določeno, ki nočno delo omogoča tudi »zaradi resnih družbenoekonomskih, socialnih in podobnih okoliščin«. V Novem mestu podpirajo boljše opredelitev presežkov delavcev, obvezno objavo prostih delovnih mest, možnost, da je delovni teden krajši od 42 ur, večjo fleksibilnost pri izrabi dopusta zaradi specifičnosti dela, dvomijo pa o realnosti polletnega roka za usklajitev vseh aktov s tem zakonom.

pripravila razpravo o predlogu zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja. Udeležili so se je tudi sindikalni in strokovni delavci iz nekaterih drugih večjih delovnih organizacij v novomeški občini.

V razpravi so dobila podporo stališča in predlogi republiškega sveta ZSS, ki jih je predstavil član predsedstva tega sveta Dušan Rebolj, pa tudi pripombe in predlogi, dani na predhodni novomeški razpravi o tej temi. Razpravljalci so izoblikovali še nekatere dodatne pripombe in predloge, da bi zakon ne bil ponekod preveč, drugje bistveno premalo radikalen!

Mnenje je bilo, da mora predlog omenjenega zakona v celoti, ne pa le v posameznih določilih, upoštevati določila in vsebino konvencije Mednarodne organizacije dela in slediti vsebinam modernih delovnopравниh zakonodaj v svetu. Poleg tega so potrdili, da v sindikatu ne morejo pristajati na zmanjševanje pravic delavcev s področja delovnih razmerij. V predlogu zakona je večkrat določeno, da o zadevi odloča pritojni organ, ni pa jasno, kdo je to. Večina v razpravi se je tudi zavzela za sindikalno rešitev, da zakon ne sme dopuščati odprte brezposelnosti, čeprav so bila tudi mnjenja, da bi sindikat moral pristati na trg delovne sile, s tem da bi bila zagotovljena socialna varnost brezposelnih.

V novomeška stališča o predlogu zakona o pravicah iz delovnega razmerja so zapisali tudi, da so pristojnosti in pooblastila poslovnih delavcev preširoka oz. da je premo varovalnih mehanizmov, ki bi preprečevali zlorabo pooblastil. Poleg tega bodo v uveljavitvi sedaj zapisanih določil vodilni preveč obremenjeni s povsem operativnimi vsakdanjimi zadevami, če ne bo zakon omogočil prenosa del pooblastil na druge vodilne delavce. V zvezi z disciplinskimi postopki je bilo mnenje, da mora ostati v zakonu možnost pogojnih ukrepov, ker ima ta oblika največji vzgojni učinek, kolektivi pa še je tudi največ poslušajo. Direktor naj bi smel izre-

kati le javne opomine, o vseh ostalih ukrepih pa naj bi odločala disciplinska komisija. Podprli so predlog, da preneha delovno razmerje, če je delavec manj kot pet dni in ni obvestil delovne organizacije, upravičena nezmožnost obvestitve pa naj bi se ugotavljala in upoštevala v kasnejšem postopku. Strinjali so se, da mora biti v zakonu poseben del o staveh.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

Podgorci so ugnali Belokranjce

Uspela prireditev Ate in mama so mi povedali

JUGORJE — Tudi za gasilske veselice niso več pravi časi. Potrebno se bo pač izmisliti nekaj takšnega, da bodo ljudje prišli, gasilci pa vsaj za silo napolnili svoje presušene blagajne. To je v nedeljo popoldan uspelo gasilcem Jugorja, ki so to pot že četrto zapored pripravili prireditev »Ate in mama so mi povedali« avtorja Rudija Škofa. Na prizorišču v dolini pod gostilno Badovinac, na kraju, ki ga domačini imenujejo tudi Klopce ali Luža, se je letos zbralo pet ekip: s Suhorja, iz Dragomlje vasi, Gradnika, Jugorja in Podgrada. Pomerili so se v lovu na polhe, letu coprnice, plezanju na mlaj, mlatvi in košnji. Največ točk so zbrali člani ekipe iz Podgrada (352), za njimi pa so se uvrstile ekipe Gradnika (345), Suhorja (275), Jugorja (255) in Dragomlje vasi (220), ki je bila lani in predlani zmagovalec te prireditve. Podgrajani iz dolensjske strani Gorjancev so jim odvzeli prehodni pokal.

Idca o predstavitvi naših ljudskih običajev z igro in pesmijo se mi je porodila že pred leti. Pri iskanju kraja tega dogajanja me je vedno znova vlekel nazaj v rodno Belo krajino, še posebej v hribovski del te lepe dežele, kjer je še živo pristno ljudsko izročilo,« je v scenariju zapisal Rudi Škof. mi pa pridajamo, da mu je letos prireditev v celoti uspela, saj je poteg tekmovalnih ekip pritegnila tudi veliko gledalcev s te in one strani Gorjancev.

Prireditve so popestrili tudi fantje ansambla Iskra, ki so zapeli nekaj starih slovenskih melodij s prirejenimi besedili, spretno pa je prireditev krmarila Vera Marušič, voditeljica programa v Studiu D.

J. P.

Baza 20 je še vedno v ilegali

Svet za ohranjanje in razvijanje revolucionarnih tradicij NOB pri novomeški občinski konferenci SZDL je prejšnji četrtek med drugim razpravljala tudi o sanaciji Baze 20 na Rogu in sprejel sklep, da podpira prizadevanja strokovnih služb za strokovno sanacijo in revitalizacijo objektov, formalnopravno ureditev njihovega statusa, ter dal pobudo, naj se medobčinski odbor podpisnikov družbenega dogovora o zaščiti, urejanju, vzdrževanju in oskrbi spomenikov NOB na Rogu čimprej sestane, stopi na že začrtno, a prekinjeno pot ter pomaga strokovnim službam pri opravljanju njihovega dela.

Tistemu, ki pozna razmere na Bazi 20, bi se zdel tak sklep vsekakor čuden, saj ve, da se tam že marsikaj dogaja. Tja je spjelna lepa asfaltna cesta, tam je Lukov dom, poleg pa še nedavno odprta večnamenska stavba. Sedaj se govori tudi o hitri sanaciji spominskih objektov, pa tudi o že pričeti ponovni gradnji Baze 21. Večina teh stvari je bila narejena brez vedenja, kaj šele soglasja občinskih in medobčinskih strokovnih služb, ki so po svojem položaju prve pristojne za to. Priča smo bili dvotirnemu sistemu: enemu, zelo vplivnemu, na republiški ravni, in drugemu, prezrtemu, na lokalni, ki je le nemočno opazoval, kaj se na Rogu dogaja.

Zadevo je v še bolj zapleteni podobi prikazal podatek novomeškega Zavoda za kulturne in naravne dediščine, ki pravi, da nobenih objektov na Rogu pravzaprav ni, saj je po vseh teh letih v zemljiški knjigi vrisana le gozdna parcela, katere uporabnik je

● Za danes popoldne je Medobčinski svet SZDL v Lukovem domu na Rogu sklical sejo vseh podpisnikov družbenega dogovora o zaščiti, urejanju, vzdrževanju in oskrbi spomenikov NOB na Rogu, na kateri bodo obravnavali informacijo o stanju na spominskem območju Partizanski Rog in izvolili predsednika Odbora podpisnikov družbenega dogovora. Za to mesto je bil predlagan podpredsednik skupščine Slovenije Jože Knez.

Gozdno gospodarstvo Novo mesto. To je torej po zakonu dolžno skrbeti za objekte, ki formalnopravno ne obstajajo. Na številne intervencije »od zgoraj« je Zavod sedaj le izdal soglasje za sanacijo objektov Baze 20, in sicer Gozdnemu gospodarstvu, to pa kljub temu, da ni znano, kdo bo izvajalec, od kod se bodo stekla sredstva in, kar ni najmanj pomembno, niti ni znano, kakšne so strokovne podlage za restavriranje. Zavod je sestavil le strokovni odbor, ki bo nadziral izvajanje del, ko se bodo le-ta pričela. Vzporedno s tem pa je Zavod sprožil pri novomeški občinski skupščini akcijo za oblikovanje odloka o posebnem varstvu in določitev obsega varovanega območja, da bi tako le rešili formalno plat zadeve.

T. JAKŠE

PODGRAJČANKE SO JIM POKAZALE — Vse igre na Jugorju so teklo brez posebnih zapletov, le pri mlatvi s cepci se je zataknilo. Podgrajčanke, ki so prve nastopile, so tako dobro mlatile, da se jim druge ekipe nikakor niso mogle približati. Kot uglajen motorček se je slišalo pika-poka-pika-pok. Podgrajčanke so zaslužno zmagale. Po končanem tekmovanju pa so morale še enkrat pokazati, da so res večje tega opravila, ki gre že v pozabo. (Foto: J. Pavlin)

Trije možje za metliški kamp

Trije zasebniki vzeli v 10-letni zakup metliški kamp — Ko bo dokončno urejen, bo prostora za 200 enot — Vzor jim je kamp Šobec

METLIKA — O metliškem kampu je bilo v zadnjih letih povedanega in napisanega za zajetno knjigo besed, in to kritičnih, v glavnem takih, ki ne sodijo na papir. Nobena razprava o hiračem metliškem gostinstvu in turizmu seveda ni mogla zaobiti kampa, tega lepega prostora ob Kolpi, ki še nikoli ni bil izkoriščen niti stotino tako, kot bi ga izkoristil vsak dober in pameten gospodar. Pri črnomaljskem Integralu, ki je lastnik tega kampa, so se kar naprej nadejali obljubljane pomoči od ljubljanske centrale, a dalj od obljub vsa ta leta niso prišli, sami pa ves čas jadikujejo, da še za bolj nujne stvari kot je ureditev metliškega kampa, nimajo denarja.

Sedaj pa kaže, da bo doslej zanemaren travnik ob Kolpi le dobil drugačno podobno. Pred kratkim so trije zasebniki s črnomaljskim Viatorjem podpisali 10-letno najemno pogodbo in te dni naj bi po dolgih letih metliški kamp spet uradno začel sprejemati goste. »Ze dalj časa gledamo ta prelepi prostor ob Kolpi in škoda se nam je zdelo, da tako neizkoriščeno propada, medtem ko so turisti, od katerih bi se marsikdo na poti na morje ali z morja ustavil tu, prisiljeni nadaljevati pot,« je dejal Marin Kovačević, eden od treh novih »najemnikov«. »Mi smo želeli vzeti v najem vse skupaj, prostor in gostinski objekt, vendar si je Viator objekt zadržal zase, mi pa smo v njem dobili samo prostor za recepcijo.« Možaki so se takoj lotili dela, prostor najprej ogradili in uredili.« V

● Ne strinjam se z vami, vendar bi dal zadnjo kapljo krvi za pravico, da prsto poveste svoje mnenje. (Voltaire)

venjar je bil dolga leta zapuščen in zanemaren.«

Po pogodbi morajo novi najemniki kamp postopoma urediti po projektu, ki je bil narejen leta 1981, po katerem naj bi bilo v metliškem kampu prostora za 200 šotorov oziroma prikolic. »Seveda je v našem interesu, da bo kamp čim prej in čim bolj urejen, saj bomo le tako privabili goste in dobili ugled. Naš vzor je kamp Šobec. Zavedamo se, da se nam prva leta vložen denar in trud ne bo povrnil, na daljši rok pa bi se to moralo izplačati,« je prepričan Kovačević.

A. B.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 15. julija, bodo v Novem mestu do 19. ure, drugod pa do 17. ure kot dežurne odprte naslednje prodajalne živili:

- v Novem mestu: Market na Kristanovi
- v Šentjernejju: Market Dolenjka
- v Dolenjskih Toplicah: prodajalna Rog
- v Žužemberku: Samopostrežba KZ
- v Straži: Market Dolenjka
- V nedeljo bo v Novem mestu od 8. do 11. ure odprta prodajalna Pri vodnjaku.

Marin Kovačević

ŠALA? — Po našem mestu kroži slednja ljubka šala. Podgorci je šel na morje, kjer je večino dni prebil v sezni z brizganci, ko pa je že moral (zaradi babe in otrok) v vodo, je plaval samo v krogih. Veste kaj? Zato, ker se je v vati učil v domači šterni.

ŠURKI — Kaže, da strupeni ščurkov v Tobakovem kioksu Glavnem trgu (o njej smo poročali v pred dnevi) ni bila posebno uspešna. Tako vsaj trdi naša bralka, ki nam sporočila, da je prodajalka šele njeno posebno željo ubila pet posebnih debelih primerkov. Ženska se nam te golazni boji, kar seveda ni niti navedeno niti obsojanja vredno. Samojazni razpisih za prodajalce bo moral bak kot pogoj zapisati tudi to: »Kandidat mora brez strosov predložiti pogled na ščurke, zaželen pa je tudi videz ubijanja slednjih.«

SREČELOV — V okviru srečelov delavcev IMV na Gorjancih je bil tober srečelov. Poročajo, da in treh glavni, ki dobitkov dobil nihče, šli naj bi nazaj v trgovsko skladišče. Tako pripoveduje tudi možak, ki je kupil zadnjih par v srečk in zanje odšel kar nekaj števila sočakov. Vprašanje za novomeške minimaliste se torej glasi: kako je svoje mogoče, da so prodane vse srečke, vsake nagrade pa ostanejo nepopolnjenje?

MLEKO — V uredništvu se je opredelila tudi gospa, ki se ji nikakor ne smere skuhati oziroma zavreti mleka. Vsako se sesiri. Morda je odgovor na to nevednost, ki se ne dogaja sedaj njej, v dejstvu, da mleko do sedaj zjutraj na soncu čaka trgovce, kar ni dobro spravili v hladilnike. Takrat je običajno že prepozno. Sončni žarki so že obudili bakterije.

Ena gospa je rekla, da vsi ne skujejo, kdo je v Pavlihu napisal zabeljeno zgodbo o grafičnem biročju na Otočcu, nihče pa se ne vpraša, v njej tudi kaj resnice.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 3. do 6. julija so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Pelebrni iz Češnjevka — Aleša, Andreja Plečič iz Irče vasi — Janeza, Brigita Rončič iz Soteske — Blanko, Milena Popovič Payle vasi — Karmen, Suzana Gorjanc iz Šempetra pri Otočcu — Sanjo, Mitja Hribar iz Sentjanža — Karmen, Anja, ranka Pečarič iz Brloga — Marija, Anja, ta Springer iz Dol. Toplic — Anja, Anica Horvat iz Podturna — Anja, ojana Eršte iz Črešnjevca — Domne, Mojca Lokar iz Prelesja — Martina, Anica Stuhlen iz Jerneje vasi — Katarina Renata Nagelj iz Smolenje vasi, Črste, Valentino, Jožica Košmerl iz Črte, Kamenc — Alenko, Milena Bervot, Debenca — Nino, Irena Stambur, Dol. Sušic — Davida, Anica Prelesja iz Stranja — Amanda, Marija Lipič, Cerovega Loga — Jasmino, Nika Mitevski iz Metlike — Eno, Suzana Pureber iz Vavte avsi — Meliso, Zvezka Kren iz Mačkoveca — Jožeta, Miroslav Marušič iz Brezovega — Martino, Tadeja na Habazin iz Šmarjeških Toplic, Sanjo, Majda Jakopič iz Črnomlja, Sanjo, Marija Stegne z Goleka — Anja, klico, Martina Pisek iz Orehovega, dečka.

Iz Novega mesta: Darja Gantner Glavnega trga 16/a — Anito, Dario Udovič iz Lobetove 27 — Mojco. Čestitamo!

Sprehod po Metliki

PRIBLIŽNO PETDESET GOSPODARSTVO DALCEV si je ogledalo predstava rana Matoviča in Perice Martinoviča, ki sta kot prva nastopila na grajski knjižni kulturnih prireditvah na dvorišču Belokranjskega muzeja, kloristi so dali petim prireditvam bodo julija in avgusta — naslov zvečer v grad. Prireditve so zamislili kot sproščeni kulturni dogodki, za nje ni čuditi, če so poskrbeli navratno tudi za to, da je pred predstavami njih odprta grajska klet, v kateri imo med drugim pristno domače vino.

NASLEDNJA PRIREDITEV OKVIRU metliških kulturnih prireditelj na grajskem dvorišču bo 22. avgusta ob 21. uri. Obiskovalcem se bo predloži gledališki igravec Dare Vrata monodram Janeza Povšeta Vrata dolžnosti. Prav bi bilo, če bi prisilni grajsko dvorišče kar največ gledalci saj gre za odličnega igravca in prvotrstno monodramo. GOSTJE SLAVNOSTNE ZVEČER je v Metliki ob 120-letnici gasilstva Slovenskem — so bili navdušeni predvsem nad kulturnim programom, ki so ga izvedli: Silvester Mihelič, tatorja iz osnovne šole Metlika, Vitis in pevska skupina iz Zreče. Gostinika sta bila dr. Branko Božič, predsednik slovenske gasilske zveze, in dr. Bačič, podpredsednik RK SZDL.

Gok nepričakovano za brezposelne

Občasno pomanjkanje dela v gradbeništvu in nizki osebni dohodki niso zanimivi niti za iskalce zaposlitve — V Goku iščejo nove programe

ČRNOMELJ — Tukajšnji Gok je 1. julija postal enovita delovna organizacija s tremi enotami: Begradom, IGM in obrtjo. V vseh obratih imajo sedaj dela sicer dovolj, čeprav že nekaj časa opažajo, da se prodaja peska v IGM zmanjšuje, gradbeniki pa se boje, da se v prihajajoči zimi ne bi ponovila zgodba iz pretekle zime, ko je bilo vreme za gradnjo sicer idealno, a ni bilo naročil. Le obrtnikom, ki opravljajo zaključna dela v gradbeništvu, dela ne primanjkuje, saj prihajajo naročila iz vse Jugoslavije.

Toda kljub vsemu temu se v Goku zavedajo, da je število zaposlenih za sedanjih obseg dela preveliko v vseh enotah, zato bodo morali poiskati nove proizvodne programe. Radi bi jih našli v osnovni dejavnosti, ker pa je gradbeništvo v krizi, razmišljajo tudi o drugih, ki z njihovim sedanjim delom nimajo nikakršne povezave. Pri tem je pomembno tudi to, da imajo dovolj pokritega prostora, ki sedaj ni popolnoma zaseden. PIC jim je že priskočil na pomoč s kartonažnim programom, ki pa zanje, tako so ugotovili, dohodkovno ni zanimiv. Ker pa je oprema že na razpolago, bodo ponudili delo njihovim delavcem kot dopolnilno dejavnost.

Na Kočevskem se le premika

V revitalizaciji več za kmeta in podeželje

KOČEVJE — Skoraj 70 odstotkov območja kočevske občine je nerazvitega in tu delujejo predvsem kmetijci, gozdarji, trgovci in še nekateri. V vsem povojnem obdobju so bili deležni največ nerazumevanja kmetijci, zato so tudi prvi začeli razmišljati o revitalizaciji Kočevsja.

Direktor Kmetijskega gospodarstva Kočevje inž. Janez Žlindra ocenjuje, da je dosežen velik napredek že s tem, da se uveljavlja drugačno razmišljanje o razvoju Kočevsja, predvsem pa njenega podeželja. Na podeželju se izboljšuje vodooskrba (vrtine v Polomu, Koprivniku in pri Brezovici), pripravljajo ravo telefonije (Livold, Mozelj, Onek, Koprivnik, Poljanska dolina), tudi najodročnejši kraji dobivajo elektriko. Premalo pa je narejenega za posodobitev cest.

O dosežkih in načrtih kmetijstva Janez Žlindra pravi: «Na področju kmetijstva smo pred kratkim na Mlaki dogradili senik za 400 ton sena na sončno energijo, posodobili smo mešalnico močnih krmil, posodabljamo farmo v Ko-

blarjih, gradimo 1.600 kubikov novih betonskih silosov, urejamo ekologijo na farmah in na zapuščenih družbenih površinah odpiramo nove družinske kmetije. Krajano pomagamo pri organiziranem vrtničarstvu in sadjarstvu. Potreba je še veliko, predvsem pa moramo posodobiti mesarstvo, nato pa še mlekarstvo v Kočevju. Mesarija bo imela nov program proizvodnje suhomesnatih izdelkov po bioprojektu.»

J. P.

Turistični dan v Osilnici

Srečanje harmonikarjev — Nagrade za spominke — Recitacije tudi v domačem narečju — Modna revija

OSILNICA — Turistični dan je organiziralo 3. julija domače Turistično društvo. Na prireditvenem prostoru za šolo je bilo gostom na voljo mnogo dobrot in posebnosti, ki jih je ponujalo nad 20 gostincev in trgovcev z obeh bregov Kolpe in Čabranke. Posebno privlačilen je bil seveda vol na ražnju. Po avtomobilskih registracijah so se Osilnica je bila ta dan zatrpna z avtomobili — je bilo največ gostov iz sosednjih hrvaških občin, nato iz Slovenije, nekaj pa je bilo celo tujcev.

Turistični dan se je nadaljeval s srečanjem harmonikarjev obeh sosednjih republik. Udeležilo se ga je 22 godcev. Nato je domače Turistično društvo razglasilo izid natečaja za turistični znak Osilnice. Prve nagrade niso podelili, drugo je dobil navilni umetnik Marjan Leš iz Gerova za miniaturni obesek «Voznik», tretjo nagrado pa Sonja

Kranje iz Kočevja za nalepko Dežela Petra Klepca. Druga nagrada je znašala 400.000 din, tretja pa 300.000 din. Za četrto najboljšo delo je bila razglašena keramika Marjana Leša z motivom cervkvice v Ribjeku.

Na zabaviščnem prostoru, kjer je igral za ples ansambel Henček, so nato recitali več pesmi pesnika iz Gerova Zlatka Podhobradskega, ki piše tudi v narečju, katerega govore na tem območju in je nekakšna mešanica hrvaščine in slovenščine. Seveda pa ni šlo tudi brez modne revije, za katero je poskrbel kočevski butik Žaba.

Žal je turistični dan delno pokvaril dež.

J. P.

MOTIL JE DEŽ — Turistični dan v Osilnici je pripravilo domače turistično društvo v sodelovanju z gostinci in trgovci z obeh bregov Kolpe, udeležilo pa se ga je preko tisoč gostov (na fotografiji). Žal je prireditev pokvaril dež. (Foto: Primc)

SZDL v strankarski preobleki

S seje trebanjske Socialistične zveze — Nič več »servis za volitve«, pač pa politični tekmeč, enak med enakimi — SKZ ima mesto v predsedstvu

TREBNJE — 6. julija se je sestalo na redni seji predsedstvo OK SZDL Trebnje. Člani tega političnega telesa so zlasti ob poslušanju poročila iz javne razprave o osnutku dopolnil k slovenski ustavi in v svojih razmišljanjih o prihodnjih volitvah trčili na ugotovitve, da bo naš politični sistem prav kmalu v marsičem drugačen od nekaterih postavk v prvotnih zamislih tvorcev povojnega političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

V razpravah o volitvah so člani predsedstva spraševali, kako naj se na volitvah obnaša SZDL. Vse kaže, so ugotavljali, da Socialistična zveza že na volitvah leta 1990 ne bo več nastopala kot »servis za volitve«, ampak bo tedaj nastopala kot samostojna zveza, ki bo pač le en tekmeč v boju za glasove volivcev. Zaradi tega dejstva pripravlja SZDL svoj poseben program za volitve, je dejal predsednik medobčinskega sveta SZDL za Dolenjsko Jure Perko. Po Perkovem mnenju mora Socialistična zveza nemudoma začeti s pridobivanjem svojih kandidatov, ker boč podobno pot ubrale ali pa so jo že — druge zveze. Vendar so glede takojšnjega začetka evidentiranja ne-

kateri udeleženci seje razkrili svoje pomisleke, češ da še niso znana podrobna formalna določila o volitvah. Vrsta stvari je znanih in ne bi bilo smiselno čakati, se je odzval na omenjena previdnostna mnenja Perko, ki je na seji sicer strnil vrsto znanih načrtovanih volilnih novitev. Spodbudni ton Perkovih besed pa ni zožil razpoka, ki deli načelne zamisli o novih volitvah od volilnih izvedbenih potez na terenu. Zakaj so predvolilni koraki še negotovi, je bilo moč razbrati iz uvoda sekretarja P OK SZDL Trebnje Toneta Perparja. Ne ve se, kaj bo z družbenopolitičnim zborom, kako z volitvami na volilnih okrožjih, kaj z bodočim sodelovanjem sedanjih DPO ipd., je našte-

Delo ali propad

V Starem trgu bi morali preprečiti novo izseljevanje prebivalcev

STARI TRG — Pred dobrimi šestimi leti, ko so v Starem trgu odprli obrat Uniorja iz Zreč, so komaj dobili dovolj delavcev, da so lahko začeli proizvodnjo. Prebivalstvo se je namreč, ker ni videlo nikakršne perspektive za življenje v odročnem, nerazvitem področju, množično izseljevalo. Danes, komaj dobrega pol desetletja pozneje, pa so se razmere popolnoma spremenile.

V dveh izmenah dela v Uniorju 65 ljudi, posebno v zadnjem letu pa se je povpraševanje po zaposlitvi v obratu močno povečalo. Medtem ko so v začetku z odprtimi rokami sprejeli vsakega, ki se je želel priučiti delu v njihovi tovarni, danes zaposlujejo le še študente. Toda prav slabe izkušnje pri izseljevanju tukajšnjega prebivalstva bi morale biti odgovornim v podok, da bi na tem, še vedno nerazvitem področju nekoliko drugače gledali na presežke delovne sile. Vprašanje je, če se bi bili ljudje, ki bi se morebiti danes izselili, še pripravili vračati nazaj v rodni kraj, kot so pred nekaj leti, ko je bilo možnosti za zaposlitev še dovolj, naredili nekateri Starotržani. Seveda ne gre, da bi kar takole ekstenzivno zaposlovali ljudi v Uniorjevem obratu, da bi s tem pač preprečili izseljevanje. Razmišljati pa bi morali o novih programih, razširitvi proizvodnje. Nekaj razmišljanj o tem sicer že je, moti le, da bi se programi lahko uresničili šele v nekaj letih. Ali ne bo to za Stari trg in okoliške vasi prepozno?

Vendar si v obratu sami ne morejo veliko pomagati. Ovisni so od pomoči matične organizacije, pričakujejo pa tudi denar za nerazvite. Dobro pa se zavedajo, da vloge socialne ustanove v obratu ne morejo igrati, četudi s tem tvegajo večje izseljevanje. Edina možnost, da bodo še bolj uspešni kot doslej, ko so od 250 tisoč kosov orodja dve tretjini prodali na tuj trg, je, da bodo tekmovali na trgu. To tekmovanje pa ne dopušča socialnega usmiljenja. Izбира je torej majhna: ali boš delal ali pa propadel. V Starem trgu si želijo prvo.

M. BEZEK-JAKŠE

KORAK NAPREJ

ČRNOMELJ — V drobnem gospodarstvu v črnomaljski občini je v letošnjem letu napredek, saj imajo 3 obrtnike več kot preteklo leto, zaposili pa so kar 18 delavcev več kot lani. K temu je delno prispeval tudi Podjetniško-inovacijski center kakor tudi oprostitev plačevanja prispevkov za občinske sise.

IZVRŠNI SVET PODPIRA MLADINSKO ZAMISEL

TREBNJE — Trebanjski občinski izvršni svet je podpiral zamisel o osnovanju servisno-produkcijske enote, s katero je član izvršnega sveta seznanil na nedavni seji predsednik OK ZSMS Trebnje, ustanoviteljice te enote. Načrtovana servisno-produkcijska enota naj bi bila neke vrste študentski servis oziroma posredovalnica dela za mlade. S pomočjo te posredovalnice bi mladi lahko vnovčili svoje znanje kot inženirski strokovnjaki za različne predmete, kot otroški vzgojitelji in kot snazilke, sicer pa naj bi omenjena enota med svoje dejavnosti vključila še računalništvo, turistični inženiring in boljši trg.

OTROCI NA DEBELI RTIČ

TREBNJE — 56 otrok iz občine Trebnje bo letovala od 24. do 31. julija na Debeli Rtiču. Kot ugotavljajo v občinskem odboru Rdečega križa, je letošnje zanimanje za omenjene počitnice na morju veliko, kar si razlagajo s tujim, da ljudje hodijo manj na morje, kot so včasih, in da zato želijo nocoiti letovanje vsaj otrokom. Pri otrocih za poletno kolonijo na Debeli Rtiču so organizatorji dali prednost tistim iz socialno ogroženih družin, otrokom, ki imajo samo enega staršev, pri izboru pa so med drugim šteli tudi zdravstveno stanje otrok.

DAROVANJE KRVI IN ORGANOV

TREBNJE — Na letošnji majski občinski krvodajalski akciji je darovalo kri na Mirni 224, v Mokronogov Zvezi in v Trebnjem 263 občanov. Na krvodajalskih akcijah se je 38 občanov javilo med darovalce organov človeškega telesa. Tem občanom in darovalcem krvi se za človekoljubni občinski odbor RK Trebnje zahvaljuje.

Trebanjske iveri

LUKNJE V PASU — Ob otvoritvi novega asfaltiranega odseka na regionalni cesti med Mokronogom in Zbunom je nekdo v zasebnem pogovoru zvedel, da je imel pri gradnji te ceste veliko skrbi in potov, da je moral narediti usnjenem hladnem pasu kar nekaj dodatnih lukenj. Občan, ki ga je tako zanimalo v pasu, domuje na območju, kjer je omenjeni cestni odsek. Kaj se dogaja s pasovi tega ali onega funkcionalnega v republiških ustanovah, ki so dolžne za dolenske ceste republiškega razreda, ni znano.

MANJ JAM IN PRAHU

MANJ JAM IN PRAHU — V okviru obeleževanja krajevnega praznika KS Mokronog so 5. julija popoldne v Srednjih Laknicah predali namenu asfaltirano cestišče, odsek regionalne ceste Mokronog—Zbure. Na slovesnosti, ki so se udeležili številni gostje in domačini, so podelili priznanje Andreju Levičniku, direktorju strokovne službe pri republiški cestni skupnosti, in javno zahvalo Cestnemu podjetju Novo mesto. Po otvoritvi se je večina udeležencev praznovanja odpravila na protestno vožnjo po novem asfaltu, in sicer za opozorilo, da je na dobrih dveh kilometrih te regionalne še makadama. Na fotografiji: trak na novem delu ceste je prerezal Andrej Levičnik. (Foto: M. Luzar)

SREČANJE ŠOFERJEV IN AVTOMEHANIČEV

ČRNOMELJ — Združenje šoferjev in avtomehaničev Črnomelj-Metlika pripravlja za soboto, 15. julija, ob dnevu šoferjev in avtomehaničev regionalno proslavo v Črnomlju. Šoferji in avtomehaniči se bodo pomerili v spretostni vožnji, avtomehaniči in avtoelektričarji tudi v testiranju in odpravi napak, vsi skupaj pa v streljanju z zračno puško. Ob 11. uri bo krenila izpred osnovne šole v Zupančičevi ulici parada v jurjevsko drago, kjer bo proslava in tovariško srečanje. Pokrovitelj srečanja bo Obrtna zadruga iz Metlike, podprli pa so ga še Beti, Belt, obrtna zadruga iz Črnomlja, Iskra, Komunala, Integralov tozd Promet in delavnice ter Zveza združenj šoferjev in avtomehaničev.

MIROVNO-RAZISKOVALNI TABOR

TREBNJE — Od 30. julija do 6. avgusta bo pri Šentrupertu mirovno-raziskovalni tabor, ki ga v sodelovanju z republiškim centrom klubov OZN organizira OK ZSMS Trebnje. Tabor, na katerem bo predvidoma sodelovalo okrog 20 udeležencev, bo razdeljen na več delovnih področij. Tako bo socialno-etnološka skupina preučevala socializacijo Romov, »naravoslovci« bodo vzeli v pretres najrazličnejše posege v naravo s poudarkom na hidrometeoroloških, del udeležencev pa bo organiziral poseben otroški vrtec. OK ZSMS Trebnje pričakuje, da se bodo zlasti študenti še prijavili za sodelovanje na taboru.

Prireditev je zdramila Brežičane

Zavoljo poslovnosti jo velja ponoviti

Na nedavno minuli prireditvi, ki je vsaj malo prebudila zaspane Brežiče, se je godilo marsikaj. Prvo čudo je bilo ugodno vreme, drugo velika množica obiskovalcev, ki so dobobra zapolnili osrednjo mestno ulico. V Brežice pač ne zaide pogosto kaka mednarodna prireditev, sploh pa ne taka s priokusom po ljudskem izročilu, ki je podeželanom tako blizu in pri srcu.

Da smo glede podobnih prireditev Brežičani še začetniki, je bilo takoj jasno. Slabosti v organizaciji ni bilo mogoče pokriti, ravno tako ne enourne zamude. Preznojeni obiskovalci, ki so na ulici čakali na dogodek, se niso imeli kje oddejati, saj jih je od Slovincov Šankov ločila lična pregrada z napisom — vstopina. Marsikomu se je ob tem poročila misel, da bi v soparni uri lahko zvalili denar od obiskovalcev tudi drugače.

So pa v času čakanja obiskovalci veliko zanimanja pokazali za prikaz starih opravil in obri pred občinsko stavbo. (Ali je v tem kaj simbolike?). Za nekatere so bila to opravila, ki jih redko vidijo, za druge spomini na dobre stare čase. Škoda le, da organizatorjem ni uspelo pritegniti k sodelovanju več ljudi, ki še posedujejo znanje svojih prednikov.

Brežiška podjetja so seveda vodo napeljevala na svoj mlin. Zakaj tudi ne, ko je pa to enkratna priložnost za kvaliteto in relativno poceni reklamo! Organizatorji si ne glede na številke ob obračunu prireditev lahko manejo roke. Glede pomanjklivosti pa samo to: prireditev velja ponoviti, ni vrag, da se ne bi izkušnja tudi pri nas nekaj naučili!

B. DUŠIČ

TAMBURAŠE JE SPREJEL BREŽIŠKI ŽUPAN

BREŽICE — Predsednik skupščine je zadnji petek v juniju pripravil sprejem za člane tamburaškega orkestra Prosvetnega društva Oton Župančič iz Artič, orkester si je tako pozornost priložil z večletnim kakovostnim in intenzivnim delom pod vodstvom Draga Kržižaniča, s številnimi nastopi in koncerti, še posebno pa s srebrno plaketo, ki si jo je priigral na letošnjem festivalu jugoslovanske tamburaške glasbe v Osijeku.

NOČNO STRELJANJE PRESTAVLJENO

SEVNICA — Občinska strelska zveza v Sevnici je morala zaradi slabega vremena prestaviti še tradicionalno nočno streljanje z vojaško puško M-48 na strelišču Izem nad Jutranjko, ki ga prireja jo v počastitev dneva borca. Streljanje bo tako namesto 3. julija jutri, v petek, 14. julija, ob 21. uri. Naj spomnimo, da se bodo ljubitelji streljanja pomerili le ekipno, in sicer po trije v ekipi, ki je lahko tudi „mešana“, se pravi, da so v njej tudi predstavnice nežnejšega spola.

Ostareli niso ostali osamljeni

Brigada Rdečega križa Slovenije pomaga v šestih krajevnih skupnostih v sevniki občini — Tehnična enota sodeluje pri urejanju domačij

SEVNICA — V okviru republiške mladinske delovne akcije »Sevnica 89« bo v prvi izmeni od 2. do 22. julija sodelovala tudi brigada Rdečega križa Slovenije. Komandantka te brigade je 18-letna medicinska sestra Metka Oder s Senovega, ki je tokrat že tretjič na mladinski delovni akciji. Prvič je bila na zvezni MDA v Murški Soboti, lani pa na republiški MDA v Zasavju. Enkrat je bila namestnica komandanta brigade, enkrat pa komandantka.

V sestavi naše brigade RKS je tehnična enota z 12 in zdravstvena enota s 6 brigadirji. Približno dve tretjini brigade sestavljajo fantje in tretjino dekleta. Tako razmerje je ugodno prav zavoljo temeljitejši izvedbe tehničnega programa. Po tem bomo v krajevnih skupnostih Bučka, Loka, Studenec, Trišče, Šentjanž in Zabukovje pomagali starejšim, bolnim in invalidnim ljudem. Ki jih je predlagal sevniki Center za socialno in svetovalno delo, v sodelovanju s komisijami za socialno dejavnost in krajevnimi organizacijami Rdečega križa v teh krajevnih skupnostih. Brigadirji bodo pomagali pri beljenju stanovanj, prekrivanju streh in čiščenju okolice domačij, pomagali bodo pri poljskih opravilih in pripravljali drva za zimo. V KS Bučka bodo brigadirji poskrbeli za čiščenje vaških

poti, odtočnih kanalov in obsekanje grmovja ob poteh. Metka Oder, komandantka brigade Rdečega križa Slovenije

Voda in plazovi so uničili veliko cest

BREŽICE — Neurje in ogromne količine dežja, ki so se usipale iz nevihtnih oblakov v noči od 3. na 4. julij, so naredile na cestah v brežiški občini ogromno škode in naši delavci so delali zaradi tega dva dni zapored noč in dan. Je povedal direktor Cestnega podjetja Novo mesto-tod Brežice Anton Petrič.

»Najbolj je bila poškodovana regionalna cesta Brežice—Bizeljsko,« je nadaljeval. »Za bistriško smer je še zdaj obvoz po lokalni cesti skozi Orešje mimo bizeljskega gradu, ker se je v bližini križišča pri Sekoranju vdal propust, naprej proti Funku pa sta se sprožila dva plazova. Eden je ogrozil tudi gospodarsko postopje. Sotla in bližnji potok sta preplavila regionalno cesto Bizeljsko — Klanjec. Voda je poškodovala vse bankine. Tudi na regionalni cesti Brežice — Bizeljsko je deroča voda z bregov spodjedla bankine in zamašila občestne jarke z muljem.«

Anton Petrič

Petrič je naštel nato tudi vrsto lokalnih cest, ki so jih na silo usposobili za promet. Močno je bila poškodovana cesta na Prilipah pri stezi za motokros. Plaz je zasul del ceste Dečno selo Sromlje, na novi vinski cesti od Silovca do Pavlove vasi pa so se sprožili kar trije plazovi. Zamašili so velik propust. Cesta Zgornja Pohana—Pečice je bila pod vodo, vihar je čeznjejo prdl drevje, a jarki so bili vsi zamuljeni. Neurje je spodkopalo tudi lokalno cesto na Cerino, cesto v Mrzlavi vasi, Globočičah, v Sobenji vasi, v Bušči vasi pa jo je zasul plaz.

J. T.

PTT podjetje jih vleče za nos

Na Bizeljskem in v Pišecah kar 128 družin čaka na telefonski priključek, čeprav so že pred leti plačali prispevek in opravili vse obveznosti

BIZELJSKO — Že februarja leta 1983 sta krajevni skupnosti Pišce in Bizeljsko sklenili samoupravni sporazum s podjetjem PTT Novo mesto, ki je obe strani zavezoval k izgradnji telefonskega omrežja na tem delu Kozjanskega. Računica, ki so jo delali minuli petek na sestanku telefonskih interesentov v predstavnikih PTT, je pokazala, da so krajin v vsem izpolnili obveznosti po sporazumu, PTT podjetje pa v ničemer.

Bizeljanci in Pišecani so že pred leti vplačali sredstva za telefon, nekateri že leta 1981. S prostovoljnimi delom in z lastnimi materiali so izgradili krajevno kabelsko omrežje ter pripravili prostor za telefonsko centralo. Čeprav so prvi popis interesentov za telefonski priključek naredili že 1979. leta, so danes, po desetih letih, še zmeraj praznih rok.

V podjetju PTT Novo mesto so poskrbeli za nadzor nad izvajanjem del, a že na zaključnih akcijah so na to obvezo iz sporazuma pozabili. Avtomatsko telefonsko centralo z zmogljivostmi za Bizeljsko in Pišce so nabavili s pomočjo sredstev za nerazvita območja. Tudi z njo si ti kraji ne morejo pomagati, saj nima čemu služiti. PTT namreč še ni vzpostavil medkrajnih kabelskih povezav, prav tako ni zagotovil možnosti za vključitev tega omrežja v brežiško telefonsko centralo.

Krajin obih krajevnih skupnosti so nad takim obnašanjem ogorčeni, da so v petek zahtevali čiste račune in jasne obrazložitve. Izrazili so prepričanje, da jih PTT z obljubami in novimi zahtevami že desetletje vodi za nos. Ravno zato niso imeli posluha za tarnanje nad finančnimi zagatami

Krajin obih krajevnih skupnosti so nad takim obnašanjem ogorčeni, da so v petek zahtevali čiste račune in jasne obrazložitve. Izrazili so prepričanje, da jih PTT z obljubami in novimi zahtevami že desetletje vodi za nos. Ravno zato niso imeli posluha za tarnanje nad finančnimi zagatami

B. DUŠIČ

BREŽICE — ZA VEČ MILIJARD ŠKODE

BREŽICE — Po grobih ocenah, ki so jih do torka, 11. julija, naredili pri brežiški Agrarii, je zadnje neurje z deževjem povzročilo za nekaj sto milijard dinarjev škode. Voda je vdrla tudi v žitne silose v Brezini, zmohila nekaj žita in popolnoma uničila strojnico. Na kmetijskih površinah v družbeni in zasebni lasti so prizadeti zlasti posevki, pšenica, oljna ogršča in koruza. Koruza je ponekod poležena in njive bodo morali preorati ter posejati nekaj drugega. Uničeni so tudi melioracijski sistemi. Voda je spodjedla nasipe, odnesla mostove, mulj pa je zamašil propuste. Kooperantom so plazovi odnesli 10 ha sadovnjakov in jih popolnoma uničili. Komisije so na terenu in ocenjujejo škodo, podrobnejše podatke o njej pa bodo sporočile šele prihodnji teden. Nekatere površine so še vedno nedostopne, ker na poljih še vedno stoji voda.

podjetja, kajti telefon bi morali imeti že do leta 1985. 18 Pišecanov in 110 Bizeljancev, ki so vplačali prispevek ter izpolnili vse ostale obveznosti, se upravičeno boji, da njihov problem ne bo rešen niti do leta 1990. PTT podjetje jim je namreč dalo pogoj, da se najprej izgradi potrebna telefonska centrala v Brežicah, kar bo trajalo še najmanj eno leto, ter da krajin financirajo še postavitev medkrajnih kablov in potrebne opreme zanje. Ko bodo ti pogoji izpolnjeni, bodo Pišce in Bizeljsko imele tehnično možnost za priključitev svoje centralne na telefonsko omrežje.

Očitno je, da so Pišecani in Bizeljanci dobili še en zelo otipljiv in boleč dokaz za to, kako nizka je lahko jugoslovanska poslovna morala. V obih krajevnih skupnostih so zdaj že nekaj let zavrtje vse ostale akcije, saj

• Za prodor v Evropo se niso dovolj — cene 21. stoletja.

• Narod je kot prevaran mož, vedno zve zadnji.

Šole in vrtci so že pretesni

Težave vzgoje in izobraževanja tudi v „bogati“ krški občini

KRŠKO — Čeprav so v krški občini na področju vzgoje in izobraževanja dosegli pomembne dosežke prav v zadnjih letih naglega gospodarskega razvoja, ko so bile zgrajene ali prenovljene številne šole in vrtci, in prostorske razmere zdaj zagotavljajo tej dejavnosti višjo raven od slovenskega povprečja, pa je še zmeraj precej perečih, odprtih vprašanj.

Krščani opozarjajo, da so prostorski pogoji na srednji šoli v Krškem vse prej kot zadovoljivi in da na treh osnovnih šolah — v Brestanici, Koprivnici in v Krškem — še nimajo zadovoljivih pogojev za pokus telesne vzgoje. Še več: na osnovnih šolah Milke Kerin v Leskovecu in Jurija Dalmatina v Krškem se kaj kmalu obeta dvoizmenski pouk, kar bi bil ševedla velik korak nazaj. Utesnjenost pa občutijo že tudi v prenekateri enoti družbenega varstva predšolskih otrok.

Ne gre pozabiti, da so zaradi gospodarske krize tudi v močni krški občini morali občutno skrajšati dogovorjene programe za osnovne šole in ukiniti dve celodnevni osnov-

ni šoli. Hkrati pa se je povečalo število tistih programov, za katere morajo primakniti precej denarja iz svojega žepa starši otrok. Krščani so tudi opustili nujno financiranje dopolnilnega izobraževanja ter usposabljanje vzgojnega in pedagoškega kadra.

Zaradi takih razmer so delegati krške občinske skupščine in delegati občinske izobraževalne skupnosti kot četrtega zbora znova dali pobudo za drugačno samoupravno organiziranost osnovnih šol. Ta naj hkrati zagotovi smotno poslovanje in gospodarjenje z razpoložljivim denarjem ter večjo učinkovitost strokovnega dela. Razbremenitev upravnopravnih zadev pa naj šolam

zagotovi več možnosti za pedagoško delo.

V luči prostorskih možnosti na osnovnih šolah, ki so nepopolno zasedene ali so jih v preteklih letih opustili, bo potrebno pripraviti analizo in nekaj spremeniti v sedaj veljavnih šolskih okoliših. Krščani poudarjajo, da se pri organiziranem družbenem varstvu predšolskih otrok pojavljajo težave zaradi potreb po večjem številu oddelkov, česar nikakor ne bi smeli pomenovati za „dodatni program“ in s tem povezovati „limitiranja“ tovrstnih

• Med zaposlenimi v krški občini je še zmeraj zaskrbljujoče velik delež tistih, ki nimajo ustrezne izobrazbe in znanja. Da bi izboljšali neugodno izobrazbeno raven delavcev, bodo morali izobraževanju oz. dodatnemu usposabljanju odraslih posvetiti več pozornosti v kadrovskih načrtih podjetij, krška delavska univerza pa kot izvajalec dogovorjenih programov.

programov. Zlasti so pereče potrebe po dodatnih zmogljivostih za varstvo otrok do treh let starosti, nujno pa bi morali organizirati tudi posebne oddelke za varstvo predšolskih otrok z motnjami v duševnem in telesnem razvoju.

P. P.

PESTRA SOBOTA NA SEVNŠKEM KOPALIŠČU — Občinska konferenca Zveze socialistične mladine v Sevnici je preteklo soboto pripravila igre na vodni sevnškem kopališču. Tekmovalci so se pomerili v šestih družbeno-športnih igrah, in sicer so po natančno določenih pravilih mešane ekipe sestavljale piramido, veslale z zračnico, zadevale koš, obilo smeha med številnimi kopalci pa sta zbudili igri »tudi slepa kura zno najde« ter oblačenje-slačenje. Na sliki: »v igri suh preko vode« je sodelovalo vseh 8 članov ekipe. Zmagali so Sevnščani, 2. so bili Zagorjani, 3. ekipa Jugotanim-Šmarje, 4. Radečani in 5. ekipa RMDA Sevnica 89. Zvečer so za ples igrali Panda in afriški študentje. (Foto: P. P.)

Novo v Brežicah

PTT NANIZANKA — Življenje tako pestro, da si marsikdo niti misli ne more. Kakšnih dvotipov, izbruhov kletvic in drugih medklicev so preprosti podeželski ljudje, smo si li minuli petek na Bizeljskem. Karredi jezic in ogorčenje, tega ne noben režiser, niti Marodič ne.

BO TREBA SPET V HOSTO — Ko so na sestanku zaradi telefonije Bizeljskem in v Pišecah razburili iskalni možnosti za rešitev problema pri predstavnikih PTT naleteli na ha ušesa. Toda predsednik gradbenega odbora za telefon se ni ni »Problem moramo rešiti, kajti je« so močno zrevelirani! Ne bomo mi d pustili, da bi prijeli za puške in d v hosto?

ČE BI IMELI ZAUPANJE — Predstavnik PTT so iskali podporo svoje finančne težave: »Če bi imeli panje...« Na to pa se je oglašil mladenški glas iz dvorane: »Ha, ha, ha, vsm še eno kravo pripeljmo!«

PTT PONEKOD TUDI HVALI — Resda so marsikje problemi in telefonom, toda marsikje podjetje PTT tudi hvalijo. Kar dvakrat je darila ta »hvalijo« predstavnik krajan iz ozadja dvorane pomodoroval: »Pravite, da vas pogosto tudi hvalijo, saj ni čudno, mogoče pa tam naš denar vlagali?«

Krške novice

ANKETA — Navdno zbiranje jav za našo anketo nimamo težav, čeprav smo imeli že precej prijeta vprašanja, kakor je bilo nismo tisto o službi državne varnosti. Tokrat, ko smo spraševali o namenu JLA (v luči ocene Mikulčičevih pregledov), pa smo se znova lahko prepričali da je vojska za marsikoga še precejšnje tabu. Nekoga smo, zlasti tili sredi dopusta in kdo bi želel sploh pomisliti na politiko, če se svojo »atomsko«, ki mi reže kruhek, raje pozabi. Drugega spicer velja za grovničnima, prenetilni med nekim »sejanjem« tanko takrat, ko je tovariš prazno svoje pisarne po malo kisika. Se kar je menda hotel naročiti svojci, je pozabil povedati in se brž iz svoje svetišče. Potem smo se neznajšega spola. Zakaj pa ne bi dodal kakšnega bisera o JLA? Žal, da pisu dobro znana tovarišinja pesno eskvirirala, češ da naj le pa da ne bo prišel Slobo še k nam pšenico...

POLITIKA IN GOSPA MINISTRA — Na ponedeljkovem posvetu gostinstvu in turizmu v Krški direktor hotela Stremič, Peter Mavič, opozoril, da je njihov potegnogost revež in tudi gostinstvo tudi ga je revež. K temu prispeva tudi niti v občini nimajo na tem področje in urbanistične politike, se lahko primeri, da se znajde kalov na razdalji 100 metrov, zasebnim gostincem tisti v družbenem sektorju nimajo nič, le v nevarnem položaju ne bi smeli niti. Krški gostinski in turistični delodolgo niso videli ministrice za turizma odistihlhal, ko so ji v obraz povedali nekaj grenkih, uspeva republikariomatati kvečjemu do Otočca. Še ko je pa tako luščna!

Sevnški paberki

BUDILKA — Na republiški skupščini delovni akciji »Sevnica 89« so nizerjori iziemno zadovoljni z nastojno brigadirjev, ti pa s posebnimi interesnimi dejavnostmi, ki spremljajo njihovo delo in bivanje v intenzivni srednje tekstilne šole. Zadnjič 6. julija nekaj po 6. uri — pa so brigadirji pionirske brigade Gregorčiča iz Nove Gorice računali internatnu namesto na delovnišču, bilo treba spodbujati, da so povzeli kako hudo razočarani so bili njihova brigada tisto jutro ni bila la drugim. Po ogorčenih besedah t dirjev naj bi bila za to kriva mentorija Barbara in Sergej, ki sta la za sabo prenapreden dan in ne bilo lahko še pravočasno zbudila. budo brigadirji kupili kakšno posteljnopravno budičko ali pa bo že dobrohotno pripravilo, naj timentorija bolj hrani tisto svoje tisto, zaradi česar so ju sploh poslali v Sevnico?

KIOSK — Sevnški posebnost se je nekaj mesecev hladil na P v Ljubljani, zdaj pa so ga ravno pasji vročini spustili domov. Mlad v avstus kar dobro počutili, je motilo to, da je bila zasedba začasne kamre Jugoslavija v ne ne v malem. Bil je namreč Slovenec in se nikakor ni mogel oditi na novokomponirano glasbo jugovzhodne Jugoslavije. Nam Miheč zadnjič še zaupal, da septembra ob pomoči Čela odpre Merxu kiosk za prodajo delovnih si le ne bi premislil do jeseni!

KOPALIŠČE — Med Igrami di je po telefonu protestirala ena d kopališča, češ da jo moti prehrup. To se je zgodilo okrog 17. kasnejših sobotnih intervencij je glasba razlegala pozno v noč vodja kopališča Kristijan Janež dal ničesar. Bil je prezadovoljen bilo v nedeljo 1800 kopalcev!

Mala cerkev, ki veliko obljudlja

Obnova cerkev sv. Duha v Črnomlju je odprla vrsto vprašanj za stroko in spodbudila raziskave, ki so že in še bodo obogalile zgodovino

ČRNO MELJ — Mala cerkev sv. Duha, ki kot nepogrešljiva del mestne vedute kraljuje na južnem delu Črnomlja, na strmini nad sotočjem Lahinje in Dobljčice, ima za seboj častljivo zgodovino. Najbrž pa se vse do njene postavitve, ki sega v 15. stoletje, ni okoli nje kresalo toliko isker, kot se jih je v zadnjem obdobju. Po dolgoletni zanemarjenosti, spotikanjih in zatikanjih bo ta kulturni spomenik le dočkal ustrezno vključitev v okolje.

Po vojni je namreč cerkev doživela dokaj nenavadno usodo, bila je ena redkih cerkev, ki jih je ljudska oblast nacionalizirala, spremenila v splošno ljudsko premoženje, kot se je temu reko. Leta 1954 je božji hram postal skladišče. Ko je cerkev v začetku osemdesetih let do neprimerno vlogo izgubila, so Črnomljanci začeli razmišljati o vrednejši in kulturnejši uporabi sakralne stavbe. Utrnila se je misel, da bijo uporabili kot prostor za občasne razstave, komorne koncerte in druge kulturne prireditve. Vsekakor dobra zamisel, saj v Črnomlju ni primernega prostora za in druge kulturne prireditve. Hkrati pa bi se mesto s primerno ureditvijo cerkve znebilo kulturne sramote, kar je cerkev zaradi svoje neurejenosti, razpadanja in nacionalizirane usode gotovo bila. Ob 400-letnici njenega obstoja so leta 1987 v njej pripravili prvi koncert, ki je bil predvsem opozorilo in spodbuda, da bi se Črnomljanci pospešeno lotili tega nekoliko grenkega in kislega jabolka.

Črnomljanska kulturna skupnost je poskrbela za obnovitev strehe, da ni več zamakalo v notranjost, vendar je bilo treba pred temeljitje obnovo in preureditvijo stavbe določiti konservatorska izhodišča za obnovo. Da se stvari ob mali cerkvi lahko zapletejo, je dalo vedeti že kopanje dna žnjega jarka. Pri kopanju so delavci našli na ostankih zidovja v neposredni bližini cerkve. Arheološka sonda, ki so jo odprli lani na platoju ob južni strani cerkve, je pokazala, da gre za ostanke stare-

ga črnomlajskega mestnega obzidja, edine doslej odkrite. In da bi bilo vse skupaj še bolj presenetljivo, je sondiranje odkrilo več kulturnih plasti.

Najdbe iz halštata, iz 1. in 2. stoletja našega štetja, ostanki obzidja iz visokega srednjega veka in grobovi iz 17. in 18. stoletja so pokazali, da je bil prostor kontinuirano posejlen vse od prazgodovine naprej. Izkazalo se je, da je cerkev sv. Duha več kot samo zgodovinski spomenik, ki ga je treba gradbeno obnoviti in pripraviti za kulturne prireditve.

Umetnostna zgodovinarica Marinka Dražumerič iz Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto, ki je sodelavci pripravila konservatorska izhodišča za obnovitvena dela, pravi, da so zaradi vseh stvari, ki so prišle na dan pri prvem poskusnem izkopavanju, cerkev intervencijsko vključili v plan Kulturne skupnosti Slovenije in tako dobili del potrebnega denarja za nadaljnje raziskave, nekaj pa so ga združili iz drugih načrtovanih akcij. Zbrali so ga oliko, da so prejšnji teden lahko začeli z arheološkimi izkopavanji. Dela vodi Belokranjec že poznani britanski arheolog dr. Phil Mason ob pomoči študenta arheologije Vanje Janežič in z nekaj priložnostnimi delavci. Na mestu izkopavanja je lepo videti ostanke mestnega zidu in obrambnega stol-

pa, našli so že tudi novič, kaj več pa bodo izkopavanja gotovo še dala, saj je bila lanska sonda dovolj obetavna.

Letos bodo opravili tudi sondiranja sten in sami cerkvi, porušili močno načeti strop in kor. Cerkev je namreč v svoji 400-letni zgodovini doživela številne predelave, ki so zabrisale najstarejše srednjeveške stavbne elemente. Zadnja, največja predelava, ki so jo opravili v prejšnjem stoletju, je cerkvi na zunan in znotraj dala precej drugačno podobo: dogradili so lopo, spremenili zvonik, slavolok, Franc Blaznik je stene in strop poslikal s suhih freskami, postavili so nov oltar in naredili okrajše na zunanem ometu, ki je delno skrillo gotosko zasnovno prezbiterija.

Sondiranja sten in odstranitev hudo načetega stropa bodo uničili sedanje slikarije, ki jih strokovno ne ocenjujejo kot pomembne, vendar so že poskrbeli za njihovo dokumentiranje in so v celoti prefotoграфirane. Raziskave so nujne, saj bo šele na njihovi osnovi mogoče dobiti prave iztočnice, kako stavbo prezentirati, katere slogovne prvine ohraniti, katerih ne. Skoraj gotovo bo, kot pravi Dražumeričeva, prezbiterij predstavljen v svojem izvornem gotoskem slogu, kako bo z ladjo in stropom ter tlaki, se bodo odločali kasneje.

Vse skupaj je seveda zavrla hitro obnovo, kot so jo nekateri pričakovali. Jasno je, da gre za pomemben kulturni spomenik širšega značaja, ki ga bo treba pomenu primerno urediti, da se bo kar najbolj vključil v kulturno podobo in dogajanje okolja, kjer je dotlej bolj prazno izzvenjavalo.

Če bo volje in seveda dovolj denarja, potem bo Črnomelj dobil zanimiv objekt, ki bo obogatilo mesto in Belo krajino. Odbor za prenovu, v katerem so S. Mihelčič, K. Khalil, S. Žunič, J. Strmec, M. Hutar in J. Grobovšek, čaka še dovolj dela, predno bo cerkev sv. Duha taka, kot zasluži sama, da je, in kot zasluži mesto, da jo ima.

M. MARKELJ

Slovo od letošnjega Tabora

V soboto so zaključili trebanjsko samorastniško srečanje — V znamenju krize, a vendar tudi upa

TREBNJE — V soboto, 8. julija se je končal XXII. tabor likovnih samorastnikov Jugoslavije v Trebnju, ki so ga odprli 1. julija. Na sklepnih simboličnih slovesnostih so podelili plaketo Tabora, ki jo je prejel Emin Basaranbik iz Istambula, in vsem udeležencem priznanje za sodelovanje.

Značilnost letošnjega tabora je manj številna udeležba, kakor je bila na preteklih trebanjskih likovnih srečanjih. Letošnja samorastniška delavnica je drugačna od prejšnjih med drugim še v tem, da so ustvarjalci, ki so se odzvali tokratnemu vabilu v Trebnje, delali v galeriji, medtem ko so bili doslej razseljeni.

Kamera in atelje
Razstava fotografij Tihomirja Pinterja v Študijski knjižnici

NOVO MESTO — V prostorih Študijske knjižnice v Novem mestu so v torek, 11. julija, odprli fotografsko razstavo del Tihomirja Pinterja. Razstava sodi v okvir razgibanega poletnega kulturnega dogajanja Bienala slovenske grafike.

Tomislav Pinter je uveljavljeno ime v slovenski in jugoslovanski fotografiji. Za seboj ima številne uspešne samostojne in skupne razstave, pri Državni založbi Slovenije pa je izdal tudi monografijo Umetnik v ateljeju. Gradivo iz monografije je bilo že tudi postavljeno kot samostojna razstava, ki je pritegnila precej pozornosti. Pinter pa je fotografske izkušnje iz umetniških ateljev razširil v nov cikel fotografij, ki so tokrat na ogled dolenjskim ljubiteljem fotografije. Za razliko od predstavitev umetnikov in njihovih del, kot jo je zasnoval za monografijo, tokrat pripoveduje drugačno zgodbo: s kamero išče predmetnost umetniškega ustvarjanja: paleta, kupe barv, površine delovnih miz, police, stene in okna ateljev. Skozi objektiv kamere predstavlja tudi nedokončana in dokončana umetniška dela, ki pa se skozi objektiv odpirajo na svojstven način. Pinter torej pripoveduje novo fotografsko zgodbo o nastajanju likovne umetnine. Razstava bo odprta do konca avgusta.

Omenjeno zmanjšanje taborovega obsega je varčevalne narave. Pozna se stiska in da je za kulturo manj denarja, ocenjuje Stane Novak, predsednik skupščine trebanjske občinske kulturne skupnosti. Toda, kot meni Novak, osrednji namen Tabora so doslej. Sicer manj običajnega zunanjskega blišča so organizatorji pripravili v dneh od 1. do 8. julija nekaj za čas, ko so umetniki odložili dleta in čopiče. Taborovi so se odpeljali v Novo mesto v Jakčev dom in Dolenjski muzej in na Otočec, kjer so si ogledali Grafični biennale. S piknikom pri Trebnju so organizatorji poskrbeli za

● K sodelovanju na letošnjem Taboru so povabili 14 samorastnikov. Udeležili so se ga: Emin Basaranbik (Turčija), Jutta Borchert (ZRN), Michai Chereches (Romunija), Sekula Dugandić, Stjepan Ivanec, Tivadar Košut, Darja Lobnikar-Lovak, Janoš Mesaroš, Dobrosav Milojevič, Stane Novak, Petar Petrovič, Pero Toplak, Jože Volarič in Zlata Volarič (vsi Jugoslavija).

sproščeni del bivanja gostujočih samorastnikov.

Če je omenjeno varčevanje narizlo optimizem organizatorjev, ga ni razjedlo. »Mislimo, da bomo obstali. Če bo še naprej manj denarja, sicer lahko pride do težav. Če bi zaradi njih morali tabor ukiniti, bi bil to korak nazaj, upam pa, da do tega ne bo prišlo.« pravi Stane Novak.

L. M.

TREBANJSKA RAZSTAVA V POSTOJNI
POSTOJNA — V Domu JLA v Postojni je ta mesec na ogled razstava »Moja Dolenjska«, na kateri se predstavlja z 19 deli trebanjski slikar Bogdan Breznik. O tematiki, ki jo izpoveduje 19 suhih pastelov in o avtorju bržčas pove vse zapis, ki ga je postavil v popotnico razstavi akademski slikar Štef Potočnik. »Če ima človek rad življenje, rad življenje na deželi, in je povrh še polan kmet, pa jo zbrise v mesto samo zato, da se popoldne vrača v to življenje, je to Bogdan Breznik, inženir agronomije.«

kultura in izobraževanje

Marjan Leš večino del naredi po naročilu ter hitro proda ali razda.

Leš med naivci

Občuteno upodablja rojake — Zdaj izdeluje dva velika kipa Petra Klepca

OSILNICA, GEROVO — Lesnaga tehnika Marjana Leša iz Gerova, ki se ukvarja tudi z likovnim ustvarjanjem, smo pred meseci že predstavili v našem listu. Bralce naj spominimo le, da je znan predvsem po velikih iz lesa izrezljivih reliefih, ki merijo po več kot kvadratni meter ali dva. Na njih doživeto upodablja svoje rojake, prebivalce Gorskoga Kotarja, kako oglarijo, polharijo, podirajo drevje in spravljajo les itd. S temi in drugimi deli je požel na razstavah in tudi sicer med občani precejšen uspeh.

Pred kratkim je bil sprejet v Društvo naivnih likovnih umetnikov Hrvaške. O sprejemu je odločala posebna umetniška komisija, ki je razsojala o njegovih delih.

Marjan Leš je po naročilu KS Osilnica izdelal blizu 20 umetnih kozolčkov, ki jih v tej krajevni skupnosti uporabljajo za oznako krajev, oglasne deske, kažipotne itd. Novost je, da bo Marjan Leš izdelal tudi dva velika kipa ljudskega junaka iz teh krajev Petra Klepca. Stala bosta na vhodu v KS iz smeri Broda na Kolpi in Čabra ob glavni cesti.

J. P.

UMETNIKOV JUBILEJ

Poslednji romantik umetnosti

Ob 90-letnici akademika Božidarja Jakca, akademskega slikarja in grafika, novomeškega rojaka

Pred devdesetimi leti, na dan 16. julija 1899, se je v Novem mestu oče Antona Jakca in materi Josipini, Colarič, rodil sin Božidar. Sojence so mu v zibel položile dar velikega umetniškega ustvarjalca. S tem darom so mu dale tudi večni nemir in duha, ki nikoli ne zastane ob že doseženem in doganem. Kot njegov prijatelj iz mladih novomeških let Miran Jarc je postal tudi on držan iskalca skrivnosti. Kar se je Jarcu prehalo v pesem, je Jakcu zapelo v črti in barvi.

Kamorkoli je Božidarja Jakca penala usoda ali ga gnala žetja po novih poznanih in doživljenih, povsod je — kot mimogrede, se zdi — nastajal umetniški opus, ki ni pomemben samo kot dokument njegove silne umetniške rasti, ampak tudi kot zrcalo časa, v katerem živi in ustvarja. In Jakčev opus je tolikšen, da ga je težko izmeriti. Marsikdo bi za to, kar je ustvaril Jakca, potreboval več življenj, njemu pa je bilo dano vse v enem kosu. Za to pa niso zaslužne samo parke, ki so mu spletle tako dolgo življenje.

Otroška leta je Božidar Jakca preživel v Novem mestu, kjer je končal štiri leta osnovne šole in začel obiskovati gimnazijo. Po gospodarskem polomu svojega očeta je nekaj časa bival v Beli krajini, potem pa odpotoval v Idrjo, kjer je nadaljeval šolanje na realki. Leta 1917 so ga vpoklicali k vojakom in v Slovenski Bistrici je po več letih sprejel svojega očeta — v avstroogrski uniformi. Leto kasneje je na idrijni realki opravil vojno maturo, nato pa v zadnji avstrijski ofenzivi ob Piaru doživel vojne grozote, ki so neizbrisano zaznamovale njegovo življenje.

Riharda Jakopiča je ustvaril tudi prve pokrajinske slike. Takrat je Jakca tudi navezale tesnejše stike s pesnikom Antonom Podbevškom, ki je pripravil znamenito pesniško zbirko Človek za bombami. Jeseni tistega leta je odšel na slikarsko akademijo v Prago, kjer ga je prof. Jakub Obrovsky sprejel v drugi letnik splošne slikarske šole.

Leta 1920 se je Jakca v rodnem mestu udeležil manifestacij likovne, literarne in glasbene avantgarde ter se na pokrajinski razstavi v salonu Windscherjeve gostilne predstavil z največ (več kot 200) deli. To pomembno dogajanje v Novem mestu je postalo znano kot »novomeška pomlad«. Jakca pa je tisto leto nadaljeval študij v Pragi v specialki pri prof. Franzu Thieleju. Leto kasneje je opravil prva študijska potovanja v Dresden, Berlin in Benetke, študij pa nadaljeval v dveletni grafični specialki pri prof. Augustu Brömseju. Študij na praški akademiji je končal leta 1923, in to z odličnim uspehom in s posebno pohvalo profesorskega zbora. Poslej je moral v svet likovne umetnosti hoditi sam.

Leta 1925 je odšel Jakca na študijsko izpopolnjevanje v Pariz, kjer je srečal norveškega skladatelja Harald Saeveruda, katerega je tri leta poprej portretiral, nato pa sta se skupaj odpravila v Tunizijo. Naslednje leto je obiskal Benetke, Bologno in Firence ter očetovo domačijo v Istri. Z vseh teh potovanj se je seveda vračal otovorjen s številnimi slikami in skicami. Ustregel je želji prijatelja Mirana Jarca in mu ilustriral z lesorezi pesniško zbirko Človek in noč. Preden se je leta 1929 vkrcal na ladjo proti Ameriki, je še enkrat obiskal Tunizijo.

Novo leto 1929 je Božidar Jakca praznoval v Kaliforniji, vse leto 1930 ustvarjal v raznih krajih ZDA, leto kasneje pa se je vrnil v domovino, ker mu je umrla sestra. V Ameriki je Jakca večkrat razstavljal in prejel na razstavi v Cleveland Museum of Art dve nagradi, in to kot ameriški umetnik. Ves čas bivanja onkraj Atlantika si je dopisoval s Miranom Jarcem. Jakčeva pisma je Jarc priredil za tisk in jih leta 1932 izdal v knjigi Odmevi rdeče zemlje. Istega leta je Jakca dočkal tudi izid svoje prve monografije, za katero je napisal uvod umetnostni zgodovinar Karel Dobida. Takrat mu je bilo trinideset let.

Do konca tridesetih let se je v Jakčevem življenju zgodilo še več pomembnih stvari. Svoje življenje je povezal s Tatjano Gundrum in umrla mu je mati, kar je pomenilo konec njegovega novomeškega doma. Slikarsko je prepotoval evropski sever, Norveško, bil na Nord Capu in več dni slikal na Lofotih. Izšli so Gradnikovi Večni studenci z Jakčevimi lesorezi.

Vojna in narodnoosvobodilni boj pomenita posebno poglavje v Jakčevem življenju. Leta 1942 je izgubil kar dva dragocena človeka: umrl mu je oče, na Rogu pa je kot partizan padel njegov najboljši prijatelj Miran Jarc. Naslednje leto sta z ženo Tatjano odšla v partizane. S tem se je začelo za Jakca, kakor je nekoč pozneje sam pripovedoval, eno najtežjih in obenem najveličastnejših življenjskih obdobji.

Jakca je bil na Zboru odposlancev slovenskega naroda oktobra 1943 v Kočevju izvoljen v plenum OF in Avnoj. Udeležil se je 2. zasedanja Avnoja v Jajcu in tam kot prvi jugoslovanski slikar portretiral maršala Tita. Potovanje v Jajce in portretiranje vrhovnega partizanskega komandanta je popisal v posebni knjigi, ki je, ilustrirana s številnimi njegovimi ideli, od skic do končanih stvaritev, izšla sredi sedemdesetih let. Predstavitev so pripravili na novomeškem Bregu, tako rekoč v hiši, kjer je bil Jakca rojen.

Povojni čas je Jakca začel kot redni profesor in rektor novoustavljene Akademije za upodobljajočo umetnost v Ljubljani, prve slovenske visoke šole za likovno umetnost. Za rektorja je bil potem izvoljen še večkrat. Leta 1964 je drugič portretiral Tita. Leta 1953 ga je obiskal norveški prijatelj skladatelj Harald Saeverud, ki je v Ljubljani dirigiral svojo V. simfonijo, to je Jakcu posvečeno Simfonijo upora. Leta 1958 je drugič obiskal ZDA, tokrat z ženo, in dvakrat slikal na ameriškem Zahodu. Naslednje leto so ga v Novem mestu proglasili za častnega občana.

Leta 1961, ko je bil star dvainšestdeset let, so Jakca na njegovo željo upokopili. Poslej je lahko še bolj posvečal ustvarjalnemu delu. Spet so s vrstila potovanja po svetu in večal njegov umetniški opus. Leta 1965 je pri Ivančih Gorici doživel hudo prometno nesrečo, to-

da z neomajno vero v življenje in z delom je premagal tudi to nadlogo. Leta 1966 je na Brionih tretjič portretiral Tita, leto kasneje pa prejel nagrado Avnoja za življenjsko delo. Ko je leta 1969 Jajcu podaril svoj znameniti med 2. zasedanjem Avnoja nastali portret maršala Tita, skicirko s portreti vseh govornikov na omenjenem zasedanju in podpisih vseh delegatov zasedanja, je v zahvalo prejel srebrni ključ mesta Jajce.

Jakca ni nikoli počival, saj tega tudi nikoli ni znal. Tudi poslej, ko je bilo za njim že sedemdeset pa osemdeset pomlad, so kronisti zabeležili njegova dolga popotovanja po svetu. Postal je nerazrešljiva uganka, saj so vsi spraševali, odkod mu tolikšna energija, odkod mu tolikšna duhovna moč in vitalnost.

Nič koliko priznanj in nagrad za umetniško delo, odklikovanj in naslovov (član SAZU ipd.), ki pričajo o tem, kako je Jakca bil in je v časteh doma in po svetu, se je vsa ta leta navrstilo umetniku, ki bo v nedeljo, 16. julija, dopolnil in slavil devdeset let! V Kostanjevici, kjer je bila doma njegova mati, je veličastna galerija, imenovana po njem. V Novem mestu, v hiši, ki je bila nekdanja last njegovega očeta, je zbirka umetniških del, ki jih je Jakca podaril rojstnemu mestu. To je znameniti Jakčev dom. Številnim monografijam, ki so izšle v raznih obdobjih, so Novomeščani dodali dve svoji: Božidar Jakca in Dolenjska in Jakčev dom.

Z Jakcem je povezano toliko stvari, da vsega preprosto ni mogoče navesti. Kje vse je razstavljal, koliko galerij in muzejev ima v svojih zbirkah njegova dela, koliko mest in ljubiteljev likovne umetnosti si ga lasti!

Umetnostni zgodovinar Luc Menša je o Jakčevi umetnosti pisal, da je to umetnost, ki je obenem spoštovanje in izpoved. Nekateri trdijo, da je Jakca zadnji humanistični navdušenec med nami, zadnji negovalec tistih renesančnih »cabinets des curiosités«, v katerih so še v sožitju živel človek in narava, znanost in umetnost, lepota in nenavadnost, zdajšnjost in davčina. Zgodovina uči, da so bili taki entuziasti redki in vseh časih in družbah. Človek mora biti izjemno

močan in dobrotljiv silak, da s svojim delom resnično obogati ljudi. Jakca je, pravijo, prav tak silaški vsestranski človek, upodobil je na stotine in stotine krajev in pokrajin, znancev in neznancev, naravnih in kulturnih spomenikov na zemlji ter oblakov in zvezd na nebu.

„Nihče izmed naših likovnih umetnikov ni tako vsestransko dokazal svoje prisotnosti v našem kulturnem in zgodovinskem prostoru, kot je storil Božidar Jakca,“ poudarja Luc Menša. „Kakor nas to dejstvo, količina ustvarjenega in do danes nepretrgana dejavnost seznanjajo z izrednim garačem in virtuozom, navdušenecem in presenetljivo urejenim delavcem, pa nas znova in znova preseneča to, da je Jakca skozi vso to aktivnost ohranil svoj osebni izraz, izpoved, lastni umetniški jaz in svojo lastno visoko kakovost.“

Jakca so umetnostni zgodovinarji označili za učena impresionista, za ekspresionista in realista, pesnika in kronista, za lirično mehkega Dolenjca in stvarno trdega Kraševca, za očeta slovenske grafike. Naj veljajo že take ali drugačne zunanje oznake zanj, je bistvo vendarle v nečem drugem. Spet moramo pritruditi Lucu Menšaju, ki pravi, da je jedro Jakčeve umetnosti v presenetljivo iskrenem in občutnem, hkrati tankočutnem in krepkem nadaljevanju tistega fin de siècle, ki je še nego-

val izročilo romantike, prižagal luči na oltarjih lepote in veroval v vzvišenost občutij.

In kot tak naj ostane Jakca zapisan za nas in kasnejše rodove.

I. ZORAN

ODPRTEGA SRCA — Božidar Jakca je veliko svojih del razdal, včasih tudi neznanec. S seboj je v aktovski vedno nosil kake manjše grafike, in preden je komu kakšno podaril, je nanjo napisal posvetilo in se seveda podpisal.

TRENUTEK, KO SE JE RODIL JAKČEV DOM — „Vi odstopite hišo, ki je bila nekoč last mojega očeta, jaz pa vam to hišo napolnim s svojimi slikami.“ Nekako tako je Božidar Jakca nagovoril predstavnik nove meške občine na srečanju z njimi v stavbi, takrat še gostinski šoli, ki je bila namenjena za galerijo, nato pa so sklenili pogodbo. To je bil nekako rojstni dan Jakčevega doma. Nekaj let zatem, za občinski praznik Novega mesta oktobra 1984, so ta hram umetnosti tudi slovesno odprli.

O poteku priprav na gradnjo postaje v Novem mestu

Uradna informacija

Priprave za pričetek gradnje nove avtobusne postaje v Novem mestu potekajo glede na sprejeti plan z nekajdnevno zamudo. Zaenkrat ta zamuda še ne more ogroziti pričetka izvajanja na samem terenu in s tem tudi ne končnega roka izgradnje. Za graditev so pridobljena vsa potrebna zemljišča in izdano lokacijsko dovoljenje. GIP Pionir Novo mesto kot investitor in izvajalec pripravlja projektno dokumentacijo in se pripravlja tudi na izvajanje pripravljanih del, kot so ureditev gradbišnih objektov ter postavitev ograje med novo avtobusno postajo in zaledjem. Operativni pričetek del je načrtovan za začetek avgusta, pripravljena dela pa že v juliju. Občina in podjetje »Gorjanci« sta večji del finančnih obveznosti do Pionirja že izpolnila, za preostali del pa se bosta oba soinvestitorja zavzemala, da bo tudi še neporavnana obveznost čimprej izpolnjena, kar pa ne vpliva več na eventualni operativni pričetek del. Zaradi uporabe avtobusne postaje je potrebno prvo stanovanjsko hišo ob železniški progi porušiti. Glede na to, da si mora lastnik najprej zgraditi nadomestno hišo, bo do konca maja 1991 prehod za pešce preko tega dela zaprt, pešci pa bodo v smeri Drške uporabljali toliko časa že obstoječi prehod s tem, da bodo dostopi v smeri konzolnega mostu in Drške sanirani.

SKUPŠČINA OBČINE
NOVO MESTO
IN
GIP PIONIR NOVO MESTO

ZOPET V MAMINEM OBJEMU — V soboto popoldan se je iz zdravilišča na Debelnem Rtiču srečno vrnilo domov 48 dolenjskih otrok. Kot vsako leto, je tudi letos Zdravstveni center Dolenjske skupaj z Rdečim križem omogočil brezplačno letovanje na morju za najbolj bolehe otroke, predvsem astmatike. (Foto: J. Žagar)

PODOKNICA V RADENCIH

V Radencih je bila junijska Osina podoknica, kulturno-turistična prereditev glasbene priloge Nedeljskega. Okrog 500 obiskovalcev priveditve se je z njo spomnilo starega slovenskega običaja, podoknice, ob kateri so dekleta hrepenela in čakala, navihani fantje pa so počeli vse mogoče vragolije, da bi bili dekletom še bolj všeč. Podoknica v Radencih je bila za Martino Grdešič, prispevala pa sta jo s poskočnimi vzhani ansambel Krt in hudomušni podokničar Franc Pestotnik. Ta podoknica je bila nekaj posebnega, saj je šlo tokrat za čisto pravo, ker se je Martina teden dni pozneje resnično poročila s svojim Stanetom. Večer v Radencih so popestrili še tamburaši iz Sodeve in folklorna skupina iz Starega trga, ki je prikazala svatbeno kolo. Za dobro razpoloženje je skrbel še ansambel Spomin, za dobro organizacijo pa gasilci GD Radenci. Ta kulturna prereditev je ena največjih v zadnjih 40 letih v obkoljski Poljanski dolini.

MARTIN LINDIČ

POIZVEDBA

Zvesto in dolgo sem čakal prestradan, bolan in zapučen svojega gospodarja na letališču Modelarskega kluba Krško v Žadovinku. Usmilil se me je dobri novi prijatelj, ki mi sedaj nudi vse, kar potrebujem, in sem ga zelo vzbujil. Tudi ozdravel sem in sem zelo srečen. Ne morem se ponašati z rodovnikom, sem pa od rassel in precej podoben našemu ovcarju. DRAGI MOJ BIVŠI GOSPODAR, če si me zavrgel, ti oproščam, bom te že nekako pozabil. Če pa me pogrešiš in iščeš, pridni pome. Sicer pa vsaj sporoči, kako mi je ime, če sem bil cepčen, koliko sem star...

Najraje bi pa ostal.

TONI SIKOŠEK
68270 KRŠKO
PAPIRNIŠKA 19

»Hočemo ostati Donit!«

Kaj je ozadje odločitve v Sodražici

Pred kratkim sem bil kot Sodražan seznanjen z izvedenim referendumom Donitovega tozda Pletilnica v Sodražici. Zaposleni so se odločili, da ukinejo tozdi in ostanje v Donitu.

Pozanimal sem se o ozadju te odločitve in tega »uspeha«. Iz priložnostnih razgovorov z nekaterimi zaposlenimi v Pletilnici se je izkazalo, da so zaposleni glasovali »za«, ker si v okviru Donita že vrsto let delijo razmeroma visoke prejemke glede na občinsko povprečje in predvidevajo, da bo tudi vnaprej tako, saj je tako rekel generalni direktor Donita.

V isti sapi pa so mi številni sogovorniki izražali skrb za bodočnost, saj so v tozdu v zadnjih 10 letih kupili leen novtkalni stroj, pa še ta ne dela s polno zmogljivostjo, ostali pa so stari 10 do 80 let. To pomeni, da ima tovarna izredno zastarelo praoizvodno opremo, in to v času, ko bomo primorani z manj privilegijev prodajati na vse zahtevnejši evropski in svetovni trg.

Presenetljivo »dobra dota« za Pletilnico, ki se je v okviru Donita tako »uspešno« razvijala za nove čase in se bo verjetno tako tudi vnaprej!

Domnevam, da se proizvodni delavci zavedajo tega zaostanka, strokovni delavci in vodstvo tozda pa bi se ga morali še bolj. Vodstvo tozda bi moralo pred referendumom narediti nekaj obračun skupnega razvoja v Donitu, saj je splošno znano, da v velikih primerih tozdi plačujejo visoko ceno za vodenje razvojne politike delovni organizaciji, a jih ta le opozarja na njihovo zaostajanje in nič ne stori za njihov razvoj, na koncu pa denarja ni.

To je bil zagotov eden glavnih vzrokov, da so se trije tozdi Donita osamosvojili.

Čudim se torej, da je bil referendum tako uspešen in se ni pretehtala še kakšna druga možnost kot ta, da tozdi zopet postane proizvodna tovarna z nosilcem lastnine v Medvodah. Čudim se predvsem zato, ker sem prepričan da imata Sodražica in Ribnica zadosti strokovnih kadrov, ki bi bili sposobni nadaljevati uspešno »Ivančevo« tradicijo! Takšni kadri so v kraju in v občini ali pa se številni po tradiciji še šolajo, jim je pa lokalna perspektiva s to referendumsko odločitvijo za nedoločen čas zopet odmaknjena in je kraj svojo šolano mladost tako že poslal v svet.

F. VESEL
Ljubljana

Še enkrat: Kočevci in Kočevarji

Zanemarjenemu mestu je očitno vseeno, kako se imenujejo njegovi meščani

Minilo je že leto dni, odkar je bil pod tem naslovom v Dolenjskem listu objavljen poziv vsem predvojnimi prebivalcem Kočevske, naj pomagajo ugotoviti, kako pravilno nazivati prebivalce Kočevske, a se verjetno do danes še nobeden ni oglašil, vsaj jaz nisem o tem ničesar zasledil. Pa bi se morali! Vsekakor bi morali predovati svoje mnenje zlasti živeči prebivalci prebivalci Kočevske. Sicer pa je tudi to kultura.

Nisem videl, kaj piše, če sploh kaj piše o Kočevski, v slovenskem etimološkem slovarju. Vem pa, da prebivalci Kočevske nikoli niso bili Kočevci, ampak vedno Kočevarji. Kako smešno bi bilo, ko bi prebivalca Kamnika nazivali: Kamnic, prebivalce pa Kamnici...

Ime Kočevje prihaja od koč, ki so jih postavljali prvi priseljenci. Prebivalci so se nazivali Kočevarje, neglede na to, kateremu jeziku so pripadali.

Problem Kočevarji — Kočevci so pravzaprav ustvarili tuji ljudje, ki so prihajali od drugod in začeli posiljevati prebivalce z nazivom Kočevci brez njihove vednosti in pristanka.

Kako se je naziv Kočevci uveljavil po drugi svetovni vojni in kdo je dovolil to popačenje, še do danes ni razčiščeno. »Kdor hoče Kranjce in Hrvate etnološko študirati, ne more in ne sme mimo Hočevarjev — Kočevarjev.« Tako nekako je pred dobrih 150 leti napisal in popačil Slovence za Hočevarje Poljak Emil Korytko, ko se je v družbi mozeljskega župnika Mihaela Volfa podal med kočevske prebivalce opazovati.

Stari prebivalci pa so se med seboj vendarle ločevali v Slovence in Kočevarje — nemško govoreče, nikakor pa ne v Kočevce in Kočevarje. Kočevarji so bili nemško govoreči in so se k njim prištevili tudi ožji stalni prebivalci Kočevske kotline, bolj oddaljeni na obrobni vseh pa le nemško govoreče prebivalstvo. Obrobno slovensko prebivalstvo je ponekod vztrajalo, da so Slovenci in Kočevarji, tako kot danes, ko nekateri vztrajajo, da so Jugoslovani.

Prizadeti borci

O priznavalnih in pošti

Kmetje — borci NOV, ki imajo priznan status borca po 9. septembru 1943, nimajo zajamčene borčevske pokojnine. Če izpolnjujejo pogoje, prejemajo občinsko priznavalnino, ki je pri nekaterih razmeroma visoka, več pa je takih upravičencev, ki dobijo zelo malo in bi takim njihovim prejemkom prej lahko rekli miloščina kot priznavalnino. Večina teh borcev je stara že nad 70 let in malokateri je še zdrav. Vseeno jim zaračunavajo katastrski dohodek, češ da se lahko preživljajo z dohodkom od zemlje. Toda človek, ki je v teh letih in še bolehen po vrhu, ne more več sam obdelovati zemlje. Od zemlje tudi nima ničesar, če jo obdelujejo drugi. Pri dodeljevanju priznavalnin bi bilo pravično, ko bi upoštevali predvsem starost nad 70 let.

Borce, prejemnike priznavalnin, moti še nekaj, kar sicer ni povezano z upravičenostjo do teh prejemkov, gre za visoko poštnino. Najnavedem primer o tem: borec je prejel poročun za nazaj v znesku 981.000 din. Od tega mu je pošta odtegnila za storitev kar 60.000 din, kar se nam zdi zelo veliko. Bolje bi bilo prejemati priznavalnine preko banke, ki svojih uslug ne zaračunava, in tako bi boječi prejeli vsaj tisto, kar jim je odobreno.

R. H.

vat njihove navade in običaje, poslušat besedo in pesem, da odkrije svetu življenje malokomu znanega ljudstva. Živahni poljski poet in etnograf je iskal vsestranskih poti in virov o življenju teh zanimivih v preprostosti ostalih seli. Prav Kopitar ga je opozoril na kočevsko neznanko in na Jožefa Rudeža, da je navezal prijateljske stike z gostoljubnim ribniškim graščakom ter dobil od njega kočevske zapise. Kajti Rudež, Kopitarjev gojenc, je zbiral slovensko narodno blago in se zanimal tudi za kočevski otok.

To pa ni bilo lahko, kajti kočevski prebivalci so bili že nekaj vaze zaprti in do vsakega tuja nezaupljivi. Tako so že pred 150 leti popačili Kočevca za Hočevarja. Take in podobne zmešnjave so vnašali v zgodovino Kočevske tuji strokovnjaki. Sicer pa tudi nihče ni vprašal kočevskih prebivalcev za mnenje, ali so Kočevci ali Kočevarji. Oni sami bi iz tega ne delali problemov.

V zimi 1941—1942 se je večina nemško govorečih prebivalcev izselila. Po drugi svetovni vojni, ko se je veliko brezdomcev priselilo od drugod, so bili zadovoljni, da so dobili življenjski prostor, in jih ni brigalo, če so Kočevci ali Kočevarji. Tako se je v tem pogledu zgodovina ponovila.

Stari prebivalci pa so se med seboj vendarle ločevali v Slovence in Kočevarje — nemško govoreče, nikakor pa ne v Kočevce in Kočevarje. Kočevarji so bili nemško govoreči in so se k njim prištevili tudi ožji stalni prebivalci Kočevske kotline, bolj oddaljeni na obrobni vseh pa le nemško govoreče prebivalstvo. Obrobno slovensko prebivalstvo je ponekod vztrajalo, da so Slovenci in Kočevarji, tako kot danes, ko nekateri vztrajajo, da so Jugoslovani.

Po prvi svetovni vojni se je veliko ljudi priselilo na Kočevsko, zlasti iz takrat okupirane Primorske, ki so potem predstavljali najbolj zavedno skupino Slovencev. Na Kočevskem so se priseljeni ljudje imenovali še vedno Primorci, Dobrepoljci, Dolenjci itd., pač po tem, od koder so prišli. Kakor hitro pa je tak priseljenec prišel iz Kočevja v Ljubljano ali kamorkoli drugam, je bil samo Kočevar in ne Kočevcec ali morda Primorec, Dobrepoljec, Dolenjec...

SREČANJE LISCI

V nedeljo, 2. julija, so se pri Tončkovem domu na Liscu zbrali upokojenci severniškega območja. To srečanje je tradicionalno, saj tja prihajajo vsako leto. Imeli so zanimiv kulturni program, ki so ga izvajali domači kulturniki iz Razborja. Za humor so skrbeli upokojenci sami, saj so med njimi odlični humoristi in humoristke. Po končani slovesnosti so se spustili ob glasbi Fantov z Orehovega. Da pa bi bil program še pestrejši, je poskrbel gost dneva ansambel Francija Ocvirka iz Sevnice. Celotno vreme je bilo lepo, kar je še bolj poživilo nedeljsko popoldne.

TONE ZAGODE

Potniški vlak za Kočevje, ki je pred vojno vedno stal na prvem ali drugem tiru — po vojni pa je bil v napoto in je stal daleč na južni strani, na slepem tiru Ljubljanskega kolodvora — je bil vedno samo Kočevar in nikoli Kočevcec. Ta vlak je bil last slovenske oziroma jugoslovanske železnice. Torej bi moral biti od nekajd Kočevcec in ne Kočevar.

Tako je s tem nazivom.

Naj dodam še to: Mesto Kočevje je bilo pred drugo svetovno vojno eno izmed najlepših starih mest na Slovenskem. Bilo je čisto, lepo urejeno, krasilo ga je veliko zelenja, pravo bogastvo parkov s stoletnimi kostanji in lipami. Od »Marijinega doma« ob cesti do železniške postaje so stali kostanji, vzdolj starega gradu so rasla košata drevesa, okoli Zavoda za slepe, kjer je danes v vsej puščobi poslopje Ljubljanske banke in avtobusna postaja, so se bohotili močogojni kostanji in lipe. Od tod do stare osnovne šole je bil kostanjev drevored, za njo pa trikotni park s smrekami, lipami in kostanji.

Čeprav je tudi takrat občinskim mozem delala preglavice reka Rinža s svojim cvetenjem (nikakor pa ne s svinjarijo), so skrbeli za podobo obrežja in niso nikoli dopustili, da bi bilo tako zanemarjeno, kot je danes, ko je mesto ostalo brez zelenja in je s svojim asfaltom in betonom prava puščava. Ni čudno, če se stari prebivalce Kočevja Peter Vovk razjoka nad njegovo usodo, ko opozarja v Dolenjskem listu, kako neodgovorno se počne z mestom Kočevjem. Sedanjim prebivalcem je malo mar podoba mesta in njegove okolice, kakor jim je verjetno tudi malo mar, ali so Kočevci ali Kočevarji.

IGNAC JEREB

Srečanje pa tako!

Bilo je preteklo nedeljo na prireditvi Srečanje v moji deželi v Dolenjskih Toplicah. Stal sem pri mlaju jase in pomagal pri poteku obeh iger za obiskovalce, ko pride mimo mlajša ženska in vpraša:

»Za kaj pa sloh gre?«

»Ugotoviti je treba višino mlaja od tal do vrha zastave na njem. Kdor ugane, dobi nagrado.« ji obrazložim.

Pogledala je samo enkrat gor in hitro ustrelila: »Štirideset metrov.«

»Ojej,« mi je ušlo, čeprav sem do tedaj pobiral listke z vpisanimi ocenami brez komentarja. Ženska je namreč po mojem mnenju usekala mimo vsaj za dobrih 10 metrov.

Vidim, da s tem ne bo nič, pa jo povabil k drugi igri: »Paugotovitve,« kateri smeri je Triglav. Kupite enostavno številko in jo položite v smeri, kjer mislite, da je.«

»Nimam pojma,« je zmignila s rameni, »lahko je tu, lahko je tu...« se je obračala in pokazala v vse štiri strani neba.

»Vsaj približno bi pa že lahko vedeli, saj niste padli z lune!« jo malce pokaram.

»Ona pa: »Z lune res ne, prišla pa sem iz Kanade, visoko gori s severa, tam od severnega pola. Kar verjeti ne morem, da sem tu.«

Presenečenje je bilo popolno. »Verjamem,« ji skesano pritrdim. »Jaz vem, da niti slučajno ne bom kdaj hodil tam okoli.«

Zamišljeno je nadaljevala: »To je tako daleč, da sem še sedaj čisto zmešana. Ali veste, kje je...?« Imenovala je neko mesto, čigar imena se sedaj ne morem spomniti.

»Nimam pojma.«

»No, vidite, se mi je kar zdelo! Pa je škar precej veliko.«

S. KLANČIČAR

Očarala so ga zelišča

Zdravilne rastline imamo, a jih ne uporabljamo

KOČEVSKI ROG — Zeliščarstvo se zopet vrača, pojavljajo se vse bolj aktivna zeliščarska društva, ki prirajajo predavanja o nabiranju in uporabi zelišč ter izlete v naravo. Ljubljansko društvo je še nadvse aktivno, za kar gre nedvomno velika zahvala stanjemu predsednika društva Stanetu Erjavcu, tukajšnjemu domačinu in dolgoletnemu u zeliščarju iz Ljubna.

Že njegova mati je bila znana daleč naokoli kot dobra zeliščarka. Tudi njega so začele zanimati te »čudežne rastline« in začel jih je nabirati, kasneje pa iz njih pridobivati razna eterična olja, mazila in

JOVO GROBOVŠEK

Dolenjski invalidi v Metliki

Dobri gostitelji

Dolenjska društva invalidov organizirajo vsakoletna srečanja vsakič v drugi občini. Letos je to nalogo sprejel občini invalidov Metlika. Udeleženci iz 7 dolenjskih občin so se zbrali na kem srečanju 1. julija na metliškem gradu svobode. Sekretar občinske komisije SZDL Metlika Jože Geršič je imel pozdravni govor. Sledele so slovesnost. V tipičnih narodnih nošah mladih fantov in deklet so plesali pred stavlili ljudske plesne, srečanje pa so pestrili tudi s petjem in igranjem. Dodam, da je delegacija novomeških invalidov ob prihodu položila venec spomeniku padlim borcem.

Po prireditvi smo imeli prosti čas ogled mesta. Metlika si je vredno ogledati. O tem mestu je znano, da so pomenjena v 13. stoletju, iz novejšega časa pa je podatek, da so Metličani med prvimi uvedli samoprispevek za asfaltiranje ceste. Mesto ima lep dom upokojencev in še bi lahko naštevali znamenitosti in zanimivosti, ki smo jih spoznali na sprehođu. A čas nas je priganjal, smo imeli ob 12. uri tovariško srečanje in kosilo.

Metličani, ki so prav te dni praznovali svoj veliki gasilski dogodek, so se kazali kot dobri gostitelji. Nasmejani obrazi, hitra postrežba in vsi smo se nasmejali.

Škoda, da vse, kar je lepo, tako hiš mine, ostane le spomin. Upajmo, da tudi naslednje srečanje, ki bo v treh letih, tudi uspešno. Na svidenje! FANIKA MALIŠKA

● Največja zmota marksizma in zlasti njegovih dogmatičnih interpretacij — ne da bi s tem oporekali njegovim ustvarjalnim sestavinam v metodologiji analize ekonomskih pojavov v kapitalizmu — prepiranje, da odkrili eksaktni in nezmotljivi zakoni, po katerem potekajo zgodovinski procesi. (M. Veselica)

Verjel ljudem

Na domačiji v spodnji Pohorjanci so imeli srnjačka. Niso posebnega. Otroci so nabirali gobave v gozdu, ga zagledali in začeli vabiti, naj gre z njimi. Naivni srnjak pa lepo za njimi vstopi doma. In tam je sklenil kaj nekaj časa ostati. Domači mu niso zaprli v ogrado, da bi lahko odšel, kadar se mu bo zahotelo.

Srnjaček se je domačin pri ljubil, zanj pa so vedeli tudi mnogi drugi, ki so ga hodili opazovati in fotografirati. Kdo bi vedel, da srnjačku nenadna publiciteta celo ustrezala! Tedaj pa so mu začeli poganjati rogovi in se njem prebujati divji nagoni. Na mestu v gozdu se je namenil drugum. Ubral jo je na cesto, pod in stražil je mimoidoče šolarje, obgledal prenekatero mlado drevo in se končno spravil še na domačega dveletnega kratkonožnega hlačnika.

Od tedaj so mu bili dnevi številni. Lovci so čakali samo: še na koncu lovopusta. Takrat je počilo in srnjaček, v začetku zanimivo pozneje pa vse bolj nadležno gost, je postal »civiliziran« za vse večne čase.

In še nauk: Tako konča tiste, kdor slepo verjame ljudem. B. DUŠIČ

Šentjerneji: prijetno presenečenje

Ob izidu natečaja za idejno rešitev poslovnega objekta: krajevni skupnosti Šentjerneji gre čestitati za razumevanje problematike pokopavanja

V teh dneh je končala delo ocenjevalna komisija javnega slovenskega natečaja za idejno rešitev poslovnega objekta z ureditvijo novega pokopališča v Šentjernju. Devet članov je soglasno ugotovilo, da je natečaj popolnoma uspel, saj je 19 prispelih elaboratov razvilo vrsto zanimivih pogledov na zastavljeno temo. Razpisnim pogojem ni ustrezal le en prispevek.

Ocenjevalci smo pri sestavi kriterijev dali bistveno prednost tistim predlogom, ki so uspešno razreševali arhitekturno poslovnega objekta, za manj upravičene pa ocenili zamisli, ki so tipično dolenjsko pokopališče — v Šentjernju je to še posebej lepo povezano s kultivirano krajino — skušali dopoljevati z večjo ali manjšo vegetacijsko ureditvijo.

Potem ko je komisija določila vrstni red kvalitete projektov, je nastala nemajhna zadrega, saj so bile po razpisu na voljo le tri nagrade. Kvaliteta nadaljnjih petih projektov je bila po presoji žirije tolikšna, da so člani žirije na pobudo predsednika Marka Mušiča, znanega slovenskega arhitekta, skušali pridobiti sponzorje za odkupne nagrade. Zamisel je v celoti uspeša. Izvršni svet skupščine občine Novo mesto, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto, Samoupravna komunalna skupnost občine Novo mesto, Iskra-TOZD HIPOT Šentjerneji in rimskokatoliško župništvo Šentjerneji so prispevali sredstva za nadaljnjih pet odkupov. Preostala zbrana sredstva združenega dela Šentjerneja pa zadoščačo, da dobe odškodnino tudi preostali udeleženci tega zanimivega tekmovanja za misli in pobud, ki so prispevke uskladili z razpisnimi pogoji.

Po končanem ocenjevanju je komisija odprla ovojnice z imeni

avtorjev nagrajenih in odkupljenih del. Navdušenje žirije je bilo nedeljeno. Prvo nagrado je prejela arhitektka Tatjana Capuder iz Ljubljane, drugo pa Novomeščana Borut Simič in Janez Žerjal, mlada arhitektka skupine Neapolis. Tretjo nagrado so si priborili avtorji Tomaž Brate, Miloš Florjančič in Jure Sadar iz Ljubljane. Posebno prijetno presenečenje je bila uvrstitve elaborata na osmem mestu, ki ga je oblikoval Daržo Homan, študent arhitekture iz Šentjerneja.

Skupna ugotovitev po opravljenem delu je prijeten občutek, da je v tekmovalnem duhu uspelo izbrati za novo poslopje šentjernejskega pokopališča drzen predlog, ki predstavlja domišljeno arhitekturo v celotnem razponu od poglubljenih izhodiščnih razmišljanj do dosledno in izjemno kvalitetno izpeljanega končnega oblikovanja« (iz zaključnega poročila žirije). Sodimo, da je bilo med avtorji izjemno veliko mladih in najmlajših arhitektov, vrsta krajinarjev in nekaj dobrih fotografov. Žiriji ni žal napora, da je zbrala sredstva za odkupne nagrade in odškodnino, saj sodi, da je opravljeno in v projektu vloženo delo lep obet za bodočnost.

Natečaj je dokazana demokratična oblika izbire najkvalitetnejšega

POZDRAV

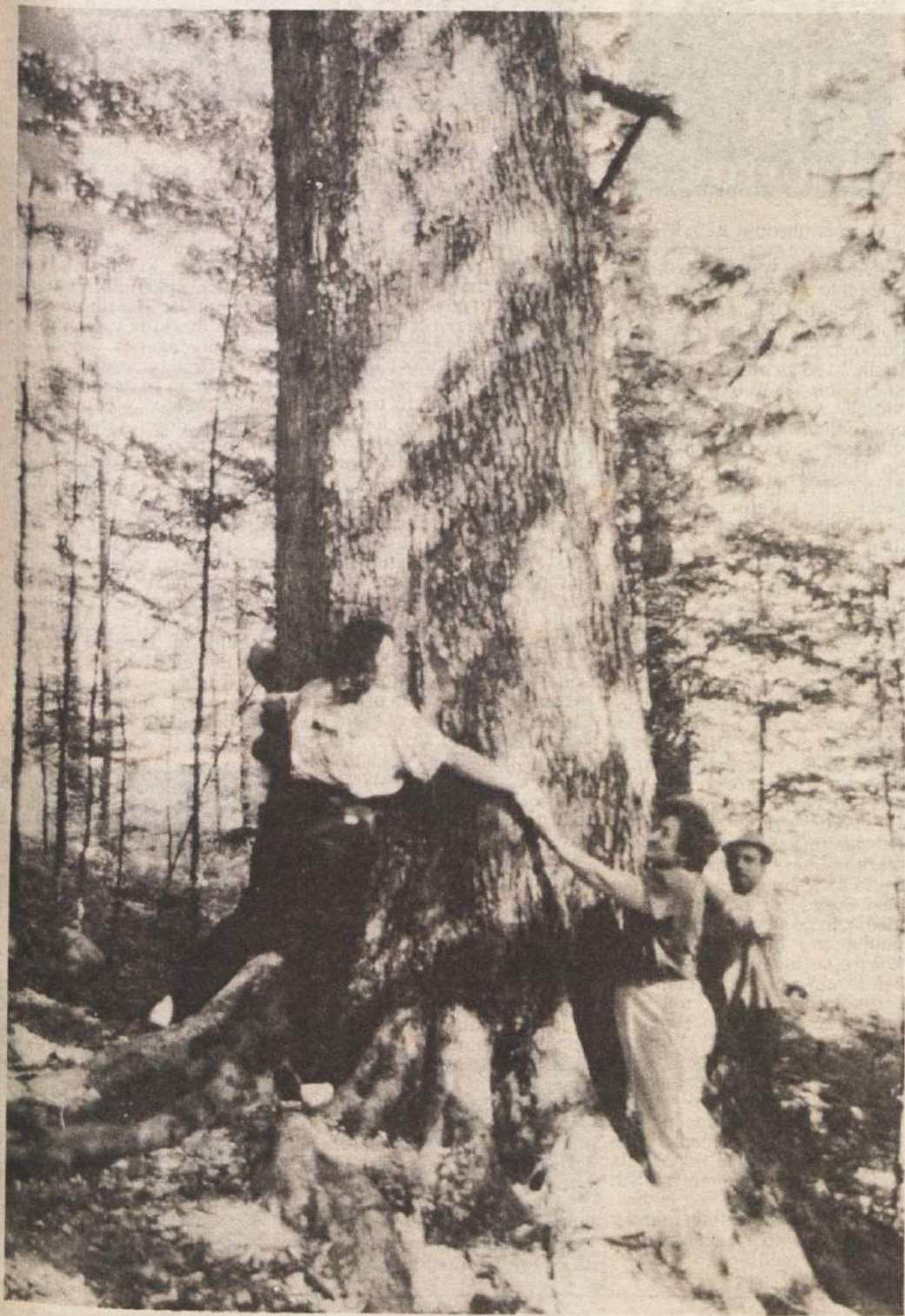
Iz Fazana pri Portorožu so poslali v uredništvo prijetne poletne pozdrave otroci, ki letujejo v 2. izmeni počitniške kolonije RK v Fazanu pri Portorožu. Kot so pripisali, je bilo v prvi izmeni 75 otrok, v drugi pa je jih 64. Na letošnjem letovanju, ki bo trajalo do srede avgusta, se bo izvrstilo pet izmen. Mladi dopustniki so poletnemu pismu v domače kraje priložili pesmico, šali in spis o, oh, angini.

delu s področja arhitekture, oblikovanja, pa tudi urejanja prostora. Krajevni skupnosti Šentjerneji gre brez zadržke čestitati za razume-

● RAZSTAVA ZAMISLI MRLIŠKE VEŽICE — Preteklo soboto je bila v Šentjerneju otvoritev razstave javnega anonimnega iskanja idejne rešitve za gradnjo mrliške vežice in ureditev pokopališča v Šentjernju. Udeležili so se je tudi avtorji nagrajenih rešitev. Z izidom javnega natečaja so razpisovalci zelo zadovoljni, zaradi razumevanja več ustanov pa so lahko nagradili poleg prvih treh še pet nadalje uvrščenih elaboratov. Poleg tega je združeno delo v krajevni skupnosti Šentjerneji omogočilo izplačilo odškodnine vsem ostalim avtorjem, katerih elaborati so ustrezali razpisnim pogojem. Ogled vseh rešitev je možen v šentjernejski osnovni šoli še do sobote, 15. julija, vsak dan od 15. do 19. ure, v spetemburu pa nameravajo nagrajena in odkupljena dela razstaviti v novomeški Fotogaleriji.

vanje problematike pokopavanja in pokopališča, za zrelost in razumsko širino. Upamo, da ji bodo sledila tudi druga okolja.

In vendar naj na koncu izrazim še razočaranje, ki je spremljalo delo žirije. V času, ko si je prizadevala, da bi Šentjerneji pridobil kvalitetno pokopališče arhitekturo, so na glavnem trgu skoraj v celoti padle tri hiše. Razen za stavbo Ljubljanske banke, kjer gre za novo stavbo na stari lokaciji, za druga primera nihče ni mogel dati pojasnila. Ali gre pač za dve črni gradnji več? Bo torej Šentjerneji svetlo ali temno središče plodne ravnice pod okriljem najlepšega ptiča?

Življenje ali smrt za kraljico Roga?

Ko je preteklo soboto, prežarjeno od vročega poletnega sonca, v hladu roških gozdov nekaj ljubiteljev narave sklenilo roke okoli kraljice Roga, največje jelke, kar jih raste na slovenskih tleh, je bil ta živi obroč simbolom objem ljubosti in zaščite, objem prijateljstva in sožitja, odraz modrosti o globoki povezanosti vsega živega.

Tega dne si je kraljico Roga ogledalo skoraj 400 obiskovalcev z vseh koncev Slovenije. Zbrali so se na tradicionalnem srečanju, ki ga že vrsto let pripravljajo Društvo zeliščarjev Ljubljana, letošnje pa je bilo v znamenju Ekološkega zbora — zveze zelenih na Slovenskem, kot se imenuje koalicija ekološko usmerjenih društev in odborov in katere del je tudi zeliščarsko društvo. V kočevske gozdove niso prišli le na družabno srečanje, na izlet, prišli so kot glasniki novega, drugačnega odnosa do okolja.

Veličastno drevo, ki so ga obiskali, je iz tal Kočevskega Roga pognalo pred davnimi 280 leti; bilo je torej staro že cel človekov življenjski vek, ko je svet pretresel zgodovinski dogodek, katerega dvestoletnico praznujemo letos, ko je na pariških ulicah vzniknilo geslo o bratstvu, enakosti in svobodi. Jelka je v varstvu mogočnih roških gozdov in odmaknjena od človeških prebivališč zrasla v pravo velikanko, dosegla je višini 49 metrov, njen obseg je narasel na 466 centimetrov, premer na 148, lesna masa pa je dosegla kar 33,9 kubičnega metra. Zares veličastno bitje!

Kar samo se zastavlja vprašanje, ali takšna moč bivanja potrebuje objem krhkih človekovih rok? Ji človeški mravljički ob njenem razkošnem vznožju sploh lahko kaj pomenijo, ji sploh kaj morejo? Ali ni mogoča jelka kraljevska, kot izkazuje njeno ime, vzvišena nad njimi?

Odgovor je dandanašnji seveda drugačen, kot bi bil še pred stoletjem. Da! Človeški mravljički imajo v svojih rokah njeno in usodo ostalih ži-

vih bitij na tem planetu. Igrajo se z usodnimi rečmi. A da se igrajo tudi s svojo usodo, so se zavedli zelo pozno. Upajmo, da ne prepozno.

Slovenski gozdovi so omejeni. Med drevesi so prav jelke tiste, ki prve padajo pod velikim bremenom, ki so ga ljudje naložili okolju. Sušenje iglavcev zaradi onesnaženega zraka in tal, zaradi kislega dežja in strupenih vetrov ter odlaganja koncentriranih snovi v tla že dolgo ni več novica iz drugih dežel in krajev. Tudi slovenski in jugoslovanski gozdovi so dočakali smrtno diho zastrupljenega okolja.

Po podatkih, ki so jih v zadnjih letih na različnih koncih Slovenije zbrali gozdarji, je neogroženih samo še 56,3 odstotka slovenskih gozdov. Skoraj polovica gozdov na Slovenskem je torej ogrožena, če ni v tem času dejanskost segla že preko te meje. Malo ogroženih je petina, ogroženih 14,4 odstotka in zelo ogroženih 6,7 odstotka. Propada 5,5 odstotka gozdov. To je seveda statistično povprečje. Na nekaterih območjih Slovenije je podoba mnogo bolj strašljiva. Vsekakor pa velja splošno ugotoviti, da so slovenski gozdovi poleg gozdov v Gorskem Kotarju v vsej Jugoslaviji najbolj ogroženi.

Med drevesi je na prvem mestu ogroženost jelka, in sicer je odstotek ogroženosti kar 94, za njo je z 78 odstotki smreka, še nekaj iglavcev ter nato kot najbolj ogrožen listavec kostanj.

Za gozdove novomeškega in kočevskega gozdnogospodarskega območja velja, da spadajo v skupino manj ogroženih. Vendar so dosedanja popisi od leta 1985 naprej pokazali, da se tudi stanje gozdov na teh območjih poslabšuje. Prizadeti so prevsem jelovo-bukovi sestojevi na območju Roga. Stopnja ogroženosti jelovih sestojev že vpliva na normalno gospodarjenje, povečuje stroške pridobivanja lesa ter varstva gozdov in zmanjšuje učinke posrednih

je seglo uničevanje okolja. In je seveda v svojih hotenjih in mišljenjih na strani slovenskih zelenih, ki se borijo za zdravo okolje, razumljeno v vsej pomenski širini te sintagme.

Lahko bi torej rekli, da se ve, kaj in kako. Pa vendar se še vedno dela drugače. Kot bi težak voz preteklosti nezadržno drvel naprej, pravih zaviračev in moči, da bi ga zaustavili, pa ni. Pri nas so sicer nastale skupine ekološko osveščenih ljudi, ki so opozarjale in še opozarjajo na številne probleme te vrste. V zadnjem času je otoplitev političnih ledenodobnih razmer pognala v rast kar pisano cvetje gibanj

in društev. Toda prav po slovenski navadi smo dobili razcepljeno gibanje zelenih. Na eni strani imamo Zelene Slovenije v okvirju ZSMS, na drugi pa Ekološki zbor — zvezo zelenih na Slovenskem. Njen vodja dr. Marek Lenardič, humanekolog, kot svojo strokovnost z novo besedo imenuje, je na Rogu predstavil gibanje in njegov program, s katerim namerava, če se bodo seveda razmere tako dogradile, tudi na volitve.

Ekološki zbor kot koalicija društev in odborov, ustanovljena lani v Ljubljani, je v programu zapisal zahteve po zdravju pitni vodi, čistem zraku, čistih gozdovih. Zavzema se za preprečevanja nasilja nad

naravo in ljudmi, za takšen razvoj družbe, ki bo temeljil na okolju prijaznih tehnologijah, kar seveda pomeni prestrukturiranje proizvodnje, energetike, prometa, infrastrukture. Zahtevajo tudi spremembe v medčloveških odnosih, podporo družini, skrb za ostarele, svobodo in višji standard mladih, zavzemajo se za mir in strpnost. Politično vztraja pri demokraciji in pluralizmu.

Na Rogu so se torej v soboto zbrali ljudje dobre volje in novega mišljenja. Če je drobec tega tudi v srcih in pameti drugih ljudi, potem je bil živi obroč okoli kraljice Roga obroč življenja.

M. MARKELJ

Slovenski krvni davek svetu

Slovensko izseljenstvo je del celovite podobe našega naroda, slovenski izseljenci, naj žive kjerkoli v svetu in naj so se izselili v kateremkoli obdobju narodovega življenja ter si ustvarili dom v tujem etničnem okolju, so del celotnega slovenskega kulturnega prostora in jih je treba tako tudi preučevati. Seveda ostajajo nekatere tradicionalne delitve glede na obdobja, kraj in vzroke izseljevanja, znotraj teh pa so možne še druge, ki so vsekar zanimive in potrebne, če hočemo nekatere ožje vidike jasneje opredeliti in proučiti. Nikakor pa ne smemo dopustiti, da bi pomembne dele slovenskega izseljenstva ali njihovega delovanja namerno prezrli ali izključili iz znanstvene obdelave.

Zgoraj zapisano bi bil lahko nekakšen povzetek vsebine prve okrogle mize o Slovencih in izseljenstvu, ki sta ga Slovenska izseljenska matica in organizator »Srečanja v moji deželi« pripravila v Dolenjskih Toplicah. Udeležili so se ga

domala vsi pomembnejši slovenski znanstveniki, ki se tako ali drugače ukvarjajo z raziskovanjem izseljenstva, navzoči pa so bili tudi strokovnjaki iz zamejstva in nekateri izseljenci. Raziskovanje te široke tematike zaposluje sociologe, etnologue, zgodovinarje, jezikoslovce, literarne zgodovinarje in mnoge druge znanstvenike, pomanjkljivost pri vsem tem pa je, da pri nas manjka koordinacija tega dela, pomanjkljivi pa so tudi viri za raziskovanje, saj jih je v domačih arhivih zelo malo, v tujini pa so zaradi pomanjkanja denarja za to vrsto raziskav težko dostopni. Za znanstveno obdelavo so težko dostopni tudi nekateri emigrantski tisk, ki so sicer zbrani v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, vendar so znanstvenikom dani le na vpogled tam in jih ne morejo dobiti na dom za temeljito obdelavo. Ko smo se že dotaknili tega problema, naj omenimo tudi pomanjkljivost Slovenske enciklopedije, ki je do slovenskih političnih emigrantov, ki so že prej doma ali pozneje v tujini dosegli omembe vredne dosežke, pa zaradi tihega dogovora, seveda z ideološkim predznakom, ne morejo dobiti lastnega gesla v tej zakladnici slovenskega duha, ampak lahko v njej nastopajo le posredno.

Znanstvenemu pristopu k raziskovanju slovenskega izseljenstva, temu krvnemu davku slovenskega naroda vesoljnemu svetu dela, znanosti in kulture — pred očmi mo-

ramo vedno imeti dejstvo, da biva v tujini skoraj tretjina slovenskega življa — bi poleg razdrobljenosti lahko očitali še marsikaj, prav okrogla miza, ki naj bi v Dolenjskih Toplicah postala vsakoletna tradicija, pa naj bi te pomanjkljivosti odpravljala in prilagajala sodobnim potrebam in gledanjem. Tako bo že naslednja okrogla miza obravnavala temo s sodobno problematiko, se pravi, kako povezovati, po- glabljeti in spodbujati stike sodobnih izseljencev z narodovo matico in kako ohranjati pri življenju kulturno in izobrazbeno delo njihovih številnih društev in organizacij. To delo bo gotovo v obojestransko korist, saj v zadnjem času močno poudarjamo, kako pomemben je del znanja in kapitala, ki ga poseduje naše izseljenstvo, tudi za obnovo in razvoj stare domovine.

Ni čudno, da je predlog za prihodnjo temo prišel prav iz izseljenjskih vrst, od predstavnikov iz Avstralije, saj le-ti kot mlajši izseljenci še najbolj čutijo močan asimilacijski pritisk novega kulturnega okolja, podobno pa bi verjetno predlagali tudi naši novejši izseljenci v evropskih deželah, ki jih običajno imenujemo zdomce, a bomo morali ta izraz počasi izpustiti iz našega besednjaka in jih prišteti široki družini Slovencev v svetu ali še širše, celotnemu slovenskemu kulturnemu prostoru, v katerega smo vpeti tudi mi doma.

T. JAKŠE

KATASTROFA TEHNOLOGIJE

Sovjetski zvezi kot državi v zadnjem času ni lahko, njen imperij na obrobju poka, ljudstva in ljudstva pod njeno zaščito ne žele več zaščititi, Gorbačov s svojimi reformami žanje pohvale po vsem svetu, samo doma ne, v zadnjem času pa je veselila doživela nekaj strahovitih zausnic tudi na področju vesoljske tehnike in orožij.

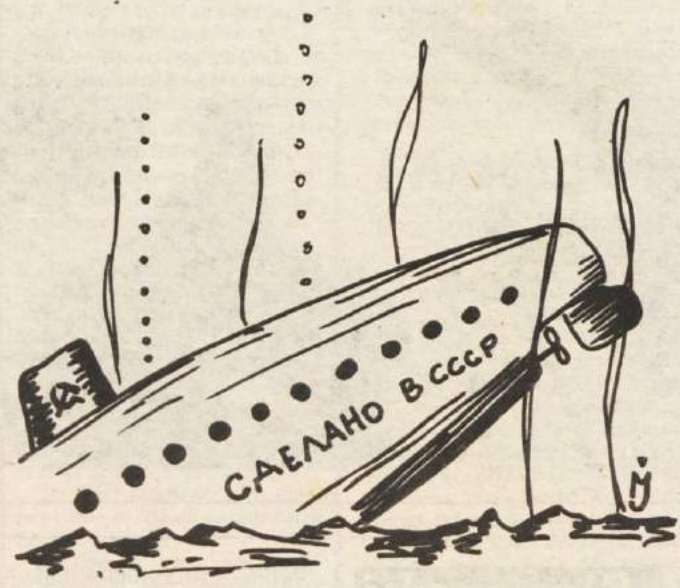
Sovjetski vesoljski sondi Fos-1 in 2 sta izgubili stik s centrom za upravljanje, s čimer je odprava na Mars in njegova satelita, ki je stala na milijone rubljev, doživela nepreklicen konec, še bolj odmevne pa so bile katastrofe, ki so jih Sovjeti doživeli pri jedrskih podmornicah in vojaških letalih. V Sovjetski zvezi so lahko vrste za kruh, ljudje so lahko brez potnih listov, ne sme se zgoditi, da bi bilo ali veljalo za slabo, katerokoli od brezštevlnih orožij, ki jih izdelujejo v tej deželi. Zdaj se je zgodilo tudi to, Sovjeti niso mogli niti pred svetovno niti pred svojo javnostjo skriti dveh požarov na atomskih podmornicah. Ena od njih je šla na dno, v jekleni krsti je pokopanih tudi nekaj deset mornarjev in častnikov. Nič manjša nesreča ni bila za veselilo nesreča, ko se je pred mednarodno javnostjo na pariški letalski razstavi raztreščil še do nedavnega ljubosumno skrivani mig 29, pika na i pa je bil škandalozni let miga 23, ki je brez pilota preletel ozemlje Nizozemske, ZR Nemčije in Belgije ter strmoglavil v hišo v vasi Bellegem. Vojaško letalo je naredilo 900

km, ne da bi sovjetsko poveljstvo vedelo, kaj se z njim dogaja (imelo ga je za izgubljenega), medtem ko so radarji pakta Navao mig 23 registrirali že nad vzhodnonemškim ozemljem in ga nato ves čas spremljali. Za njim sta se poglala in ga opazovala tudi ameriška letalca F 15, napaka je bila morda le v tem, da letala brez pilota niso prisilili v strmoglavljenje. Čeprav je ob primeru mig 23 mogoča tudi pomisel na načrtovani scenarij, da so torej Sovjeti načrtno spustili vojaško letalo brez pilota 900 km v ozemlje pakta Nato, ta možnost in njeni efekti gotovo več kot zblede pred negativnimi propagandnimi učinki take akcije. Nekaj več

ali manj pričakovanih rezultatov take provokacije pač ne more odtehtati besed sovjetskega obrambnega ministra armadnega generala Dmitrija Jazova, ki je moral priznati, da bi lovca, ki je vzletel v nekem oporišču na Poljskem in po vzletu ostal brez pilota, morali uničiti že nad poljskim ali vsaj nad vzhodnonemškim ozemljem. »Res je težko reči,« je rekel Jazov, »zakaj letala niso uničili oziroma zakaj ga niso niti odkrili.«

Po vsem tem se obetajo velike čistke v vojaško-industrijskem kompleksu Sovjetske zveze, zdaj, ko je lov odprt, časopisje kar tekmuje v razkrivanju gnilobe v vojaški industriji. Pravda je celo napisala, da monopolna industrija dobavlja armadi tehniko vprašljive kakovosti. Temu bi pri nas rekli napad na armado, tisti, ki bo pisal zgodovino vzpona in pada boljševizma, pa bo gotovo razčlenil tudi dejstvo, da je katastrofo ideologije spremljala tudi katastrofa tehnologije.

MARJAN BAUER

Za še enih 90 let načrtov

Vasi na obrobju Bele krajine je še leta po drugi svetovni vojni prevela revščina. Kako bomo pa je bilo življenje v teh krajih na prelomu 20. stoletja, vedo ljudje v glavnem le po pripovedovanju prednikov. Malo je še tistih, ki so ga občutili na lastni koži. Ena takšnih je Štefanija Vidmar, ena najstarejših, če ne celo najstarejša prebivalka semiške krajevnosti. Njeno življenje je bilo polno naskladij, revščine, trpljenja, odpuščanja, a kljub temu danes, pri devetosemdesetih, pravi, da je lepo živeti.

Njena življenjska zgodba se je začela leta 1900 v Ljubljani. Mati je zaradi revščine in želje po boljšem življenju odšla s trebuhom za kruhom na Dunaj. Poleti 1900 se je vrnila v Ljubljano, kjer je rodila deklico Štefanijo. Toda če je hotela obdržati delo, se ni smela vrniti na Dunaj z dojenčkom. Rešitev je bila torej mati v Sardinji vasi pri Semiču, ki se je, ko je bilo otroku le tri mesece, odpravila ponj v Ljubljano. »Z vlakom sva se pripeljali do Novega mesta, potem pa me je stara mama v jersbasu na glavi nesla 25 kilometrov do Sardinje vasi. Sosedje so me pritekle pogledat, in ko so videle drobceno, neobgljeno bitje sredi velike košare, so tolažile staro mamo, češ le kaj bo s tako majhnim otrokom, saj ji bo še umrl. Pa nisem, še vedno sem živa,« se smeji Vidmarjeva, ki, ko pripoveduje o svoji mladosti, ne izpušči prav nobene podrobnosti. Mater je videla le še enkrat, a še ta spomin je močno medel. Bilo ji je štiri leta, ko jo je prišla obiskat. Očeta, žandarja, ni poznala nikoli, prav tako dveh mlajših sester ne, medtem ko je brat prav tako prišel k stari mami v Sardinjo vas, ko je začel hoditi v šolo. Toda med drugo vojno je

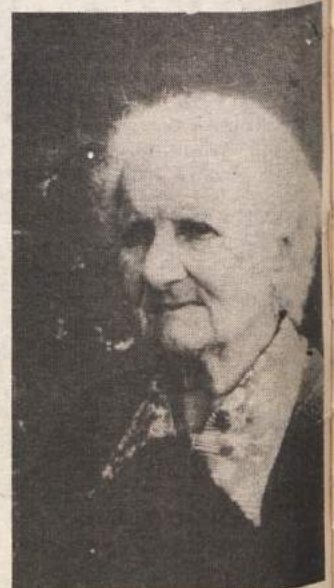
padel in tako je Štefanija ostala brez bližnjih sorodnikov.

Čeprav Štefka mame tako rekoč ni poznala, pa je le stopala po njenih stopinjah. A ne zato, ker bi ji bila mati morebiti za zgled, tako je pač narekovalo življenje. Kot je bila služkinja mati, tako je tudi njena hči že pri devetih letih odšla za dekle k bogatim, velikim kmetom. Vedno je opravljala pretežka dela za svojo starost in moč, a ni nikoli potarnala. Bila je pridna in poštena in povsod so jo spoštovali. Ko se je poročila, ji je mož dejal, da je vzel predvsem njene pridne roke. Pridnost in iznajdljivost pa sta bili pozneje, ko je bilo potrebno nasiti trije ločeni otroški ust, še kako potrebni. »Mož je bil železničar, kar pa v tistih časih, čeprav so bile službe izredno redke, ni bila nikakršna prednost. Plača je bila skromna, zemlje skoraj nismo imeli. Do leta 1942 smo živeli v čuvajnici v Rožnem Dolu, po napadu pa smo se preselili v Kot pri Semiču, kjer živim še danes. Iz Rožnega Dola sem hodila pomagat semiškim kmetom, da sem prisluzila kaj za pod zob. Toda leta 1939 je bilo že tako težko, da sem morala prositi fiziološko. Tega me danes ni sram povedati, posebno še, ker vidim, da se za marsikoga vračajo časi, ki sem jih morala preživeti jaz. Vse več ljudi ostaja brez službe, toda mnogi tudi po lastni krivdi. Sovražim mlade ljudi, ki nečejo delati,« niza Vidmarjeva, ki prav v delu vidi zdravje in življenje.

Kljub temu da si bo prihodnje poletje oprtala že deveti križ, Štefka še vedno okoplje in pokosi vinograd s 300 trtami, ki se strmo spuščajo pod hišo, ter obdelava njivo v dolini, pridelke pa v košu znosi domov, medtem ko grize kolena. »O, pa saj mi pomagajo tudi otroci iz Novega mesta in Ljubljane, a jih ne smem preveč obremenjevati, kajti vedno so bili bolj šibkega zdravja, medtem ko sem jaz še vedno prava korenina! Pa saj to, kdo kaj naredi, sploh ni pomembno, glavno je, da se dobro razumemo in da se imamo radi,« se smeji teta Štefa, kakor jo

kličejo sosedje in znanci. Teh pa ima veliko. Kako tudi ne, ko pa ni veselice ali kakšne druge zabave v semiški krajevni skupnosti, da se ne bi prišla povsiliti! Rada zapoje in zapleše in pohvali se, da ima vedno dovolj plesalcev, tudi mladih. Pozna jo po predvsem po vriskanju. Pa tudi kozarica dobrega vina se ne brani. Vse to so po njenem sestavine recepta za dolgo življenje. Najpomembnejše pa je še vedno delo, ki ohranja bistro glavo in krepko telo. Medtem ko je bila v mladih letih pomoč pri kmetih Štefkina nuja, jim hodi danes pomagat iz veselja. »Saj me ne prosijo, ampak jaz vzajem orodje in grem grabit seno, žet pšenico, plet plevel. Mar naj čepim doma, tarnam in jadjukujem? Kdo bi me pa prenašal? Nergačev je svet poln že brez mene. Sicer pa takšnih ljudi tudi nihče ne mara,« razmišlja Vidmarjeva, medtem pa že načrtuje, kaj vse bo morala postoriti in kako urno bo morala biti, da bo nadoknadila urico, ki si jo je odtrgala za pogovor. Teti Štefi čas prehitro beži in če bi hotela opraviti vse, kar ima še v načrtu, bi morala živeti vsaj še 90 let. »Tako dolgo pa, vem, da ne bom več,« pravi hudomušno in s kančkom otožnosti.

M. BEZEK-JAKŠE

Valvasor in Novo mesto

Bukve, tedaj pojte, na vsem svetu stojte, po vseh deželah letite inu moju čast donesite!

To so sklepni verzi posvetilne pesmi-hvalnice verzifikatorja s psevdonomim Jožef Zizenčeli ob izidu Valvasorjeve Slave vojvodine Kranjske in hkrati prva slovenska tiskana posvetna pesem.

Letos slovenska kulturna javnost slavi 300-letnico od izida epohalnega dela »Die Ehre des Herzogthums Crain« slavnega kranjskega barona in gospoda na Bogenšperku, Janeza Vajkarda Valvasorja. To imenitno, enciklopedično zasnovano in s številnimi bakrorezi bogato ilustrirano delo je izšlo leta 1689 v Nu+rnbergu. Celotno delo šteje 3532 strani, 528 ilustracij in 24 prilog. Razdeljeno je po vsebini na 15 knjig, ki so vezane v štiri zajetne dele. To dragoceno zgodovinsko-topografsko in naravoslovno-etnografsko delo je bil izjemen avtorski in založniški podvig, ki je barona Valvasorja finančno pokopal. Kljub prizadevanjem in prošnjam za denarno pomoč, ki jih je naslovil na bogate in vplivne sodobnike, ni našel pri njih podpore za svoje delo. Da je njegovo najpomembnejše delo lahko izšlo v načrtovanem obsegu, je moral zastaviti oz. prodati večji del svojega premoženja, tudi grad in gosposčino Bogenšperk. Od preostalega denarja si je kupil meščansko hišo v Krškem, se tja preselil in že čez nekaj mesecev umrl.

Poglejmo, kako je Valvasor opisal Novo mesto, kraj, ki ga je dobro poznal z obiskov in potovanj po deželi. Pri Valvasorju najdemo prvi zapis o novomeški davnnini. V zanosu, da bi povečal slavo in ugled kranjske dežele, je XI. knjigi »Slave« zapisal bajko, da je v rimskem času bilo na kraju Novega mesta tako veliko mesto, ki da je

segalo do Hmeljnika, razrušil pa ga je sam hunski kralj Atila. To Valvasorjevo sporočilo kljub bogatim arheološkim najdbam v mestu nima materialne opore, čeprav je morda v njegovem času še bilo živo ljudsko izročilo o velikem »Starem« razrušenem mestu v novomeškem kraju, ki bi ga lahko povežali z davno halštatsko prestolnico na novomeškem Marofu. Slavnji baron je v domoljubnem zanosu, da bi povzdignil čast in veljavo rodne dežele, zapisal v tem enciklopedičnem delu poleg takih bajk tudi neštete dragocene ugotovitve in dejstva, ki jih dolgujemo samo njegovemu sporočilu. Položaj mesta, njegove znamenitosti in zgodovino je obširno opisal, odkoder objavljamo le izbor v prevodu Mirka Rupla. Takole pravi Valvasor:

»Novo mesto leži ob reki Krki; čeznjo je zgrajen čeden lesen most. Dviga se na lepem griču in je od narave utrjeno; vendar pa je obdano s hribi, ki so večji in višji od mesta samega, tako da se dá prav lahko s topovi strahovati; brez njih pa sovražnik nič ne more. V mestu so velik trg, lepe hiše, prošnja in frančiškanski, pred mestom tudi kapucinski samostan. Kar zadeva prošnja, jo je ustanovil Maksimilijan I. leta 1509, a potrdil je ustanovo papež Leo X. leta 1514. Nekoč je bilo tudi trinajst kanonikov, od katerih je bil prošt na prvem, dekan na drugem častnem mestu. Zdaj pa je število kanonikov znižano in prošnja upravlja prošt, ki ima poleg dekana še štiri kanonike. V mestu ni nobene druge fare razen kapitulja, ki opravlja vse duhovne službe in deli zakramente, čeprav ima v mestu še štiri druge cerkve pod seboj.

Doživelo pa je to mesto od ustanovitve veliko sprememb, srečnih in nesrečnih naključkov. Nekoč je avstrijska hiša zastavila mesto grofom Celj-

skim in pozneje, okoli leta 1424, ga je grof Herman Celjski izročil z drugimi gospodstvi sinu Frideriku. Leta 1435 sta vojvoda Albreht in grof Celjski močno oblegala mesto, ker se ta vojvoda s svojim gospodom bratom, cesarjem Friderikom, ni mogel sporazumeti zaradi delitve dežel. Njun napad pa je ostal brez učinka, zakaj mesto ga je hrabro odbilo in veliko oblegovalcev pobilo. Ker so se tako pogumno držali, je cesar Friderik naklonil meščanom imenitne svoboščine in jim tudi dovolil pečatiti z rdečim voskom.

Čeprav dedni sovražnik s svojimi roparskimi krepplji tega mesta ni mogel porušiti, je vendar z različnimi barbarškimi vpadi neznanško škodo prizadejal kraju samemu in deželi okoli Novega mesta, kakor je najti v letopisih v letu 1469, 1492 in 1547. Leta 1469 so Turki, kakor že omenjeno, strašno opustošili in poškodovali okolico. — Leta 1492 so poskušali zavzeti Novo mesto, so pa bili prej tepeni. Zato so vse okoli mesta pometli z metlo uničevanja in so drugi kraji morali tem ostreje občutiti trgajoče krepplje divjih bestij. Zažigali so vasi, trge in mesta, podirali ubogim ljudem hiše, davili može in žene, natikali otroke na plotove ali jih raztrpavali ob zidovju, zabadali ali sekali neoborožene ljudi in vezali bogatine ko pse ter jih zvezane gnali pred seboj v sužnost. Toda, kakor rečeno, pred Novim mestom so jih zavrnili. In to se je zgodilo tedaj, ko je bil Ali paša z 10.000

možmi tepen na Koroškem; takrat so jih pobili 7000, a tudi kristjanov brez ranjenec je obležalo 6000. Leta 1547 so dvakrat prišli pred mesto in so v okolici vse pokvarili.

In kakšno gorje je v Novem mestu povzročil element ognja! Leta 1576, pred pustom, je mesto zgorelo. V 1583. letu je nenasitni požeruh požrl, kar je od zadnjega požara ostalo in kar so na novo sezidali. Leta 1605, dne 3. oktobra, je ogenj zagrabil trg in upepelil več kot šestdeset hiš. Da, še pred kratkim, v 1664. letu je mesto na žalost moralo prebridko občutiti ognjeno šibo, ko je s frančiškanskim samostanom in cerkvijo vred (izvzemši nekaj hišic) do tal pogorelo. Nič manj škode ko uničujoči ogenj hišam je prizadejala nesrečna kuga ljudem v tem mestu: 1578. leta in tudi 1590. je pobrala veliko ljudi; tako malo jih je pustila, da je trava na trgu tako visoko zrastle, da so jo s kosom mogli kositi. Leta 1625. je kuga uničila v Novem mestu štiristo oseb. Ko so pisali 1648, pa je v mrtvaške bukve zapisala in iz števila živih črtila samo osemnajst oseb.

Zaradi toliko poškodb je mesto zdaj začelo močno propadati. Pridružile so se še druge nezgode. Preden so zgradili Karlovec, je mesto zelo cvelo in slavni deželni stanovi so imeli tu skladišče za preskrbo meja; tukaj so tudi izplačevali obmejno vojaštvo. Zdaj so še to vzeli, tako da je nastalo občutno pomanjkanje ali zmanjšanje zasluzka. Da, preden je Turek vzel Kanižo, je bila tu

zaloga trgovskega blaga in so od tod veliko z njim trgovali. Kljub vsemu pa je Novo mesto za Ljubljano najimnitnejše na Kranjskem in je nekoč imelo pravico krvnega sodstva. Dobrih ustanov ne manjka, čeprav ni več nekdanjega blagostanja.

Valvasorjevo delo je z Novim mestom tesno povezano. Tukaj je Valvasor spoznal in pridobil za svoje delo dva moža, ki sta postala njegova dragocena sodavca. Prvi je bil Novomeščan slikar Ivan Koch, ki je več let delal na Bogenšperku in izdelal poleg Antona Trosta najboljše risbe za bakroreze v Valvasorjevih delih. Drugi je bil Pavel Ritter-Vitezović, zgodovinar, pesnik in grafik iz Senja, pohrvaški potomec alzaških vitezov, ki je delal bakroreze v Valvasorjevi delavnici. — Novomeški tiskar in založnik Janez Krajec pa je v letih 1877 do 1879 ponatisnil celotno in nespremenjeno izdajo Slave vojvodine Kranjske. Občudovanja vreden podvig podeželskega tiskarja z velikim finančnim tveganjem.

Valvasorjev rod poteka iz Bergama v severni Italiji. Janez Vajkard se je rodil leta 1641 v Ljubljani in se šolal pri jezuitih. Nato je potoval po Evropi in severni Afriki. Po vrnitvi je stopil v vojaško službo v Vojni krajini, bojeval se je s Turki pri Senju in na vzhodnem Štajerskem ter dosegel naziv stotnika dolenske strani. Po vojaški službi je kupil grad Bogenšperk in tam zastavil svoje obširno raziskovalno in izdajateljsko delo ter se posvetil zbiranju in urejanju dragocene zbirke tiskov, instrumentov in artefaktov. Edinstvena na Kranjskem pa je bila njegova delavnica s tiskarno in grafičnim ateljejem. Leta 1687 je bil sprejet med člane angleške Kraljevske družbe (Royal Society) v Londonu na podlagi razprave o Cerkniškem jezeru. Po finančnem prelomu se je preselil v Krško, kjer je umrl leta 1693. Pokopali so ga menda v Mediji na posestvu Valvasorjeve družine, vendar tam ni najti nobenega nagrobnika in napisa o njem. Valvasorjeva hiša v Krškem še danes stoji, na fasadi je vzidana spominska plošča, na zelenici pred hišo pa je bronasti kip Valvasorja, delo kiparja Vladimira Štovička iz Leskovca pri Krškem.

Najboljši poznavalec Valvasorjevega življenja in dela,

zgodovinar dr. Branko Reisp, je v svoji knjigi »Kranjski polihistor Janez Vajkard Valvasor« v sklepnem poglavju zapisal:

»Z izjemnimi deli, ki jih je ustvaril s svojo sposobnostjo in žrtvami in ki tudi kasneje niso našla posnemovalca, si je zagotovil odlično mesto ne samo v slovenski in jugoslovanski, ampak tudi v avstrijski in širše v evropski kulturi. Die Ehre des Herzogthums Crain je najtehtnejše delo obdobja med reformacijo in prosetljenstvom, njegov življenjski opus pa presega dosežke dobe v toliki meri, da ga uvrščamo med naše najpomembnejše stvaritelje sploh. V svojem času je edini na Slovenskem sledil razvoju fizikalnih znanosti in se uvrstil med prve znanilce prosvetljenjske miselnosti. Bil je med tistimi redkimi markantnimi osebnostmi pri nas, ki so kljub velikemu neskladju z domačo stvarnostjo težile k izvirnemu kulturnim ciljem in tu dosegale visoko, evropskim obzorjem prilagojeno raven. S tem so v evropsko kulturo tudi prispevale. Valvasor, Evropejec po duhu in izobrazbi, Kranjec po domovinstvu, sodi tako med najimnitnejše in najvrednejše može, ki so živeli in delali na slovenski zemlji.«

Na koncu omenimo še zanimivost, da je v gradu Bogenšperk bilo v preteklosti dvakrat zbrano in shranjeno neprecenljivo kulturno bogastvo dežele Kranjske. Prvič je tu zbral Valvasor svojo bogato knjižnico, zbirko grafičnih listov, numizmatično zbirko ter zbirko matematičnih in astronomskih instrumentov. V denarni stiski je zbirko moral prodati. Knjižnico (10.000 knjig!) in grafično zbirko je kupil zagrebški škof Mikulčić in s tem postavil temelje Metropolitananske knjižnice. Grafična zbirka pa se danes nahaja v grafičnem kabinetu JAZU. — Drugič je v tem gradu zbrala izredno dragoceno zbirko zgodovinskih arheoloških predmetov vojvodina Mecklenburška, ki jih je izkopala v letih pred prvo svetovno vojno na Dolenjskem in v Beli krajini. Ta znamenita arheološka zbirka je bila zaradi nerazumne in napačne kulturne politike tedanjih oblastnikov prodana na dražbi leta 1934 v New Yorku. Upajmo, da se razprodaja naše kulturne dediščine ne bo kdaj ponovila.

TONE KNEZ

Pesem več kot ustavne spremembe

O tem, da pesem ne pozna meja, smo se nedavno lahko znova prepričali tudi v Nürnbergu ob koncertu združenega moškega pevskega zbora slovenskih društev "Simon Jenko" iz Nürnberga in "Miško Kranjec" iz Erlangena. Repertoar tega zbora — jubilara, ki je prav s tem koncertom hotel zaokrožiti peto obletnico, se napaja predvsem iz zbirke slovenske narodne in umetne pesmi, naši zdomci pa prepevajo tudi pesmi drugih narodov. Posebnost zbora, ki ga vodi Alojz Tement, je gotovo to, da poje v njem drugi tenor ob četverici Slovencev Nemec Reiner Böckelt. Zanj slovenska besedila sploh niso preprosta reč, a se jih z veliko dobre volje zavoljo želje po petju in druženju z našimi delavci na začasnem delu v tujini vedno dobro nauči.

Nasploh mora imeti 16 pevcev obilo ljubezni do petja, da se vsak teden izmenično vozijo na vaje, enkrat v Erlangen, drugičkrat pa spet v Nürnberg. Kot pravi pevovodja Tement, se je pesem že kar zakoninila v srcih pevcev, ki so zvečinoma zelo obremenjeni z delovnimi obveznostmi. Zato radi prihajajo na vaje, še bolj pa so veseli nastopov na prireditvah drugih jugoslovanskih društev in na mednarodnih koncertih v mestih, kjer živijo. Posebno pa so zdomci veseli povabil iz domovine, saj

jim vlivajo nov pogum in poglabljajo veselje do petja.

"Naša največja želja je, da bi sodelovali na regionalnih revijah pevskih zborov naših obbeh pokroviteljev. Sam sem že kot mlad fant rad prepeval v zboru in rad sem imel glasbo. Veselje do petja pa seveda na tujem ni prenehalo. Zavedal pa sem se, da bom kot amater težko kos zahtevni nalogi pevovodje. A vseeno nikoli nisem obupal. Posebno sem bil vesel, prav tako pa tudi drugi pevci, da nam je pokrovitelj iz Krškega poslal pred našim jubilejnim koncertom za en teden na pomoč zborovodjo Janke Avsenaka iz Brestanice. Pod Avsenikovim strokovnim vodstvom smo trdo vadili in izpilili precej naših pesmi, da jih zapojemo bolj ubrano in lepše zvenijo za uho poslušalcev," pripoveduje Alojz Tement. In res smo po nastopu združenega moškega pevskega zbora "Simon Jenko" in "Miško Kranjec" ter slovenskega moškega pevskega zbora domači zvon iz Stuttgarta (pevovodja tega zbora je Damjan Ječič), ki prepeva že 21. leto, lahko slišali za pevce iz Nürnberga iz Erlangena kar laskave pohvale, češ da je bil njihov nastop celo za spoznanje prepričljivejši, bolj ubran kot pa tisti od zbora z mnogo daljšo tradicijo. Mimogrede: Domači zvon ima celo svojo LP gramofonsko ploščo, snemal je že za nemško televizijo,

ravno pred jubilejnim koncertom pevcev v Nürnbergu pa je izdal še svojo kaseto.

No, povedati je treba, da gre Domači zvon le pohvaliti, ker se je edini odzval povabilu jubilara na koncert (od osmerice zborov naših zdomcev v Nemčiji), ki naj bi prerasel v tradicionalno srečanje pevskih zborov naših zdomcev. Pa še to naj omenimo, da je po uradnem delu prireditve v dvorani St. Stefan Domači zvon iz Stuttgarta v sproščnem vzdušju dokazal svojo kakovost. Očitno so vse pevce, tudi iz nemškega mešanega pevskega zbora "Liederkrantz 1860" iz Wendelsteina, in občinstvo v dvorani še najbolj prevzeli gostje iz Slovenije — oktet Boštjanjski fantje. Boštjančani, ki letos praznujejo srebrni jubilej, so znali spraviti dvorano na noge ne le z Zdravljico ob sklepnem delu koncerta. K nepozabnemu vzdušju je prispeval tudi Liederkrantz 1860, pri katerem letnica označuje častljivo starost nemškega zbora, ki ga uspešno vodi energična gospa Uta Adler. Nemški zbor je nastopil prvokrat družno s pevci iz Erlangena in Nürnberga na jugoslovansko-nemškem srečanju v Grossschwarzenlohe.

Naši rojaki so v uradnem delu koncerta topla pozdravila učence dopolnilnega pouka slovenskega jezika, šefa konzulata v Nürnbergu Mata Miloša, predsednika OK SZDL Krško Branka Pirca, članico predsedstva RK SZDL Darjo Lavtičar — Bember, ki so jim voščili ob srečanju in jubileju zbora. Pisno so voščili še župnik iz Augsburga, ki tudi vodi zbor, slovensko društvo Krka iz Hannovra in zborovodja Janko Avsenak iz Brestanice. Omenimo še, da je oktet Boštjanjski fantje podelil združenemu moškemu pevskeemu zboru "Simon Jenko" in "Miško Kranjec" plaketo, delo mojstra Vladimira Štovička. Če ob teh, na prvi pogled zgolj protokolarnih zadevah preskočimo še pozdrave vidnejšim predstavnikom nemških oblasti in naših podjetij na Bavarskem, ne moremo mimo simpatične poteze gostje iz Ljubljane, ki je odkrito priznala, da očitno ni primeren čas in priložnost, da bi pojasnjevala ustavne spremembe, za kar so jo poslali. Zato pa je Lavtičarjeva znala pozneje s pevci tako lepo zapeti, da je kar niso hoteli pustiti nazaj v domovino.

PAVEL PERC

Obzorja

BALANTIČU

Pesnik France Balantič ni več preletni poet, zaprt za zidom molka. Ni več brezimen v domovini, nič več njegove poezije bistveno ne določajo nalepljene politične ocene in njegove pesmi niso več narodoskrusko ožgane od plamenov, ki so pogoltnili domovinsko postojanko v Krajčevi hiši v Grahovem in pesnika z njo. Po zidu pesniške zbirke Muževna steblika v domovini se Balantičeva poezija le pomika tja, kamor edino spada, v slovensko literaturo, in ne politiko. Ta premik je nedolgo tega zaznamovala tudi knjiga Franceta Pibernika Temni zaliv Franceta Balantiča, ki je izšla pri Cankarjevi založbi.

Gre za literarnozgodovinsko študijo, prvo, ki se tako dolgo sporne osebnosti slovenske literature loteva zgolj in samo z orodjem stroke. Pibernik je za Balantičevo »portretno skico«, kot je svoje delo označil v podnaslovu, opravil obsežno raziskovalno delo. Pesnikovo življenje in delo je opisal na osnovi kritične raziskave različnega gradiva od pesnikove literarne zapuščine do revijalnih objav o njem, spominov, družinske korespondence ter pismenih in številnih ustnih pričevanj, kar vse literarnemu zgodovinarju koristno služi. Seveda je pri svojih raziskavah upošteval tudi emigrantsko literaturo in vire.

Pibernik je odkril in zabeležil precej takega, kar bi se najbrž sčasoma za vedno izgubilo, predvsem v zvezi s pesnikovim tragičnim koncem. Med drugim pa je ugotovil tudi nekorektno popravljane Balantičevih pesmi, napake v ponatisih in podobno.

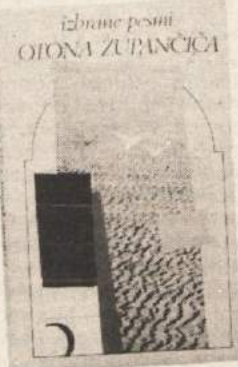
Delo bo Pibernik nadaljeval, saj je knjiga Temni zaliv Franceta Balantiča bolj stranski proizvod strokovnjakovih raziskav. Končni cilj je pač znanstvena izdaja Balantičevega opusa.

M. MARKELJ

SVETLEČI ZAKLAD

Ob 11. juniju se je le malo slovenski deželi spomnil, da je na ta dan pred štiridesetimi leti umrl pesnik Oton Župančič, zadnji od velike četverice slovenskih modernistov. Edinemu mu je bilo dano dočakati ustanovitve slovenske države in živeti vsaj nekaj let v okviru zvezne Jugoslavije, kar je bil sicer tudi daljni sen politika Ivana Cankarja. Župančič si med narodnoosvobodilnim bojem ni našel rdeče zvezde in odkorakal s partizani, kot je o storil njegov hrvaški stanovski vrstnik Vladimir Nazor, ampak se je tega boja udeležil iz ozadja — z umetniško besedo. Še v letu smrti je napisal verze, ki so vklesani v sarkofag narodnih herojev v Ljubljani.

Spominskih slovesnosti ob štiridesetletnici Župančičeve smrti, denimo razstav, recitalov njegove poezije ali česa podobnega, je tudi malo zabeleženih, saj jih skoroda ni bilo. Celotno mimo Belokranjcev, iz katerih je Oton Župančič izšel, je šla ta obletnica nezaznamovano. No, ne povsem, spomnili so se je udeleženci tradicionalnega srečanja literatov začetni-

kov v Vinici, ki so se tudi letos zbrali v Župančičevi rojstni hiši in na začetku prebrali nekaj njegovih pesmi v pesnikov spomin.

Neprizadetost in molk ob štiridesetletnici smrti Otona Župančiča je prekinila Cankarjeva založba, poslala med bralstvo knjigo Župančičevih pesmi in tako na časten, če ne celo edini pravi način počastila pesnika ob tej obletnici. Gre za Izbrane pesmi Otona Župančiča, kot jih je že pred štirimi desetletji uredil in izdal Župančičev mlajši sopotnik in častilec pesnik Janko Glazer, oziroma za ponatis tega dela. Ta knjiga zagotovo predstavlja najpopolnejši izbor Župančičeve lirike, vsega najboljšega in najznačilnejšega, kar se je temu mojstru pesniške besede narodilo v razmeroma dolgem ustvarjalnem obdobju.

Ponatis Glazerjevega izbora Župančičeve poezije ponovno zarisuje v našo zavest velikega poeta, ki je in ostaja temeljna postava slovenske poezije 20. stoletja. Ta poezija se svetli kakor zaklad, ki se je očistil od časa in izbrusil v diamant ter pomeni neprecenljivo dragotino tudi za današnje dni. In škoda bi bilo ponovno ga ne dvigniti in ga ne občudovati.

I. ZORAN

VRAŽJI GLAS

Poznavalci kriminalk bodo hitro ugotovili, da zgodba, kot jo Aaron Kronski alias Tomo Rebolj razpleta v svojem kriminalnem trilerju Vražji glas, boleha za hudo napako; dogodki so popolnoma neutemeljeni, saj bi protagonisti pripovedi, namesto da morijo, nastavljajo bombe, razmetujejo denar in življenje ljudi za neko grafiko oziroma natančneje za napis na nji, popolnoma varno in z malo stroški lahko prefotografirali grafiko na razstavi in potem napis prebrali. No, sicer pa je v tem kavelj: sploh ne gre za pravo kriminalko in triler tudi ne; avtor ni imel namena, da bi jo napisal. Priljubljeni žanr je le uporabil kot okvir za literarna hotenja, katerih dometa je onkraj trilerja in kriminalke.

Do kraja zapiti junak, ki ga val dogodkov nosi po mestih Srednje Evrope in se zapleta v vse mogoče dogodivščine, pač ni okretni zasebni detektiv ne genialni policijski inšpektor. Je prej nekakšen Ahasver, ki blodi po robu med svetom pijanskih blodinj in realnim svetom, beži iz enega v drugega, a nikjer ne najde odredišča in je pravzaprav niti ne išče, saj ne izhaja iz nikakršnega bistva in smisla.

M. B.-J.

Ko pisatelj nekje v romanu našteva naslove knjig na polici svojega junaka, med njimi tudi sloviti Lowryjev roman Pod ognjenikom, dejansko izpisuje svoje pisateljske vzornike. Morda bi lahko omenil še Jerofejeva. Vendar avtor vzornikov ne podlega, pisanje suvereno vodi v povsem svojo stvaritev, ki jo bodo ljubitelji bizarnega branja z užitkom prebrali.

Knjiga je pred kratkim izšla pri Mladinski knjigi v zbirki Žamet. Zbirka je označena kot zbirka "meikega, elegantnega in bizarnega blaga slovenske literature". Roman Aarona Kronskega vsekakor sodi vanjo.

M. MARKELJ

CANKARJEVE ČRTICE

Pri Mladinski knjigi je izšla knjiga izbrane Cankarjeve kratke proze z naslovom Podoba iz življenja in sanj. Pravi Cankarjanski naslov je knjigi dal njen urednik, literarni zgodovinar Franc Bernik, poznavalec velikega mojstra slovenske besede. Napisal je tudi tehtno spremeno besedo Črtica — temeljna oblika Cankarjeve proze, v kateri ugotavlja pomembnost kratke prozne zvrsti v Cankarjevem pripovednem delu.

Črtica ni samo stalnica v vseh obdobjih Cankarjevega ustvarjanja, marveč je tudi nekakšen izvir in izliv motivov in tem; pisatelj jih je iz črtic razširil v daljša prozna in dramska besedila, pa tudi obratno je človeške like in teme iz zgodnejših novel in povesti vnašal v kasnejše črtice. Tako je črtica tesno vpeta v vse Cankarjevo pripovedno delo.

Izbora obsega 95 črtic, razporejene pa so po časovnem vrstnem redu v sedem skupin, od pisateljevih zgodnjih črtic in vinjet, črtic iz zbirke Knjiga za lahkomišelnje ljudi, Ob zori, Mimo življenja, Za križem in Moja njiva do slovitih Podob iz sanj.

Četudi imamo Cankarja veliko natisnjene, precej tudi različnih izborov njegovih del, pa take knjige doslej še niso imeli na voljo.

MiM

SVOJEVRSTEN SPOMENIK GASILCEM

Ob 120-letnici metliškega gasilskega društva, 34-letnici občinske gasilske zveze v Metliki ter 20-letnici Slovenskega gasilskega muzeja, ki je prav tako v Metliki, je prof. Jože Dular napisal knjižico Zadnjih deset let, ki je posvečena prav omenjenim društvu, zvezi in muzeju. V njej je avtor z natančnostjo opisal metliške gasilce, njihovo vestno opravljeno delo in vse dogodke, povezane z njimi, v zadnjem desetletju. Knjižica, ki sta jo izdali in založili občinska gasilska zveza in Slovenski gasilski muzej, opremila pa Mladena Brancelj, je izšla v 400 izvodih.

To ni prvo Dularjevo delo o metliških gasilcih. Že ob stoletnici gasilskega društva v Metliki je napisal knjižico Metliški gasilci, deset let pozneje je izšla publikacija Dva jubileja, kot dolgoletni ravnatelj Belokranjskega in Slovenskega gasilskega muzeja ter tudi gasilski častnik pa je pred štirimi leti napisal tudi Vodnik po Slovenskem gasilskem muzeju in gasilskih zbirkah Slovenije. Knjižica, ki je izšla pred kratkim, zaokroža niz Dularjevih publikacij o metliškem gasilstvu, ki mu je s tem postavil svojevrsten spomenik.

M. B.-J.

Zakaj pa ne sneg v juliju?

Letošnjega 1. julija so v okviru turistične prireditve »Iz trebanjskega koša« začeli v Trebnjem Tabor likovnih samorastnikov Jugoslavije in zdaj so njegova vrata že zaprta. Ob letu jih bodo organizatorji trebanjskega umetniškega srečanja spet na stečaj odpili. Taka vsakoletna prihajanja in odhajanja likovnikov samorastnikov so Trebnjemu nekako zlezla pod kožo. Kdor bi želel zvedeti za smisel dogodkov, ki so se v razdobju dobrih dveh desetletij zvrstili v trebanjski umetniški delavnici, bi lahko svoji radovednosti ustregel kar s pojasnili predsednika skupščine trebanjske občinske kulturne skupnosti Staneta Novaka: »Namen Tabora je zbrati likovnike samorastnik iz domovine in tujine, tudi medsebojna izmenjava izkušenj.« Kar je nastalo na poti do tega cilja, kot je opisan najbolj v splošno, govori o Taborovem pomenu. »Tabor je ena od večjih prireditev samorastnikov v Jugoslaviji. Z njim je tesno povezana trebanjska galerija samorastnikov. V Sloveniji je edina te vrste. Njena zbirka nastaja tako, da ji vsak udeleženec Tabora zapusti eno delo. V galerijski zbirki je 700 del avtorjev iz celega sveta. To je nacionalno bogastvo,« pravi Stane Novak. Človek s skrajno izbrušenim trogrovskim občutkom bi take besede povedel v številke. Koliko denarja? »Ta dela ostajajo v galeriji. Galerija bi prodala le tista, ki bi jih darovalci namenili prav za to,« odgovarja

Stane Novak na vprašanje, kam z umetniškimi deli, ko se jih bo sčasoma nabralo preveč za omejene galerijske prostore. Mogoče se bo tedaj, ko se jih bo nakopičilo preveč, zgodil v razdobju nekaj desetletij nov dogodek, morebiti bo današnja trebanjska umetnostna zakladnica dobila sestro v podobi nove galerije samorastnikov.

Toda o prihodnosti ne bi več, ostanimo raje pri letošnjem XXII. taboru likovnih samorastnikov. Dan pred njegovim uradnim zaključkom je bil spisek vabljenih umetnikov za dve imeni daljši od seznama udeležencev. Večino taborovskih dni je v Trebnjem snovalo dvanajst umetniških duš. Spominov, pričakovanj in življenjskih poti, s čimer so povezana sleherni taka snovanja in iz česar se je napajalo tudi ustvarjanje na letošnjem trebanjskem likovniškem zboru, bi se nemara nabralo za debelo knjigo. Ob priložnostnem obisku na letošnjem taboru je bilo zanimivo paberkovati po tem obilju, ki so ga v pogovoru razkrivali nekateri od udeležencev samorastniškega srečanja v Trebnjem.

Stjepan Ivanec iz Kladare v Podravini je bil letos na Taboru že dvanajstič ali trinajstič, ne spominja se čisto natančno. Z devetnajstimi leti je prvič prišel v Trebnje, poznejše številne vsakoletnih obiskov ga dela za udeleženca trebanjske slikarske kolonije z najdaljšim stažem. Ivanec je slikar, že prek deset let si s čopičem služi kruh. Dela prodaja pretežno v tujino. Največ slika na steklo in tudi ob pogovoru, v katerem je nanizal pravkar predstavljeno poglavje za svojo biografijo, je upodabljal na tej podlagi. Pod čopičem mu je nastajal mini zimski pejzaž. »Pri slikanju me zanima svobodni pogled na svet,« pojasnjuje Ivanec in skozi to optiko je potlej tudi sneg v julijski vročini lahko vsakdanja reč.

Petar Petrovič iz Đurđevca v Podravini, nikoli zadovoljen s tistim, kar naslika, ni poklicni

umetnik. Zaposlen je, delal je že kot zavarovalniški uslužbenec. »Ker nisem postal poklicni slikar v mladosti, je zdaj prepozno za profesionalizem. Pa tudi samouk sem,« Petrovič morda malce grenko odvrne na vprašanje, če bil bi samo slikar. Zanimivo je, kako najde motive za slikanje, za katero uporablja največ stekleno podlago. »Ko grem po terenu, zmeraj opazujem in vselej nosim s seboj polno vtisov,« pravi Petrovič, ko bi morda hotel povedati, da umetnik pač vidi več.

»Zmeraj več je žensk, ki se ukvarjajo s čim lepim,« upa Darja Lobnikar-Lovak, Ljubljanka iz Zagreba. To lepo je zanj slikarstvo, ki se mu poklicno predaja že tri leta. Kako gleda na to početje v povprečje zazrti svet, ki pozna žensko v tradicionalni vlogi gospodinje? »Prav je, da nismo samo gospodinje. Če ženska čuti nekaj več, se mora to prebiti iz nje,« odgovarja Lobnikar-Lovakova.

Stane Novak, že omenjeni predsednik iz Trebnja, je tudi kipar in je bil zato udeleženec Tabora. Njegov značilni kip, ki najbrž zgoščeno predstavlja avtorjeve svetove, je verjetno v lesu upodobljena utrujena dolenska mati z otrokom v naročju in s košem na plečih. Letos je Novak zarezal v hrast nove like, v katerih je zlahka prepoznati pastirje in čredo živine, po kiparjevih besedah davno. »Zdaj se ne bi mogel preživljati z umetnostjo, ker to uspeva samo uveljavljenim umetnikom. Moja želja za naprej pa je blizu poklicnemu kiparjenju,« pravi Stane Novak.

Čeprav uradni seznam udeležencev Tabora ne vsebuje imena Katja Cugelj, je slikala med umetniki, ki so ustvarjali v trebanjski likovni galeriji, tudi Trebanjka s prav tem imenom. Ima dvanajst let, veliko veselje do slikanja in še večjo prijateljstvo v že omenjeni Darji Lobnikar-Lovak. Za zdaj torej ni razloga, da deklica z Odrge ne bi postala slikarka.

M. LUZAR

Priročni zapisi temeljijo na resničnih dogodkih, ki so pred tremi in več desetletji razburjali dolensko javnost, le osebe in kraji v njih so, ker so glavni junaki povečini že pošteno odslužili svojo kazen, izmišljeni.

Dolenjski grabež grabeža

Četrto stoletje bo tega, kar so v Kopu, podjetju z malo denarja, ki je vsa leta životarilo na robu rentabilnosti, poglajne korenine grabeža, ki je vsaj do sedaj še zmeraj dolenjski rekord. Bržkone bo to ostal še nekaj časa. 48-letna računovodkinja Milena si je za takratne razmere prigrabila zares čedno vsoto denarja, nič več in nič manj kot 239 starih milijonov. Vse se je po njenem pričelo tistega dne, ko je v pisarno vstopil takratni direktor in ji dal nalog, naj nekje najde denar za plačilo zunanega sodalavca, ki jim je pripravil predlog statuta. Rednih sredstev ni bilo na voljo, zato je Milena v plačilnem seznamu popravila seštevek v rubriki bruto osebnih dohodkov, prispevkov in neto OD in na podlagi tako prirejenega seznama s čekom dvignila gotovino. Ob razdeljevanju plač delavcem v kuverte je razliko pridržala in jo nato sodalavcu izplačala. Pri tem se ji je porodila ideja, da bi kaj takega lahko počejala tudi zase.

Milena, ki ji življenje ni bilo najbolj naklonjeno, saj je bila že drugič poročena, a se je tudi ta zakon krhal, saj je mož rad pil, je rada živela udobno in razkošno, enako je želela tudi edinemu sinu. Rada je potovala, dopuste je preživljala po hotelih v Splitu in Dubrovniku, veliko je dala tudi na osebni videz in garderobo. Vse to pa seveda precej stane. In ob uvodnem primeru je Milena našla način, kako zadostiti

vsem željam. Celih devet let je ponarejevala plačilne sezname, kar 105 jih je bilo na koncu takšnih. Zaradi zastaranja se je na sodni obravnavi znašlo »le« 90 takšnih primerov. Skupaj je tako mimo plače vzela zase 2.384.404 din; sodni izvedenec je ugotovil, da v kar tridesetih primerih vselej več kot 30.000 din; poprečno je mesečno vzela kar okoli 20 odstotkov vseh v podjetju izplačanih osebnih dohodkov. Podjetje je bilo oškodovano za polovico vsega ustvarjenega dohodka, kajti na njene povere se plačevali še prispevke, tako da je dejansko škoda precej višja, izračun kaže, da krepko čez 3 milijone dinarjev.

Najbolj zanimiv je to, da je Milena vse to počejala v pisarni, v kateri ni bila sama. S sodalavcem je celo navezala ljubezensko razmerje, da bi svoje početje lažje prikrija, z njegovo pomočjo je kasneje celo kupila zemljo in si postavila vikend, za katerega tudi od domačih nihče ni nič vedel. Prav tako ni nič sumljivega odkrilo kar 13 kontrol SDK; Milena je v očeh vseh ostala kot sposobna in dobra delovna moč. Aretirali so jo v hotelu Radin v Radencih, kamor je večkrat hodila na zdravljenje. Sprva je vse priznala, povedala je, koliko časa je poneverjala in kako, kasneje, po treh mesecih pripora, je zagovor spremenila. Pojasnila je, kako je po šestih letih poneverjanj njeno početje odkril direktor. Zagrozil naj bi ji, kako jo bo prijaval, če ne bo tega počenja-

la še zanj. On naj bi ji potem vsak mesec povedal, koliko denarja potrebuje zase, in temu primerno da je morala prediti plačilno listo. Ko so kasneje kriminalisti opravili podrobnejšo preiskavo tudi v tej smeri, niso našli prav ničesar, kar bi takšno zgodbo potrjevalo, pokazalo se je, da je izmišljena in zlonamerna.

Da je senat novomeškega okrožnega sodišča zadevi prišel do dna, so bile potrebne tri obravnave, dvorana je bila vselej polna, še posebej Mile-ninih sodelavcev in sokrajanov. Zglašali so se nad njenim razpisnim življenjem, nad njenimi dopustovanji po obmorskih hotelih. V zadnjem času si je kupila tudi nov avto, sin je imel dva mopeda in drag motor, poleg tega mu je privoščila še harmoniko, električne orgle in ojačevalec. Zase je imela osem dragih plaščev in petnajst torbic, da ostale garderobe ne omenjamo. Veliki senat novomeškega okrožnega sodišča je Mileno obsodil na 15 let zapora. Ob razglasitvi obsodbe ni niti trenila z očmi. Kmalu potem, ko je bila premeščena na prestajanje kazni v KPD Ig, je zaprosila za izredno omilitev kazni, vendar ji je vrhovno sodišče SRS vlogo zavrnilo. Šele ko je prestala že blizu polovice kazni, so novi zahtevi vendarle ugodili in ji čas bivanja za rešetkami skrajšali na 14 let in 6 mesecev. Milena je bila spuščena na pogojno svobodo kar štiri leta poprej, preden je odslužila kazen.

OBRAZI

Na lipi so igrali »rogači«

Zupančičeva Marija ali po domače Drenikova iz Hmeljčiča pravzaprav noče nastopati v tej rubriki kot oseba, bolj ji je do tega, da bi enkrat le napisali nekaj o njenem kraju, za katerega meni, je vreden, da enkrat le pride v časopis. Pisati o kraju pa se da le preko ljudi, ki živijo in čutijo z njim. In Marija tak človek vsekakor je. Kajti tu, pod z vinogradi zasajeno Hmeljčarsko goro, ji je pred petinsedemdesetimi leti stekla zibelka, v vasici, ki je premo-gla nekaj večjih kmetij, še več pa revnejših bajt, ki jih je tolkla vsakdanja revščina.

Marija si je o tistih časih napravila tudi nekaj zapiskov: »Nekdaj je bila sredi vasi pri Jermanovih gostilna, na spodnjem koncu pri Lahovih pa mesarija. Poleg kmetij so imeli vaščani tudi vinograde. Jer-manovi še v Skoplatih pri Grčevju. Najmanj dvajset kopačev je okopavalo trte več dni. Za to priliko so zaklali prašiča in teleta, pa še prekajenega mesa so prihranili za delavce ob napornem delu. Delavcev je bilo dovolj, saj so bile družine številne. Pri marsikateri hiši so bili še tete in strici. Takrat ni bilo služb. Strici in fantje so spali v hlevu, tete in dekleta pa v štibelcu, če ga je hiša imela, drugače v zadnji sobi. Otroci so spali v »rjaspotelcu«, predalu na kolesčkah, ki se je porinil pod posteljo. Nekateri fantje so šli v Tirole. Tako tudi Jože Bobič. Ko se je vrnil, je kupil v Novem mestu Željbarjevo gostilno. Ni mu ugajalo. Po treh letih je gostilno prodal in odšel nazaj. Vaščanom so se

zdele imena tistih krajev čudna in smešna, a so si jih zapomnili za rodove. V vasi ali bolje nad vasjo je cerkva Marije Vnebovzete. Na žegnanju, 15. avgusta, se je trlo romarjev celo doli iz Hrvaške. Matere so nosile čisto majhne dojenčke s seboj. Bili sta dve maši: ena v cerkvi, druga zunaj v lopi. Na košati lipi so igrali »rogači«, godci na rogove.

To je en izsek iz življenja kraja, ki ga je Marija doživela sama ali je do nje prišel po pripovedovanju, pa ga je zabeležila v svojo malo krajevno kroniko. Od svojega rojstnega kraja se skorajda ni ločila, saj je imela na kmetiji vedno dovolj dela. Nekdaj je bila to še precej večja stvar, pa je šlo z velikim gruntom tudi pri njih nekaj tako, kot pri mnogih dolenjskih kmetijah. Prejšnji gospodarji so bolj skrbeli za mokroto v grlu kot za red pri hiši, pa je grunt skopnel. »Oče se je priženil sem iz Trebnjega,« pravi Marija. »Pri hiši se nas je rodilo pet deklet. Bile smo bogaboječe vzgojene. Z materjo smo ponavadi hodile k maši na grad Hmeljnik, kjer so v kapeli maševali novomeški frančiškani. Drugi vaščani so raje hodili k farni cerkvi v Mirno Peč.

Marija tudi ne skriva, da je vera, vcepljena v mladosti, ostala živa v njej do današnjih dni. Imela pa je zaradi tega tudi nevspečnosti. Pred vojno — bilo je to leta 1935 — se je udeležila vsejugoslovskega evharističnega kongresa v Ljubljani in v spomin na ta dogo-

T. JAKŠE

Prvi narodni dom v Sloveniji

Novomeški Narodni dom, kasnejši Sokolski dom, nekdanj ponos mesta in slovenstva, je danes samo še okostje stavbe, ki se ji vsake toliko poskuša vdihniti nekakšno kulturno vsebino. Zato je in prav vedeti, kako in kdaj je bila hiša sezidana, da bi se znali bolje zgroziti nad njenim sedanjim stanjem.

Novomeška narodna čitalnica je bila ustanovljena ob petdesetletnici mesta leta 1865 in je z veliko zagnanostjo in požrtvovalnostjo svojih članov prirejala zabavne večere, gledališke igre, plese in izlete, naročala slovenske in važnejše tuje časopise (kar vse je zapisano v njenih pravih) in s tem budila in širila slovensko zavest med meščani.

Prvo desetletje ni imela primernih prostorov za delovanje; selila se je iz enega gostilniškega podnajema v drugega. »Pomanjkanje za tako društvo silno potrebnih prostorov je, kakor se razvidi iz pomanjkljivih zapisnikov, napotilo društvenike narodne čitalnice, da se zida Narodni dom,« je zapisano v poročilu odbora, ki je leta 1881 preiskoval začetke zidave. Pri tem je zanimivo, da so leta 1881 že tarnali nad nepopolno ohranjenimi komaj slabo desetletje starimi, danes bi rekli — arhivskimi viri.

Ideja o zidanju doma se je rodila konec leta 1872; 2. januarja 1873 so že izvolili odbor, ki je imel dolžnost poizvedeti, kako bi najeli denar za zidanje novega čitalniškega doma, 6. januarja pa so izvolili »odsek za stavbo lastnega domovanja čitalniškega«. Dopisnik je v Slovenskem narodu s ponosom zapisal, da bodo Novomeščani prej kot v enem letu med vsemi Slovenci prvi imeli svoj narodni dom. Takoj so začeli tudi akcijo zbiranja denarja, najbolj vneta so podpisali dve menici po 500 goldi-

narjev, februarja pa so z oklicem pozivali domoljube, »da z ozirom na važnost tega podjetja za ohranjenje novomeške čitalnice in sploh središča za narodno gibanje ono podpirajo bodisi z darovi ali posojili«. Do 25 goldinarjev bodo vpisovali kot darila, nad 25 goldinarjev kot posojilo, kdor pa bo podaril najmanj 25 goldinarjev, bo vpisan v za to osnovano zlato knjigo kot ustanovnik.

Že takoj januarja je bila sklenjena kupna pogodba s Francem Bučarjem, hišnim posestnikom v Kandiji, za hišo z vrtom št. 145 za 1000 goldinarjev, maja pa so dokupili še hišico št. 170 od Helene Šetina za 210 goldinarjev in hišo Frančiške Vepustek št. 146 z vrtom za 2000 goldinarjev. Glede načrtov viri omenjajo le plačilo 250 goldinarjev gospodu Kapnerju (kupili so že izrisan načrt pri stavbeniku Kappnerju).

Že junija je bil na mestu treh podrtih hiš položen temeljni kamen za novo poslopje. Pri slovesnosti je dr. Žiga Bučar prebral »ustanovno pismo« z opisom razvoja narodne ideje na Slovenskem sploh in posebej na Dolenjskem in zgodovino novomeške čitalnice. To listino so vložili v kositrno skrinjico, ji dodali še slovenske in nekatere druge časnike in skrinjico vložili v temeljni kamen. (Poročilo v Slovenskem narodu)

Posamezniki, med njimi graščaki Karel Rudež, grof Barbo, vitez Schneider in premožnejši narodno zavedni meščani so posojali precejšnje vsote denarja, vendar je sredi leta 1875 še vedno manjkalo 3000 goldinarjev, da bi dokončali spodnji del in poslopje grobo ometali.

Do novembra tega leta so stavbo toliko uredili, da so ob desetletnici narodne čitalnice

14. novembra že lahko svečano proslavljali otvoritev. »Krasna ta zgradba bila je od zunaj vsa z zelenjem, mlaji, raznobarvnimi svetlinicami okinčana in nad vhomod vabil je napis »srčno pozdravljeni« najodličnejše narodnjake v preko vsake nade krasno okinčane notranje prostore«, poje slavo stavbi Slovenski narod.

Narodni dom je ostal nedokončan še nadaljnjih deset let, ko se je s prihodom dr. Albina

Poznika začelo zadnje obdobje gradnje. Leta 1881 je bil izvoljen za predsednika čitalnice, leta 1884 pa je bila na njegovo pobudo ustanovljena delniška družba Prvi Narodni dom v Rudolfovm. V pravih družbe je zapisan njen namen: »da se dogotovi nedodelano poslopje »Narodni dom« namenjeno v to svrhu, da se v njem namestijo slovenska narodna društva«. Ali kakor je v letnem poročilu družbe za leto 1885 še bolj natančno zapisano: »Dokončati veličastno

stavbo I. Narodni dom, ohraniti jo prvotnemu namenu in tako ohraniti čast narodne stranke in vživetvoriti lepe nadeje zaslužnih prednikov in vsigurati si stalno poslopje, katero bi bilo pribežališče za slovensko narodno petje, za umetnost in vedo in za politično in socijalno izobraženje slovenskih Dolencev.«

Temeljna glavnica je znašala 10.000 goldinarjev in je bila razdeljena na 200 delnic po 50 goldinarjev. Družba se je konstituirala šele po vpisu vseh

200 delnic. Delnice so se glasile na ime in so se vpisovale v delniško knjigo. K vsaki delnici so sodili kuponi. Vsak delničar je imel delež na skupnem imetju družbe, na njenem dobičku in izgubi.

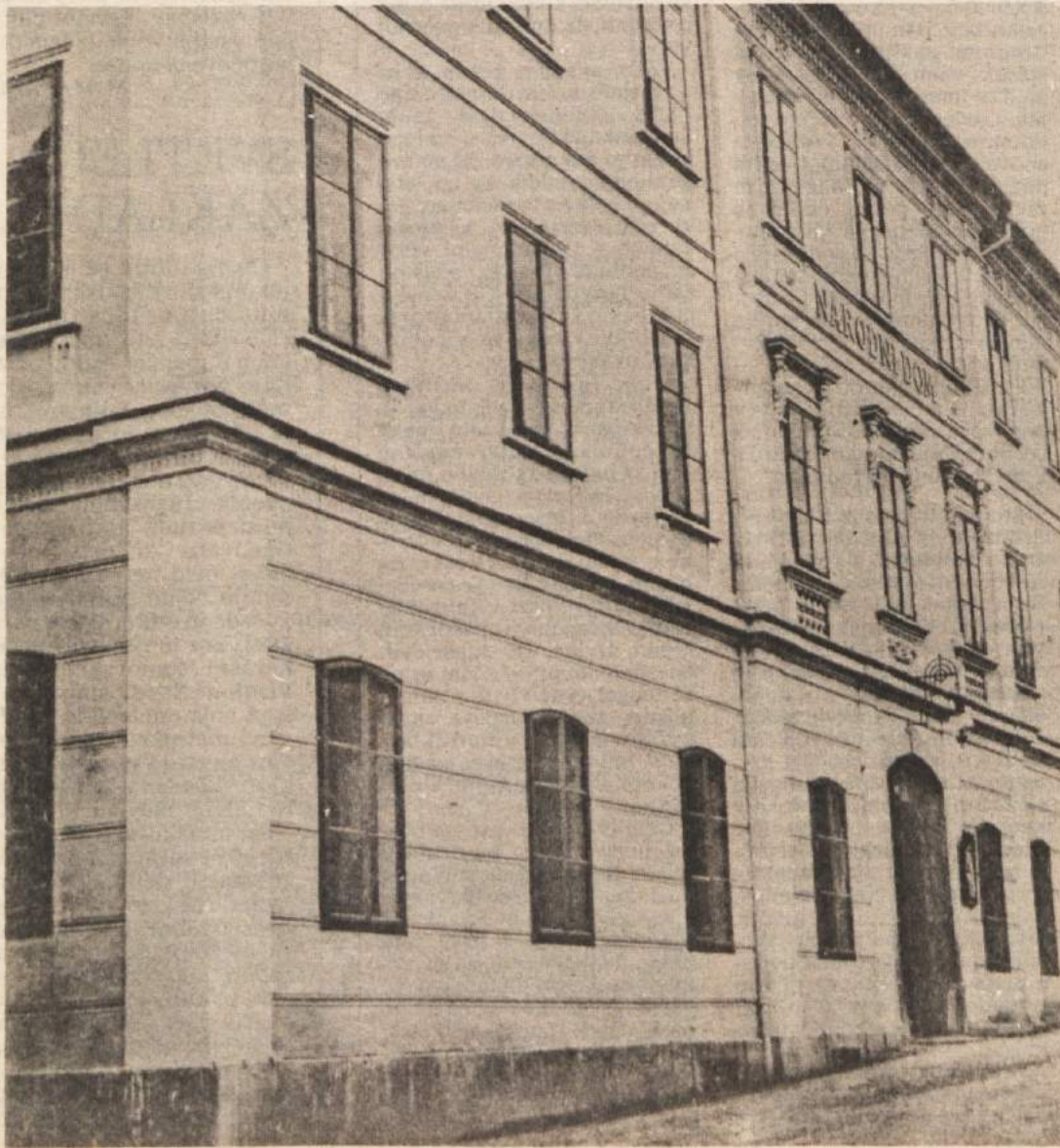
Glavnico je družba posodila čitalniškemu društvu, ki je z njo in s posojili vitezja Schneiderja in gospe Slančeve stavbo leta 1885 dogradilo.

Delničarji se najbrž niso mogli nadejati velikega dobička, delnice so kupili, da bi podprli narodno stvar. Lastniki so bili iz Ljubljane, Krškega, Semiča, Metlike, Litije, Zagreba, Reke in iz vseh večjih dolenjskih krajev; med njimi so bile tako znane osebnosti, kot Janko Kersnik, Fran Šuklje, Ivan Hribar, dr. Valentin Zarnik, dr. Ivan Tavčar.

Leta 1904 je delniška družba na občnem zboru sklenila, da se razide, in sicer tako, da čitalnica v desetih letih od leta 1907 dalje odplača dolg z zbiranjem 20 delnic na leto.

Narodna čitalnica je prenehala delovati leta 1925 (v zapisniku je uporabljen izraz »društvo narodna čitalnica se razdruži«) in njeno premoženje in nepremično premoženje je pripadlo Sokolskemu društvu. Na veliko vlogo doma v revolucionarnem gibanju med vojnama spominja plošča, ki je bila leta 1953 vzdana na pročelju. To je bilo tudi edino dejanje počastitve, ki je je bil dom deležen po vojni, in s kančkom ironije lahko preprišemo zaključek članka o Narodnem domu iz Dolenjskega lista 20. januarja 1951: »Iskrena in upravičena, vsestranska želja je, da se čimprej vrne in uporabi Narodni dom za namene, za katere ga je z izrednim, mnogoletnim trudom in ogromnimi žrtvami postavilo narodno zavedno meščanstvo. Pozivamo predvsem mestni ljudski odbor, da z vsem svojim vplivom pomaga doseči ta vzvišeni namen.« Koga naj pozovemo danes?

Vsi podatki so iz fondov Narodne čitalnice in delniške družbe Prvi Narodni dom, ki ju hrani Zgodovinski arhiv Ljubljana — Enota za Dolenjsko in Belo krajino v Novem mestu.

Mali maraton za pokal Petra Klepca

Na progi od Broda na Kolpi do Osilnice najboljši Zagrebčan Gradiniščak

OSILNICA — KŠD Tone Ožbolt Osilnice in Atletski klub Kočevje sta 3. julija organizirala prvi mali maraton za pokal Petra Klepca, in to na 18,5 km dolgi progi (neuradno so namerili celo 20 km) od Broda na Kolpi do Osilnice. Posvečen je bil tudi dnevu borca. Posebnost maratona je bila, da so se udeležili le tekalci iz sosednje Hrvaške, medtem ko prijavitelj tekme iz Ljubljane ni bilo na startu.

Tekmovanje je potekalo v dveh kategorijah, in sicer do 35 let starosti in nad 35 let. Rezultati: Do 35 let: 1. Andrej Gradiniščak 1:09.49, 2. Branko Pecik 1:11.16, 3. Zvonko Gojevič (vsi iz Zagreba) itd. Nad 35 let: 1. Ivica Habuš (ZG) 1:12.38, 2. Rajko Šarčević (RI), 3. Josip Klisčan (RI) itd. Najboljši trije v posameznih kategorijah so dobili medalje. Nagrade so podelili le za skupne najbolje uvrstitve prejeli pa so jih: 1. Gradiniščak — milijon dinarjev in pokal, 2. Pecik 400.000 dinarjev, 3. Habuš 200.000 dinarjev. Tekmovanje so omogočili Snežnik Kočevska Reka, Tekstilna Kočevje, Trikon Kočevje in drugi. Pri organizaciji in izvedbi pa so pomagali razen domačih članov KŠD še športni delavci, organizatorji in sodniki iz Kočevja, miličniki iz Kočevja in Delnice, gasilci in zdravstvena služba iz Osilnice ter drugi.

MALI MARATON — Mali maraton od Broda na Kolpi do Osilnice, na katerem so sodelovali le hrvaški tekmovalci, uspel in ga nameravajo prihodnje leto ponoviti. Na fotografiji: s podelitve medalj. (Foto: Primc)

NOGOMET V BRUSNICAH

BRUSNICE — V Brusnicah bo 16. julija turnir v malem nogometu, za katerega bodo zebali pare 14. t. m. ob 20. uri v gostilni Mrak na Ratežu. Prijavnina znaša 150.000 din. Informacije dobite na tel.: 85-981 v večernih urah.

IZ KOČEVJA IN RIBNICE

KOČEVJE — Ob 100. obletnici organiziranega turizma na otoku Rabu, so rokometiški Itasa iz Kočevja gostovali na močnem medklubskem turnirju na Rabu, ki se je končal z zmago zagrebškega Medveščaka. Najboljši vratar na turnirju je bil Stojan Gelze iz Itasa. Kočevci so dosegli take rezultate: Medveščak—Itasa 32 : 22 (16:10), Itas—Zamet 18 : 28 (9:12), Itas—Rab 31 : 24 (16:10).

RIBNICA — Med vračanjem z 10-dnevnih rekreativnih priprav na Malem Lošinjju so rokometiški Českoslovaškega prvligaša Tatre odigrali prijateljsko tekmo z Inlesom-Rikom. Ribničani so igrali odlično in v celoti nadigrali renomiranega nasprotnika. Rezultat je bil 23 : 20 (9:9). Najboljša igralca in strelca v domači vrsti sta bila Ilc in Fajdiga s po šestimi goli.

Trdno v državnem vrhu

Končno kolesarsko cestno državno prvenstvo — Glivarjeva zmaga med člani — Uspeh ženske

IDRIJA, KOBARID — Po ne najbolj obetavnem začetku letošnje sezone so kolesarji novomeške Krke v zaključnih vožnjah letošnjega kolesarskega cestnega državnega prvenstva, ki je bilo minul konec tedna na Primorskem, dokazali, da sodijo prav v jugoslovanski vrh te športne panoge.

Krka je slavila že takoj po uvodni petkovi dirki na 138 km dolgi progi od Idrije skozi Tolmin, Novo Gorico, Ajdovščino, Col, Godovič nazaj v Idrijo, saj so njeni kolesarji v članski konkurenci pobrali zlato, srebro in bron. Zmagal je 23-letni Srečko Glivar in tako dodal svojemu najboljšemu rezultatu z državnih prvenstev, 3. mesto izpred treh let, še naslov državnega prvaka. V vodstvu KK Krka poudarjajo, da gre pohvala za dobro vožnjo cele novomeške ekipe, pri tem pa posebej omenjajo borbeno in požrvalno vožnjo Marka Kruljca. Med zanimivejših podrobnosti s petkove dirke sodi gotovo izreden sprint Bonče in Papeža, v katerem je novomeški as prehitel domačina za 20 cm. Medtem ko sta v petek z uvrstitvama okrog 20. mesta pokazala solidno vožnjo tudi Šebenik in R. Judež, je Milan Eržen tokrat malo razočaral. Ze več kot uro pred Glivarjem triumfiral so se Novomeščani veselili zmage Finka med starejšimi mladinci. Vse je bilo odločeno, ko so mladinci zapeljali proti Colu, kjer sta si na strmini odločno prednost pridobila Vodeb iz Celja in Bogdan Fink. Slednji je v Idriji odločil dvoboj v svojo korist.

Nedeljski ekipni kronometer za ženske, mlajše in starejše mladince ter člane je znova potrdil kakovost novomeškega kolesarstva. Na teh preizkušnjah so zasedli Krkini mlajši mladinci 1. mesto, posebno razveseljivo pa je, da je novomeška ženska izbrana vrsta v svoji skupini osvojila 2. mesto. »Krkaišce« so vozile v povprečju prek 40 km na uro, kar je bilo pred leti članska hitrost. Kolesarke Krke so izpustile 1. mesto le za 11 sekund. Če upoštevamo, da so prvič sodelovale na državnem prvenstvu, nam mali zaostanek veliko pove o kakovosti treningov. Najbrž je škoda, da niso mogle svojih sposobnosti pokazati še v posamičnih vožnjah. Te dirke za ženske, kot tudi za mlajše mladince ni bilo, ker se je očitno zataknilo pri pridobivanju dovoljenj upravnih organov.

ZANIMIV NOGOMET NA STUDENCU

STUDENEC — Kar 18 ekip iz štiriinšestdesetih občin: krške, laške, novomeške in soteske, se je pomerilo na turnirju v malem nogometu na Studencu, ki ga je pripravilo vzorno pripravilo tamkajšnje športno društvo. Zasluzeno, čeprav tesno (dvakrat šele po streljanju kazenskih streljav) je s samimi zmagami osvojilo prvo mesto ekipa Blokov iz Sevnice, pred Kafo barom iz Krškega ter Jurčkovo iz Taborniki iz Sevnice. S prvo nagrado, približno 11 kilogramov žit, žlik, pečenim odojkom, so se potegnili v Sevnico.

Za veliko nagrado Krke

V soboto nočni kriterij na Drski, v nedeljo cestna dirka za memorial Milana Novaka — Cestne zapore

NOVO MESTO — Številni ljubitelji kolesarstva na Dolenjskem bodo v soboto in nedeljo zagotovo prišli na svoj račun. Novomeško kolesarsko društvo je organizator tradicionalne dirke za veliko nagrado Krke, prav z letošnjo pa želijo privediti teje priveditvi povrniti nekdanji ugled. Nič čudnega torej, če jim je zategadelj uspelo na start pridobiti vse, ki kaj pomenijo v jugoslovanskem kolesarstvu, na čelu z državnim prvakom Srečkom Glivarjem. Poleg njih so doslej potrdili svojo udeležbo še kolesarji iz Avstrije, Danske, Zahodne Nemčije in Češkoslovaške.

Letošnja dirka za veliko nagrado Krke se bo pričela v soboto ob 17. uri z nočnim kriterijem na Drski. Na 1000 metrov dolgi krožni progi — start in cilj bosta pred Dolenjkinjo samopostrežno trgovino — se bodo najprej pomerile članice, nato mlajši in starejši mladinci, start članov pa je predviden med 20 in 21. uro. Dodajmo še, da bodo morale ženske prevoziti 20 krogov, mlajši mladinci 30, starejši 40, člani pa 50 krogov. Pokrovitelj kriterija je krajevna skupnost Drska.

S posebno velikim zanimanjem pa vsi v nedeljo pričakujejo cestno dirko za 12. memorial Milana Novaka. Precej govora je bilo o tem, da bo letos dirka potekala po novi krožni progi po Novem mestu, vendar je na koncu obveljalo, da bo tudi letošnji

memorial potekal, na tradicionalni progi med Novim mestom, Mačkovcem, Lešnico, Otočcem, Ratežem, Slatnikom in nazaj do novomeškega Glavnega trga. Start memorialne dirke, na katero bodo skupaj odšli člani in starejši mladinci, bo ob 9. uri na

• V času dirke za veliko nagrado Krke bo, razumljivo, moten tudi promet v Novem mestu in na okoliških cestah. Tako bo v soboto med 17. in 22. uro zapora prometa na Drski, v Šegovi, Volčičevi in Cesarjevi ulici, medtem ko bo v nedeljo med 8.30 in 12. uro za promet zaprt novomeški Glavni trg, zaradi mobilne zapore pa bo seveda promet oviran tudi na vsej progi, ki poteka skozi Mačkovec, Lešnico, Otočec, Ratež in Slatnik nazaj v Novo mesto. Na delu ceste med otoškim gradom in priključkom na cesto Šentjernej—Novo mesto bo popolna zapora.

Glavnem trgu, tekmovalci pa bodo morali prevoziti 7 krogov ali natanko 136 kilometrov. Upajmo, da novomeška vrsta na čelu z Glivarjem, Papežem in Robičem, ki so na nedavnem državnem prvenstvu slavili kar trojno zmago, ne bo dovolila presenečenja.

Atleti merili moči v Ljubljani

Z odprtega atletskega prvenstva Slovenije — Primc z diskom zmagal

LJUBLJANA — V petek in soboto je bilo v Ljubljani odprto atletske prvenstvo Slovenije, na katerem so manjkali nekateri uveljavljeni tekmovalci, ki so ta čas na pripravah ali poškodovani. Vseeno so atleti dosegli nekaj obetavnih rezultatov in s tem napovedali zanimiv vrhunec letošnje atletske sezone. Med dogodki, ki bodo sledili, velja posebej omeniti varaždiški prireditvi — državno posamično prvenstvo konec julija in evropsko mladinsko prvenstvo konec prihodnjega meseca, balkanske igre članov in članic sredi avgusta in evropski pokal v začetku avgusta. Na dvodnevno atletske prvenstvo v Ljubljani, na katerem so sodelovali tudi dolenjski tekmovalci in tekmovalke, je Borut Bilčič iz AK Koper s skokom v daljino 786 cm izboljšal svoj republiški rekord.

NEKATERI REZULTATI: prvi dan: ženske — 3.000 m: 1. Babič (Vel) 10:14,85, 3. Udovč (IT Nm) 10:32,47 itd.; moški 1.500 m: 1. Živko (Vel) 3:54,54; 5. Fabjan (IT Nm) 3:38,72 itd.; 110 m ovire: Kabič (Tr) 15,03; 5. Rovar (Brež) 15,69 itd.; daljava: 1. Bilčič (KP) 786 cm; 6. Rovar (Brež) 683. Drugi dan: ženske: 800 m: 1. Smid (KAK) 2:12,98; 3. Kastelic (IT Nm) 2:18,22 itd.; kroglja: 1. Erjavec 14,80; 5. Hrnbar (IT Nm) 10,23; moški: 5.000 m: 1. Živko (Vel) 14:21,93; 2. Fabjan (IT Nm) 14:44,43; 3.000 m ovire: 1. Urh (Kam) 9:13,64; 5. Počič (IT Nm) 10:25,28; disk: 1. Primc (IT Nm) 54,36; 2. Janežič (Tr) 45,74 itd.; klavdvo: 1. Kevo (Bre) 55,10, 3. Žižek (IT Nm) 47,40; 5. Malnar (IT Nm) 43,48 itd.

NOGOMETNI TURNIR V SEVNICI

SEVNICA — Občinska zveza telesnokulturnih organizacij v Sevnici prireja na novem igrišču pri kopališču prvi turnir v malem nogometu. Turnir bo v nedeljo, 16. julija, prijave pa bodo sprejemali do tega dne do 8. ure ali po telefonu (0608) 82-096 na sevniskem kopališču (Kristijan Janc).

NOČNI NOGOMET

ŠMARJEŠKE TOPLICE — Na igrišču v Šmarjeških Toplicah bo 15. julija ob 17. uri nočni nogometni turnir. Prijave s prijavnino 250.000 din bodo zbiral na dan tekme do 16. ure na igrišču.

VODILJO BALINARJI Z MIRNE

NOVO MESTO — Občinska zveza za balinanje, ki združuje 9 klubov s 97 tekmovalci občin Trebnje, Novo mesto, Krško in Sevnica, je v letošnjem letu organizirala vrsto tekmovalcev za prvenstvo Dolenjske. Izbijanja na balinišču na Mirni se je 11. junija udeležilo 16 tekmovalcev. Med najboljših so se uvrstili: Peter Juvan (Krka), Drago Sukunda (Krško) in Milan Škufca (Mirna). Teden dni kasneje so se posamezniki pomerili v balinanju v Krškem. Ponovno je bil najboljši Peter Juvan, Rudi Dime in Cveto Moro (oba iz Krškega) pa sta zasedla drugo in tretje mesto. V Novem mestu se je 1. julija pomerile dvojice, vrstni red najboljših je bil naslednji: 1. Moro—Srovin (Krka), 2. Sukunda—Zekovič (Krško), 3. B. Kolenc—Tramte (Mirna).

Končni vrstni red spomladanske dolenjske lige je naslednji: 1. BK Mirna (47:13), 2. BK Krško (32:28), 3. BK Krka (32:28), 4. BK Svoboda Krmelj (23:37), 5. BK IMV (16:44).

POČAKAL NA ARETACIJO — Potem ko je sredi Metlike trikrat ustrelil Janeza Pretnarja, je Branko Grahek mirno počakal miličnike.

NI MU BILO POMOČI — Čeprav so hudo ranjenega Pretnarja takoj odpeljali v novomeško bolnišnico, so bile strelne rane tako hude, da je naslednji dan umrl.

Streljanje sredi Metlike

Branko Grahek trikrat ustrelil v Janeza Pretnarja — Na kraju obračuna tudi novinar DL

METLIKA — V sredo, 5. julija, je ob 9.30 36-letni Rom Branko Grahek iz Svržakov s pištolo streljal v 52-letnega sonarodnjaka Janeza Pretnarja iz Gradca.

Grahek se je z družino pripeljal pred trgovino na Trgu svobode v Metliki. Žena je šla v trgovino, Grahek pa je ostal v bližini avta. Tedaj se je mimo pripeljal Pretnar in avto ustavljal v bližini Grahkovega. Med Pretnarjem in Grahkom je prišlo do prepira, med katerim je Grahek potegnil pištolo in ustrelil v Pretnarja. Ta je začel bežati, Grahek pa je stekel za njim in še dvakrat ustrelil vanj. Pretnarja so z rešilcem odpeljali v novomeško bolnišnico, kjer pa je 6. julija zjutraj podlegel ranam. Branko Grahek je v priporu.

Na kraju medomskega obračunavanja je bil po naključju tudi novinar Dolenjskega lista Andrej Bartelj. Del dogajanja je celo fotografiral, to, kar je videl, opisuje takole: »Ko se je obračun začel, sem telefoniral iz Brinčeve cvetličarne, dobrih 100 metrov od kraja streljanja pred Kraševo trgovino. Na cesti pred trgovino je stal človek s pištolo v roki. Takoj zatem je pripeljal miličniški avto; iz njega je skočil miličnik in stekel k človeku s pištolo. Ta je, očitno čakajoč na miličnika, pištolo mirno izročil in se brez upiranja usedel v miličniški avto. Kakšnih 30 metrov naprej pa je v jugu sedel obstreljeni in hudo ranjeni Pretnar, ob njem je stala njegova žena in vsa iz sebe kričala, da ji mož umira in da naj vendar kdo pomaga. Šipa na levih vratih Pretnarjevega juga je bila od strelav razbita, preluknjana je bila tudi šipa na desnih vratih, Pretnar pa je močno kraval iz trebuha, vendar je bil pri zavesti. Očividci

so povedali, da se je prepil med Romoma začel na metliškem Trgu svobode. Grahek je stekel do svojega avtomobila, vzel iz njega pištolo, Pretnar pa je medtem skušal uiti s svojim avtom, a ga je Grahek dohitel in prvič manj ustrelil pred Pekovo trgovino, potem pa na najožjem delu ceste pred Kraševo trgovino še dvakrat.

Ko so aretiranega Grahka v miličniškem avtu peljali mimo hudo ranjenega Pretnarja, se je Pretnarjeva žena Olga vrgla na avto in kričala: »Branko, moža si mi ubil!« Kmalu zatem je prišel rešilec in Pretnarja so v spremstvu zdravnikov odpeljali v novomeško bolnišnico.

Ljudje, ki razmere bolj poznajo, so vedeli povedati, da je do tega streljanja prišlo zaradi nerazčiščenih starih računov med obema Romoma. Branko Grahek je do sedaj veljal za človeka, ki ni povzročal težav in z njim miličniki niso imeli opravka.

POVZROČITELJ NESREČE POBEGNIL

NOVO MESTO — Boris Kovačič iz Žabjaka je 8. julija ob 21.40 vozil z osebnim avtom iz Straže proti Novemu mestu. V Prečni je v blagem levem ovinku zapeljal v levo in z levimi kolesi vozil po robu leve polovice vozišča. Takrat je iz nasprotne smeri pravilno pripeljala kolesarka Darja Železnik iz Novega mesta. Kovačič jo je zbil in nato z nezmanjšano hitrostjo odpeljal proti domu. Našli so ga s pešega, poškodovana škoda pa je stala pred barako. Železnikovo so odpeljali v novomeško bolnišnico, kjer je ostala na zdravljenju.

KOZOLEC POGOREL

DRUŽINSKA VAS — Minuli petek okoli dveh popoldne je začel goriti kozolec Jožeta Ivančiča iz Družinske vasi. V kozolecu je bilo okoli dve toni na pol pusušenega sena in 4 kubike smrekovih plohov in kravečev. Ogenj so prvi opazili sosedje in začeli gasiti. Hitro so prihiteli tudi prostovoljni in poklicani gasilci ter ogenj ob 15. uri ukrotili. Vzrok požara še ni znan.

ZBIL JO JE NA PREHODU ZA PEŠCE

NOVO MESTO — Martin Arh iz Novega mesta je 18. maja ob 9.30 vozil z osebnim avtom od Mačkovca proti središču Novega mesta. Ko je v manjši koloni pripeljal do prehoda za pešce pri pokopališču v Ločni, se je pred njim ustavil tovornjak in dal prednost pešcem. Neznani voznik osebnega avta, ki je vozil za tovornjakom, je zavil v levo in ga prehitel. Tovornjak je po levi prehitel tudi Arh, na prehod za pešce je zapeljal v času, ko je bila na njem Vida Tramte z Rateža. Arh jo je zadel, peljal na pokrovu motorja še 16 metrov, narkar je avto ustavljal in Arhova je padla na cesto. Zaradi hujših poškodb so jo odpeljali v novomeško bolnišnico.

POSKUS UMORA

METLIKA — V nedeljo popoldne je neznanez skušal umoriti Roma H. B. (29 let) iz Rosalnic. H. B. je bil z ženo v romskem naselju Svržaki. Okoli 10.30 je šel v gozd na potrebo. Ko se je nekoliko oddaljil iz naselja, je počilo: nekdo ga je ustrelil pod desno ramo. H. B. so odpeljali v novomeško bolnišnico.

POTA IN STRA VAVPOTA

dežurni poročajo

OB MOTORČEK — Anton Gimpelj je 5. julija zvečer pustil kolo z motorjem pred kinodvorano v Črnomlju in šel gledat film. Ko je bilo predstave konec, je ugotovil, da je motorček izginil. Škode je za 4 milijone dinarjev.

KOLESA NI BILO — Tomaž Cesar iz Stefana je 2. julija pustil kolo pred gostilno Dunja. Ko bi mu okoli ene zjutraj kolo spet prišlo prav, je ugotovil, da se je nekdo odpeljal z njim v neznanu.

V DREZINO — Med 30. junijem in 5. julijem je nekdo vlomil v drezino, ki je last novomeških železničarjev, in odnesel pločevinasto škatlo z orodjem za popravilo proge in železniških vagonov. Škode je za 26 milijonov dinarjev.

DENAR IN PJAČA — V času od 3. do 5. julija je nepridiprav vlomil v Dolenjkinjo delikateso v Novem mestu. Odnesel je nekaj več kot 300.000 din gotovine, pijačo in cigarete. Dolenjka je na škodo za blizu 7 milijonov.

TAT GRADBINEC — Med 1. junijem in 5. julijem je še neznani tat iz nedograjene stanovanjske hiše, ki jo Anton Flek gradi v Metliki, ukradel črpalko, 26 ventilov za radiatorje in še nekaj drobnega materiala. Škode je za 8 milijonov dinarjev.

Traktoristu ni bilo več pomoči

Jože Veselič iz Vrhovcev umrl v novomeški bolnišnici

ČRNOMELJ — Jože Veselič iz Vrhovcev se je 30. junija okoli pol druge popoldne peljal s traktorjem proti svojemu vinogradu na Mali Plešivici. Med vožnjo po rahlem klanecu navzgor se je obrnil nazaj in nekaj popravil na škropilnici. Traktor je medtem z desnim kolesom zapeljal čez rob ceste in se preko škarpe prevrnil 30 metrov v dolino. Veselič je hudo ranil. 5. julija pa je v novomeški bolnišnici umrl.

DIANA ZGORELA

NOVO MESTO — Bojan Frantar iz Novega mesta je 2. julija okoli 23. ure vozil z diano po magistrali od Karteljevega proti Novemu mestu. V veliki Bučni vasi se je pričelo izpod pokrova motorja kaditi. Frantar je zapeljal ob stran, takrat pa je ogenj zajel ves prvi del diane. Požar so pogasili novomeški gasilci. Na vozilu (avto je letnik 1968) je za 5 milijonov dinarjev škoda.

NA PLOČNIKU PODRL DVA PEŠCA

NOVO MESTO — Zvonimir Hrovat iz Novega mesta je v soboto ob 19.40 vozil z osebnim avtom po Sokolski ulici proti Glavnemu trgu v Novem mestu. V križišču je zaradi neprimerne hitrosti zapeljal na pločnik pred trgovino Emona Dolenjka — Kekec. Pri tem je Mojca Arabadžija in Srečka Vavpotiča (oba iz Novega mesta) stisnil ob zid omenjene trgovine. Arabadžijev in Vavpotiča so odpeljali v novomeško bolnišnico. Hrovata so preizkusili z elektronskim alkoktestom, odrejen je bil odvzem krvi v novomeški bolnišnici.

KRONIKA NESREČ

VŠKARJE — Hendrik Mikelhauser iz Nizozemske je 3. julija popoldne vozil z osebnim avtom iz Zagreba proti Ljubljani. V Poljanah je dohitel kolono in začel prehitovati pred njim vozeči tovornjak. Ko je bil Nizozemec na levi strani ceste, mu je z osebnim avtom pravilno pripeljal nasproti Peter Breu iz ZRN. Vozili sta trčili in ranjena sta bila oba voznika in sopotnica v nizozemskem avtu. Gmotne škode je za 150 milijonov dinarjev.

V JAŠEK — Janez Kotar iz Strega trga se je 2. julija zjutraj peljal na kolesu z motorjem proti središču Trebnjega. Pri gostilni Springer je zaradi vožnje

preblizu roba ceste zapeljal v jašek za meteorne vode in padel. Zaradi hujših poškodb so ga odpeljali v novomeško bolnišnico.

KRIVO APNO — Na magistralo pri Begani so 7. julija zjutraj z neznanega tovornjaka padle tri vreče apna. V prašno zaveso, ki je nastala, so eden za drugim z osebnimi avtomobili zapeljali Besim Melunović iz Prijepolja ter še dva Turka. Avtomobili so zavirali, prišlo je do verižnega trčenja. Ranjen ni bil nihče, gmotne škode je za 180 milijonov. Neznani tovornjakar je mirno odpeljal naprej proti Zagrebu.

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 14. VII.

16.15 — 1.45 TELETEKST
16.30 VIDEO STRANI
16.40 POLETNA NOČ, ponovitev nadaljevanke
18.00 DNEVNIK 1
18.05 POSLOVNE INFORMACIJE
18.10 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2
20.05 NAŠE AKCIJE
20.15 SVET NENAČADNIH SIL ARTHURJA CLARKA, angl. dok. serija, 1/12
21.00 KRIMINALNA ZGODBA, ameriška nanizanka, 5/20
21.50 DNEVNIK 3

22.15 POLETNA NOČ
SCHWARZWALDSKA KLINIKA, 41/46
0.00 V IMENU LJUDSTVA, ameriški film
1.35 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

17.30 Satelitski programi — 19.00 Alpski večer 89 (ponovitev 4. oddaje) — 19.30 Dnevnik — 20.05 Žarišče — 20.35 Mali koncert — 21.00 Pariz: Proslava ob 200-letnici francoske revolucije — 0.00 Satelitski programi

TV ZAGREB

8.20 TV koledar — 8.30 Ljubo doma,

kdor ga ima — 9.00 Nedotakljivi (nanizanka) — 10.00 Športnik Billy — 10.30 Jubileji kulture (dok. serija) — 11.00 Cabaletta (resna glasba) — 11.45 Vojaki (dok. serija) — 12.40 Narodna glasba — 13.10 Risanka — 13.25 Poletne note — 14.25 Ljubo doma, kdor ga ima — 14.55 Znanstveni pogovori — 15.30 Poročila — 15.40 Program plus (ponovitev) — 17.45 Poročila — 17.55 TV koledar — 18.05 Številke in črke — 18.25 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Vrnitev Sherlocka Holmesa (6. del nanizanke) — 20.55 Vitezi svobode (1. del dok.-glasbene oddaje) — 21.25 Dnevnik 3 — 21.45 Kulturni magazin — 22.50 Program plus — 1.20 Poročila

Sherlocka Holmesa (6. del) — 10.25 Ferdi (risana serija) — 10.55 Program plus (ponovitev) — 12.55 Risanka — 13.20 Beg brez konca (3. del nadaljevanke) — 14.20 TV razstava: Ico Polović — 14.30 Zdravoteka — 14.35

Arabske pustolovščine (angl. mladinski film) — 16.10 Sedem TV dni — 16.55 Poročila — 17.00 TV koledar —

17.10 Dubrovniska trilogija (zadnji del gledališke predstave) — 18.30 Živali med nami — 19.30 Dnevnik —

20.00 Veliki proces (angleški film) — 21.35 Dnevnik 3 — 21.50 Zabava vas... — 22.40 Program plus: Polnočni krik (ameriški film) — 1.10 Poročila

Jugoslavije v avtomobilizmu (reportaža) — 21.55 Športni pregled

17.00 DNEVNIK 1
17.05 POSLOVNE INFORMACIJE
17.10 OPIČJE NORČIJE, ameriški film

19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2
19.59 ZRCALO TEDNA

20.20 DJEKNA SE NI UMRLA, KDAJ BO, PA NE VEMO, 4. del nadaljevanke
21.25 ZDRAVO

10.00 Danes za jutri in Odpisani (7. del nadaljevanke) — 15.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.05 Belamy na vrhu sveta (2. del dok. serije) — 20.50 Poezija — 21.25 Prvenstvo

10.00 Danes za jutri in Odpisani (7. del nadaljevanke) — 15.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.05 Belamy na vrhu sveta (2. del dok. serije) — 20.50 Poezija — 21.25 Prvenstvo

17.00 DNEVNIK 1
17.05 POSLOVNE INFORMACIJE
17.10 OPIČJE NORČIJE, ameriški film

19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2
19.59 ZRCALO TEDNA

20.20 DJEKNA SE NI UMRLA, KDAJ BO, PA NE VEMO, 4. del nadaljevanke
21.25 ZDRAVO

10.00 Danes za jutri in Odpisani (7. del nadaljevanke) — 15.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.05 Belamy na vrhu sveta (2. del dok. serije) — 20.50 Poezija — 21.25 Prvenstvo

10.00 Danes za jutri in Odpisani (7. del nadaljevanke) — 15.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.05 Belamy na vrhu sveta (2. del dok. serije) — 20.50 Poezija — 21.25 Prvenstvo

17.00 DNEVNIK 1
17.05 POSLOVNE INFORMACIJE
17.10 OPIČJE NORČIJE, ameriški film

19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2
19.59 ZRCALO TEDNA

20.20 DJEKNA SE NI UMRLA, KDAJ BO, PA NE VEMO, 4. del nadaljevanke
21.25 ZDRAVO

10.00 Danes za jutri in Odpisani (7. del nadaljevanke) — 15.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.05 Belamy na vrhu sveta (2. del dok. serije) — 20.50 Poezija — 21.25 Prvenstvo

10.00 Danes za jutri in Odpisani (7. del nadaljevanke) — 15.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.05 Belamy na vrhu sveta (2. del dok. serije) — 20.50 Poezija — 21.25 Prvenstvo

17.00 DNEVNIK 1
17.05 POSLOVNE INFORMACIJE
17.10 OPIČJE NORČIJE, ameriški film

19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2
19.59 ZRCALO TEDNA

20.20 DJEKNA SE NI UMRLA, KDAJ BO, PA NE VEMO, 4. del nadaljevanke
21.25 ZDRAVO

10.00 Danes za jutri in Odpisani (7. del nadaljevanke) — 15.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.05 Belamy na vrhu sveta (2. del dok. serije) — 20.50 Poezija — 21.25 Prvenstvo

10.00 Danes za jutri in Odpisani (7. del nadaljevanke) — 15.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.05 Belamy na vrhu sveta (2. del dok. serije) — 20.50 Poezija — 21.25 Prvenstvo

17.00 DNEVNIK 1
17.05 POSLOVNE INFORMACIJE
17.10 OPIČJE NORČIJE, ameriški film

19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2
19.59 ZRCALO TEDNA

20.20 DJEKNA SE NI UMRLA, KDAJ BO, PA NE VEMO, 4. del nadaljevanke
21.25 ZDRAVO

10.00 Danes za jutri in Odpisani (7. del nadaljevanke) — 15.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.05 Belamy na vrhu sveta (2. del dok. serije) — 20.50 Poezija — 21.25 Prvenstvo

10.00 Danes za jutri in Odpisani (7. del nadaljevanke) — 15.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.05 Belamy na vrhu sveta (2. del dok. serije) — 20.50 Poezija — 21.25 Prvenstvo

17.00 DNEVNIK 1
17.05 POSLOVNE INFORMACIJE
17.10 OPIČJE NORČIJE, ameriški film

19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2
19.59 ZRCALO TEDNA

20.20 DJEKNA SE NI UMRLA, KDAJ BO, PA NE VEMO, 4. del nadaljevanke
21.25 ZDRAVO

10.00 Danes za jutri in Odpisani (7. del nadaljevanke) — 15.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.05 Belamy na vrhu sveta (2. del dok. serije) — 20.50 Poezija — 21.25 Prvenstvo

Končno gledajo ljubljanski program TV

Novi pretvornik pokriva Poljansko dolino in del Hrvaške

PREDGRAD — Ljudje v Poljanski dolini ob Kolpi so bili do nedavnega, kar se sprejema ljubljanskega televizijskega programa tiče, popolnoma odrezani od sveta. Številni so imeli zelo slab sprejem, največ prebivalcev pa ga sploh ni imelo. Tako so lahko gledali le prvi zagrebški program, a tudi tu se ni niso mogli pohvaliti z najboljšim sprejemom.

Zato ne čudi, da so se prebivalci dveh sosednjih krajevnih skupnosti, Starega trga in Poljanske doline s sedežem v Predgradu, že dlje časa pripravljali na gradnjo pretvornika na Kozicah, ki je začel končno poskusno delovati 3. julija letos. Kako velika je bila želja tukajšnjih ljudi, da bi lahko gledali slovenski televizijski program, pove že to, da so opravili vsa fizična dela pri napeljavi 2 kilometrov električnega omrežja ter zagotovili drogove, zgradili pretovniško hišico, uredili več kot 300 metrov ozemljitev ter izkopali in zabetonirali temelje za stolp. RTV pa je zagotovila stolp in aparturo za sprejem 1. programa. Pridnim Poljancem so v denarju in materialu priskočili na pomoč tudi GG Kočevje in Novo mesto, Unior iz Zreč ter Snežnik iz Kočevske Reke. Želja ljudi pa je, da bi lahko spremljali poleg prvega tudi drugi ljubljanski program, vendar bi naložba po današnjih cenah veljala okrog 300 milijonov dinarjev, tolikšnega zaloga vsaj za zdaj prebivalci ne zmorejo.

VINIŠKO POLETJE

VINICA — V nedeljo ob 17. uri bo v kampu velika prireditev, ki jo pripravlja Turistično društvo Vinica. Izbirali bodo najboljša dekleta za miss Kolpe, med gosti pa bodo nastopili: ansambel Romeo, Vlado Kalember, Majda Arh, sestri Dimnik, Toni Gasperič, plesna skupina Kaj, Mojca Hočevnar, pripravili so modno revijo izdelkov Novoteksa in Beti, kot gostja pa se bo pokazala tudi letošnja miss Slovenije Anka Kocmur.

Evropsko zlato brez sijaja?

Ob končanem prvenstvu Evrope v košarki

Letošnje evropsko prvenstvo v košarki je prvič potekalo po formuli osmih reprezentanc. Namen tega je bil dvig kakovosti igre. To naj bi zagotovile tudi kvalifikacije, skozi katere so se reprezentance uvrstile v zagrebško končnico. Vendar so razlike med reprezentancami obstajale že v kvalifikacijah in nekako logična posledica tega so razlike na samem prvenstvu.

Evropsko prvenstvo je tokrat trajalo le teden dni. Minilo je neverjetno hitro in v čakanju finalne tekme med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo, kajti vsa ostala moštva so bila realno za razred slabša. Edina tekma, ki je opravičila formulo osem, je bila tekma med Grčijo in Sovjetsko zvezo, ki je bila izenačena do zadnjega sodnikovega žvižga in v kateri so Grki dokazali, da uspeh pred dema letoma v Atenah, ko so bili evropski prvaki, ni bil naključje. V vseh ostalih tekmah pa so se zmagovalna moštva (predvsem Jugoslavija) superiorno »sprehodila« do zmag.

Že dolgo namreč ni bilo tako superiorne reprezentance, kot je bila tokrat jugoslovanska. Pametno sestavljena, odlično vodena, dobro uigrana in z odličnimi posamezniki je pomenila neresljiv problem za vse nasprotnike. S svojo igro je dokazala, da je obramba najpomembnejša faza igre v moderni košarki, iz katere potem izhaja hiter in organiziran protinapad kot zelo močno orožje za premagovanje nasprotnika. Igra v obrambi je v popolnosti afirmirala tudi edinega slovenskega košarkarja v reprezentaciji Jureta Zdočca, ki je navkljub strahu, da ne bo med dvanajstim igralci za evropsko prvenstvo, odigral eno od najpomembnejših vlog v reprezentanci.

Jugoslavija je z izredno mlado re-

prezentanco osvojila naslov evropskega prvaka. Igralcem je cena na svetovnem tržiču še zrasla, nekateri pa so celo kandidirali za NBA ligo (Divac, Radja, Paspalj) in bodo verjetno tam tudi zaigrali. To je seveda veliko priznanje zanje, trenerje in jugoslovansko košarko nasploh, vendar pa neizprosno kaže na to, da tekmovalna nacionalnih reprezentanc izgubljajo pomen. V bistvu gre le še za prestiž, ki pa ga klubski interesi (predvsem v Italiji, Španiji in ZDA) neradi priznavajo.

V prihodnjih letih se nam torej obeta velik odliv najboljših igralcev. Veliko jih že igra v tujini, zato je smiselno postaviti vprašanje, ali evropsko zlato res sije s polnim sijajem in se nam zato ni treba bati za prihodnost jugoslovanske košarke. Zato je tudi vprašanje, ali bo jugoslovanska košarkarska liga še vnaprej najmočnejša ali pa saj med najmočnejšimi v Evropi.

Druga stvar pa je, da je bilo zlato doseženo na prelahak način. Tu obstaja dilema: ali smo res mi tako napredovali ali pa so drugi nezadovali. Prva alternativa povečuje sijaj zlata in nam daje nove možnosti, kajti v klubih igra še veliko kvalitetnih igralcev, ki bi lahko uspešno igrali tudi v reprezentanci. Druga alternativa pa lahko zlato že na naslednjem velikem tekmovalju povsem razvednoti, saj mogoče obstaja bojazen pred prevelikim samozadovoljstvom.

Najbolje je, da zlato na evropskem prvenstvu 1989 vzamemo realno, kot to, da smo v tem trenutku najboljši na stari celini. Do odgovorov na zastavljena vprašanja pa bomo verjetno prišli že po setovnem prvenstvu leta 1990.

MARKO GRANDOVEC

KILAVO POLETJE — Začetek letošnjega poletja je bolj kilav in deževna kresna noč je prej napovedala začetek jeseni kot poletja. Tudi s košnjo kmetje letos niso imeli sreče, saj je malokdo ujel toliko sončnega vremena, da se je krma dobro posušila. Takole v stogih čaka seno v dragi na Vinomeru pri Metliki. (Foto: A. Bartelj)

SOBOTA, 15. VII.

15.55 — 1.45 TELETEKST
16.10 VIDEO STRANI
16.20 POLETNA NOČ, ponovitev nadaljevanke
17.00 TEDNIK, ponovitev
18.00 DNEVNIK 1
18.05 POSLOVNE INFORMACIJE
18.10 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.05 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2
19.59 UTRIP
20.20 ŽREBANJE 3x3
20.30 SLAVOLOK ZMAGE, ameriški film
22.10 DNEVNIK 3

22.35 POLETNA NOČ
1.35 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

14.55 Berlin: polfinale pokala v vaterpolu — 17.00 Spored za otroke — 18.00 Evropski videogrami (oddaja o kulturi) — 19.00 Kako biti skupaj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Glasbeni večer: Giuseppe Verdi — 21.30 Poročila — 21.35 Oddaja o kulturi — 22.05 Športna sobota — 22.25 Slike časa — 23.10 Satelitski programi

TV ZAGREB

9.20 TV koledar — 9.30 Vrnitev

NEDELJA, 16. VII.

8.45 — 13.55 in 14.35 — 23.10 TELETEKST
9.00 VIDEO STRANI
9.10 OTROŠKA MATINEJA
10.30 BOLJŠE ŽIVLJENJE, 6. del nadaljevanke
11.30 DOMAČI ANSAMBLI: ANSAMBEL BRANETA KLAJZERJA
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 SAN REMO 89, zabavno-glasbena oddaja
13.45 VIDEO STRANI
14.50 VIDEO STRANI
15.00 MARJANCA, 2. del zabavno-glasbene prireditve
15.55 ZAPISANI ŠOLI, 6. del nadaljevanke

17.00 DNEVNIK 1
17.05 POSLOVNE INFORMACIJE
17.10 OPIČJE NORČIJE, ameriški film

19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2
19.59 ZRCALO TEDNA

20.20 DJEKNA SE NI UMRLA, KDAJ BO, PA NE VEMO, 4. del nadaljevanke
21.25 ZDRAVO

10.00 Danes za jutri in Odpisani (7. del nadaljevanke) — 15.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.05 Belamy na vrhu sveta (2. del dok. serije) — 20.50 Poezija — 21.25 Prvenstvo

10.00 Danes za jutri in Odpisani (7. del nadaljevanke) — 15.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.05 Belamy na vrhu sveta (2. del dok. serije) — 20.50 Poezija — 21.25 Prvenstvo

17.00 DNEVNIK 1
17.05 POSLOVNE INFORMACIJE
17.10 OPIČJE NORČIJE, ameriški film

19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2
19.59 ZRCALO TEDNA

20.20 DJEKNA SE NI UMRLA, KDAJ BO, PA NE VEMO, 4. del nadaljevanke
21.25 ZDRAVO

10.00 Danes za jutri in Odpisani (7. del nadaljevanke) — 15.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.05 Belamy na vrhu sveta (2. del dok. serije) — 20.50 Poezija — 21.25 Prvenstvo

10.00 Danes za jutri in Odpisani (7. del nadaljevanke) — 15.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.05 Belamy na vrhu sveta (2. del dok. serije) — 20.50 Poezija — 21.25 Prvenstvo

PONEDELJEK, 17. VII.

15.50 — 12.00 TELETEKST
16.05 VIDEO STRANI
16.10 POLETNA NOČ, ponovitev
17.40 MOZAIK: ZRCALO TEDNA
18.00 DNEVNIK 1
18.05 POSLOVNE INFORMACIJE
18.10 MOZAIK: UTRIP
18.25 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2
20.05 KJER JE OPROKA, angleška

drama
21.05 OSMI DAN
21.45 DNEVNIK 3
22.10 POLETNA NOČ
1.10 VIDEO STRANI

17.30 Satelitski programi — 19.00 Po brezkončnosti sveta: Azija — 19.30 Dnevnik — 20.05 Žarišče — 20.35 Po sledeh napredka — 21.05 Svet na zaslonu — 21.45 Satelitski programi

17.30 Satelitski programi — 19.00 Po brezkončnosti sveta: Azija — 19.30 Dnevnik — 20.05 Žarišče — 20.35 Po sledeh napredka — 21.05 Svet na zaslonu — 21.45 Satelitski programi

17.30 Satelitski programi — 19.00 Po brezkončnosti sveta: Azija — 19.30 Dnevnik — 20.05 Žarišče — 20.35 Po sledeh napredka — 21.05 Svet na zaslonu — 21.45 Satelitski programi

17.30 Satelitski programi — 19.00 Po brezkončnosti sveta: Azija — 19.30 Dnevnik — 20.05 Žarišče — 20.35 Po sledeh napredka — 21.05 Svet na zaslonu — 21.45 Satelitski programi

TOREK, 18. VII.

16.10 — 1.25 TELETEKST
16.25 VIDEO STRANI
16.35 POLETNA NOČ, ponovitev
17.55 VIDEO STRANI
18.00 DNEVNIK 1
18.05 POSLOVNE INFORMACIJE
18.10 MOZAIK: DA NE BI BOLELO
18.30 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2

20.05 KLAN, 4. del nadaljevanke
21.05 OMIZJE
22.50 DNEVNIK 3
23.15 POLETNA NOČ
1.15 VIDEO STRANI

18.00 Beograjski TV program — 19.00 Hanka, Janko in Lucija (češka otroška folklor) — 19.30 Dnevnik — 20.05 Žarišče — 20.35 Žrebanje lota — 21.35 Zabavni terek

18.00 Beograjski TV program — 19.00 Hanka, Janko in Lucija (češka otroška folklor) — 19.30 Dnevnik — 20.05 Žarišče — 20.35 Žrebanje lota — 21.35 Zabavni terek

18.00 Beograjski TV program — 19.00 Hanka, Janko in Lucija (češka otroška folklor) — 19.30 Dnevnik — 20.05 Žarišče — 20.35 Žrebanje lota — 21.35 Zabavni terek

SREDA, 19. VII.

16.10 — 1.35 TELETEKST
16.25 VIDEO STRANI
16.35 POLETNA NOČ, ponovitev
18.00 DNEVNIK 1
18.05 POSLOVNE INFORMACIJE
18.10 MOZAIK: SLOVENC V ZAMEJSTVU
18.40 ROBIN IN ROZI: GLASBENIKA
18.50 RINGA, RINGA, RAJA
19.10 DNEVNIK 2
20.05 FILM TEDNA: CIGULI-MIGULI, jugoslovanski film (ČB)
22.00 DNEVNIK 3
22.25 POLETNA NOČ
1.25 VIDEO STRANI

18.40 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2
20.05 POVEST O DVEH MESTIH, 3. del nadaljevanke
21.00 TEDNIK
21.50 DNEVNIK 3
22.05 VREME
22.15 POLETNA NOČ
1.15 VIDEO STRANI

18.00 Beograjski TV program — 19.00 Čas, ki živi: Daki — 19.30 Dnevnik — 20.05 Žarišče — 20.35 Mali koncert — 21.00 Oči kritike — 21.30 Alpe-Jadran — 22.00 Satelitski programi

18.00 Beograjski TV program — 19.00 Čas, ki živi: Daki — 19.30 Dnevnik — 20.05 Žarišče — 20.35 Mali koncert — 21.00 Oči kritike — 21.30 Alpe-Jadran — 22.00 Satelitski programi

18.00 Beograjski TV program — 19.00 Čas, ki živi: Daki — 19.30 Dnevnik — 20.05 Žarišče — 20.35 Mali koncert — 21.00 Oči kritike — 21.30 Alpe-Jadran — 22.00 Satelitski programi

18.00 Beograjski TV program — 19.00 Čas, ki živi: Daki — 19.30 Dnevnik — 20.05 Žarišče — 20.35 Mali koncert — 21.00 Oči kritike — 21.30 Alpe-Jadran — 22.00 Satelitski programi

DRUGI PROGRAM

17.30 Satelitski programi — 19.30 Dnevnik — 20.05 Žarišče — 20.30 Resna glasba — 21.05 Svet poroča — 22.05 Satelitski programi

8.20 TV koledar — 8.30 Otroški program — 9.00 Poletni program — 14.00 Resna glasba — 15.00 Od Trogira do Mastinice — 15.30 Poročila — 15.40 Program plus (ponovitev) — 17.45 Poročila — 17.55 TV koledar — 18.05 Številke in črke — 18.25 Daleč si odšla, Kathy (zadnji del) — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Politični magazin — 21.05 Zabavnoglasbena oddaja — 22.05 Dnevnik 3 — 22.30 Program plus — 0.30 Poročila

8.20 TV koledar — 8.30 Otroški program — 9.00 Poletni program — 14.00 Resna glasba — 15.00 Od Trogira do Mastinice — 15.30 Poročila — 15.40 Program plus (ponovitev) — 17.45 Poročila — 17.55 TV koledar — 18.05 Številke in črke — 18.25 Daleč si odšla, Kathy (zadnji del) — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Politični magazin — 21.05 Zabavnoglasbena oddaja — 22.05 Dnevnik 3 — 22.30 Program plus — 0.30 Poročila

8.20 TV koledar — 8.30 Otroški program — 9.00 Poletni program — 14.00 Resna glasba — 15.00 Od Trogira do Mastinice — 15.30 Poročila — 15.40 Program plus (ponovitev) — 17.45 Poročila — 17.55 TV koledar — 18.05 Številke in črke — 18.25 Daleč si odšla, Kathy (zadnji del) — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Politični magazin — 21.05 Zabavnoglasbena oddaja — 22.05 Dnevnik 3 — 22.30 Program plus — 0.30 Poročila

8.20 TV koledar — 8.30 Otroški program — 9.00 Poletni program — 14.00 Resna glasba — 15.00 Od Trogira do Mastinice — 15.30 Poročila — 15.40 Program plus (ponovitev) — 17.45 Poročila — 17.55 TV koledar — 18.05 Številke in črke — 18.25 Daleč si odšla, Kathy (zadnji del) — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Politični magazin — 21.05 Zabavnoglasbena oddaja — 22.05 Dnevnik 3 — 22.30 Program plus — 0.30 Poročila

TV ZAGREB

8.20 TV koledar — 8.30 Otroški program — 9.00 Poletni program — 14.00 Resna glasba — 15.00 Od Trogira do Mastinice — 15.30 Poro

**IMV NOVO MESTO
TOZD ADRIA
OBRAT NOVO MESTO**

VABI K SODELOVANJU

KV MIZARJE

za izdelavo in montažo
zahtevnih sklopov prikolic
Adria

Pogoji:

- končana šola lesne smeri IV. stopnje
- 6 mesecev delovnih izkušenj
- poskusno delo.

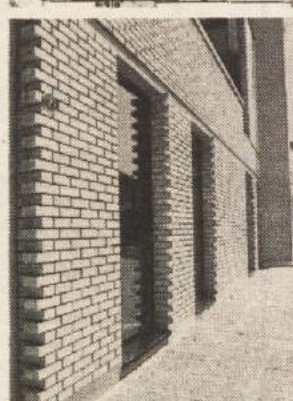
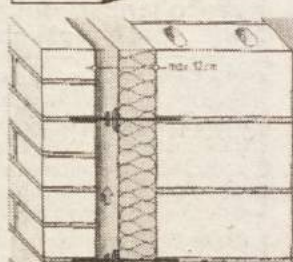
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev, pošljite v 8 dneh po dnevu objave na naslov: IMV Novo mesto, TOZD ADRIA, kadrovsko-splšno področje, Zagrebška 20, Novo mesto.

404/28

- Duh mora vselej zmagati nad mečem. (Napoleon)
- Civilizacije se ne ustvarjajo z udarci ravnila po prstih, ustvarjajo se s konfrontacijo idej, krvjo duha, bolečine in poguma. (A. Camus)
- Pojmovanje, da lahko odkrijemo absolutni zakon zgodovine, je predvsem dokaz mišljenjske nerazvitosti in nezrelosti. (M. Veselica)

**OPEKARNA – RUDNIK
BREŽICE
INDUSTRIJSKA PRODAJALNA**

CENA PROMETNI
DIN/KOS DAVEK V %

SILIKATNI FASADNI BLOK 4/1	11.800	21,5
SILIKATNI FASADNI ZIDAK 1/1	3.210	21,5
BARVNI FASADNI ZIDAK 1/1	4.440	21,5

CEPLJEN ZIDAK V PLOŠČICE
DOLŽINA – ŠIRINA – DEBELINA

CENA PROMETNI
DIN/m² DAVEK V %

250 × 65 × 20 mm	60.460	21,5
250 × 65 × 30 mm	63.070	21,5
250 × 65 × 40 mm	82.190	21,5
250 × 65 × 60 mm	123.020	21,5
250 × 65 × 80 mm	166.450	21,5
250 × 120 × 33 mm	102.470	21,5
290 × 140 × 40 mm	122.960	21,5
190 × 140 × 36 mm	128.940	21,5

VSE IZDELKE NUDIMO TUDI V BARVAH!

Za gotovinsko in avansko plačilo odobravamo kupcem 25% popusta. Za virmanska plačila pa 20% popusta.

ZAHTEVAJTE INFORMACIJE IN PROSPEKTE V INDUSTRIJSKI PRODAJALNI TOVARNE
PO TELEFONU 0608/61-798, 61-222.

NOVA ZASEBNA TRGOVINA — Prebivalcem Starega Loga v kočevski občini se ni treba bati za oskrbo. Istega dne, 19. junija, ko je v tem kraju zaprl svojo poslovalnico Mercator, je v prizidku svoje hiše v Starem Logu odprla trgovino z mešanim blagom Jožica Zaletelj, prej prodajalka pri Mercatorju. Jožica ima svojo prodajalno odprto med osmo in dvanajsto uro dopoldne in med četrto ter pol sedmo uro popoldne, pravi pa, da pri njej delovni čas ni tako važen, saj jo domačini dobro poznajo in pridejo po blago pač takrat, kadar utegnejo. Svež kruh ima dvakrat na teden, ponudbo ostalega blaga pa bo prilagajala povpraševanju. (Foto: T. Jakše)

**IMV NOVO MESTO
TOZD TOVARNA POSEBNIH VOZIL
obrat Suhor**

odproda osnovna sredstva.
Ogled in plačilo 10% izključne cene bo 20. 7. 1989 do 10. ure dopoldne v obratu Suhor.
Osnovna sredstva:

za št.	Naziv osnov. sredstva	Moč št. v KW	Začetna cena din
1.	elektromotor Rade Končar	35209 4	1.800.000
2.	elektromotor Rade Končar	326653 3	1.500.000
3.	elektromotor Rade Končar	254478 2,4	1.500.000
4.	elektromotor Rade Končar	103292 5,2	2.200.000
5.	elektromotor Rade Končar	374475 5,5	2.200.000
6.	elektromotor Rade Končar	352255 1,1	1.000.000
7.	elektromotor Rade Končar	334422 4	1.800.000
8.	elektromotor Rade Končar	— 5,5	2.200.000
9.	elektromotor Simens	11590670 7,5	3.200.000
10.	elektromotor Škoda	2180 1	1.000.000
11.	elektromotor Škoda	— 3	1.500.000
12.	elektromotor Škoda	— 4	1.800.000
13.	visokofrekvenčni pretvornik	— 2,2	1.500.000
14.	elektromotor Sever Subotica	124202 2,5	1.500.000
15.	elektromotor Sever Subotica	516414 15	7.000.000
16.	elektromotor Sever Subotica	NZK3 2,2	1.500.000
17.	elektromotor Sever Subotica	NZK2/4 2,2	1.500.000
18.	vodna črpalka Elekt. Kovina z motorjem	— —	5.200.000
19.	visokofrek. pretvornik Zičnica	— 1,5	1.000.000
20.	kompresor z elek. mot. 500 l	— 45	10.000.000
21.	kompresor z elek. mot. 500 l	— 4,5	10.000.000
22.	krož. žaga z elek. mot. dom. izd.	— 5	3.900.000
23.	krož. žaga z elek. mot. dom. izd.	— 5	3.900.000
24.	var. apar. CO ₂ z omarico	— —	2.500.000
25.	var. apar. CO ₂ brez omarice	— —	1.500.000
26.	tračna žaga z elektromotorjem	4,5	2.800.000

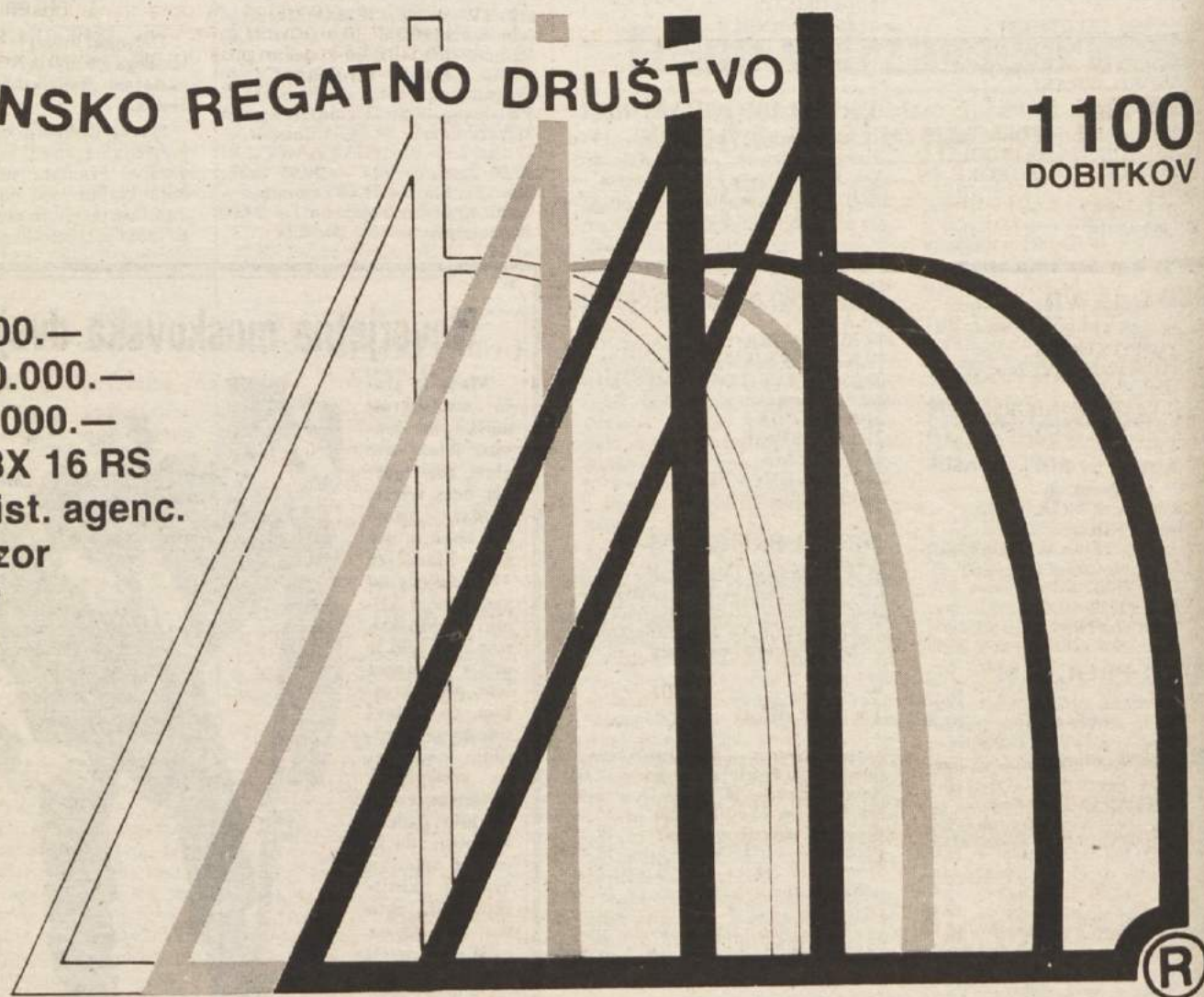
DENARNO BLAGOVNA LOTERIJA

TRANSOCEANSKO REGATNO DRUŠTVO

**1100
DOBITKOV**

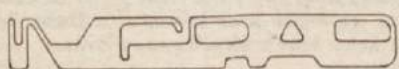
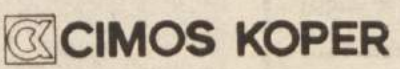
**ŠTIRI
MILIJARDE**
(400 STARIH MILIJARD)
**PRVI
DOBITEK**

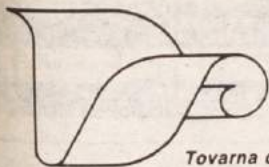
- 1 dobitnik 3.000.000.000.—
- 18 dobitkov po 500.000.000.—
- 30 dobitkov po 300.000.000.—
- 8 dobitkov, avtomobil CBX 16 RS
- 2 dobitka, potovanje s turist. agenc.
- 100 dobitkov, barvni televizor
- 100 dobitkov, videorekorder
- 100 dobitkov, jadralna deska
- 60 dobitkov, pralni stroj
- 60 dobitkov, pomivalni stroj
- 60 dobitkov, hladilna omara
- 60 dobitkov, štedilnik
- 500 dobitkov, multipractic

CENA SREČKE : 50.000 din
ŽREBANJE 26. AVGUSTA 1989 V PORTOROŽU

SPONZORJI:

Tovarna celuloze in papirja Djuro Salaj n. sol. o.

TOZD KOMERCIALA

objavlja
prosta dela oz. naloge za:

1. OPRAVLJANJE IZVOZNIH/UVOZNIH OPRAVIL — za 1 delavca

Pogoji:
— višja ali srednja izobrazba VI./V. stopnje ekonomske ali družboslovne smeri
— 1 oz. 3 leta delovnih izkušenj
— zunanjetrgovinska registracija
— delo za nedoločen čas

2. SAMOSTOJNA EKONOMSKO KOMERCIALNA DELA — za 1 delavca

Pogoji:
— visoka izobrazba VII. st. ekonomske smeri zunanjetrgovinske usmeritve
— 3 leta delovnih izkušenj
— zaželenja zunanjetrgovinska registracija in znanje svetovnega jezika
— delo za nedoločen čas

3. EKONOMSKO-KOMERCIALNA DELA III. STOPNJE — za 1 delavca

Pogoji:
— visoka izobrazba VII. st. ali z delom pridobljena delovna zmožnost
— 1 leto delovnih izkušenj
— delo za nedoločen čas

4. OPRAVLJANJE PRODAJNIH OPRAVIL I. STOPNJE — za 1 delavca

Pogoji:
— srednja šola V. stopnje ekonomske ali ustrezne tehnične smeri
— 4 leta delovnih izkušenj
— delo za nedoločen čas

5. VODENJE PREDSTAVNIŠTVA BEOGRAD — za 1 delavca

Pogoji:
— visoka izobrazba VII. st. ali z delom pridobljena delovna zmožnost
— 2 leti delovnih izkušenj
— delo za nedoločen čas

6. PRIPRAVNIKE VII. stopnje — za 3 delavce

Pogoji:
— visoka izobrazba VII. st. ekonomske usmeritve
— delo za določen čas, za potek pripravniške dobe
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema kadrovska služba naše delovne organizacije 8 dni po objavi. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.

400/28

beogradska banka
temeljna banka ljubljana

Beogradska banka Ljubljana obvešča varčevalce, da je v tistih enotah, kjer je bilo doslej poslovanje le v dopoldanskem času, prilagodila poslovni čas potrebam varčevalcev tako, da bodo lahko opravljali svoje storitve v dopoldanskem in popoldanskem času.
V agencijah Kostanjevica, Sevnica, Trebnje, Metlika, Mirna peč in Brežice bo poslovni čas za stranke:
— v dneh od ponedeljka do petka od 8. do 12. ure in od 13.30 do 16. ure
— ob sobotah od 8. do 11. ure.
V agencijah Ormož, Lendava, Radovljica, Škofja Loka, Vič, Tabor, Grosuplje, Ribnica, Mozirje in v poslovni enoti Gornja Radgona — likvidatura bo poslovni čas za stranke:
— v dneh od ponedeljka do petka od 8. do 12. ure in od 14. ure do 16.30.
— ob sobotah od 8. do 11. ure.
Upamo, da smo s tem banko približali varčevalcem in jih obenem vabimo, da nas obiščejo.

401/28

DOLENJSKI LIST

NAROČILNICA

Naročam tednik Dolenjski list. Pošiljajte mi ga na naslov

Priimek in ime: _____

Ulica in hišna št.: _____

Poštna številka in kraj.: _____

Št. osebnih izkaznice: _____

novoles

Lesni kombinat NOVOLES
n.sol.o., Straža, Na žago 6
TOZD Strojna proizvodnja in
oprema SIGMAT Brestanica

vabi k sodelovanju

1. SAMOSTOJNE PROJEKTANTE (dva delavca)

Pogoji:
— dipl. ing. strojništva
— opravljen strokovni izpit
— 5 let delovnih izkušenj

2. SAMOSTOJNEGA KOMERCIALISTA (EN DELAVEC)

Pogoji:
— dipl. oec.
— ZTR
— 5 let delovnih izkušenj

3. SAMOSTOJNEGA KMETIJSKEGA EHNOLOGA (EN DELAVEC)

Pogoji:
— dipl. ing. kem. tehnologije
— opravljen strokovni izpit
— 5 let delovnih izkušenj

4. ORGANIZATORJA BAZE PODATKOV (EN DELAVEC)

Pogoji:
— dipl. el. ing. računalniške smeri
— 5 let delovne dobe

Od vseh kandidatov, ki se bodo prijavi na razpis, pričakujemo, da obvladajo dva svetovna jezika (enega aktivno in enega pasivno)

Kandidati naj pismene vloge skupaj z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: NOVOLES, lesni kombinat, KSS, 68351 Straža

O izbiri bomo kandidate obvestili v 8 dneh po sprejemu sklepa na KDR.

IZVRŠNI SVET SKUPŠČINE OBČINE NOVO MESTO

OBVEŠČA

da namerava v okviru akcije »Iščemo dobrega gospodarja« prodati stavbe oziroma posamezne dele stavbe v občini Novo mesto, in sicer:

- mlin v Mačkovcu:
 - objekt stoji na zemljišču parc. št. 191/1, stavbišče v izmeri 410 m² in dvorišče v izmeri 381 m², k.o. Ždinja vas;
 - je delno zaseden, trenutno stanujeta v njem 2 stranki v 1-sobnih stanovanjih, del prostorov pa je v najemu kot poslovni prostori.
 - Objekt je predviden za naslednje dejavnosti:
 - za mlinarstvo,
 - gostinski lokal s specializirano ponudbo,
 - specializirano trgovino s tehničnim blagom,
 - uslužnostno obrt — visoka tehnologija.
- objekt osnovna šola Globodol:
 - objekt stoji na zemljišču parc. št. 1481/2, stavbišče v izmeri 279 m², k.o. Globodol,
 - stavba je nezasedena,
 - objekt je predviden za opravljanje gostinske dejavnosti in trgovine z mešanim blagom v pritličju, podstrežje in delno prostore v pritličju bo možno urediti za stanovanje.
- objekt osnovna šola Bela Cerkev:
 - objekt stoji na zemljišču parc. št. 266, stavbišče v izmeri 101 m², k.o. Bela cerkev,
 - v stavbi začasno stanuje stranka, ki se bo izselila, ker gradi stanovanjsko hišo,
 - objekt je predviden za opravljanje gostinske dejavnosti in kmečkoga turizma ali opravljanje mirne domače obrti.
- objekt osnovna šola Zameško:
 - stoji na zemljišču prc. št. 140, stavbišče v izmeri 340 m², ko. o. Mršeča vas,
 - je zaseden (delno 1 stanovanje, delno pa poslovni prostori),
 - predviden je za opravljanje trgovine z mešanim blagom, za opravljanje gostinske dejavnosti ali opravljanje mirne obrti.
- objekt osnovna šola Karteljevo:
 - stoji na zemljišču parc. št. 300, stavbišče v izmeri 326 m², vl. št. 552, k.o. Zagorica,
 - stavba je zasedena (delno kot stanovanje, delno kot poslovni prostor),
 - objekt je predviden za opravljanje trgovine z mešanim blagom z gostinskimi lokalom, možna je dejavnost s turistično vsebino (v bližini grad Hmeljnik), nadstropje je možno urediti kot stanovanja ali sobe za turiste.
- žago Javornik — Dvor
 - stoji na zemljišču parc. št. 68/1, k.o. Stavča vas,
 - objekt je nezaseden,
 - predviden je za opravljanje specializirane gostinske dejavnosti oziroma dejavnosti v povezavi z lokalnim turizmom (gornja dolina reke Krke).

Pred razpisom javne dražbe vabimo vse zainteresirane za odkup navedenih objektov, da v roku 15 dni po objavi tega obvestila posredujejo Komiteju za urbanizem in varstvo okolja občine Novo mesto svoje pripombe, mnenja, predloge in opis dejavnosti, ki naj bi se opravljale v teh objektih. Navedeni objekti bodo oddani le namensko za opravljanje dejavnosti, ki bo opredeljena v razpisu javne dražbe.

Številka: 460-01-1/84-9
Datum: 5. 7. 1989

Za Izvršni svet
skupščine občine Novo mesto:
Predsednik:
ADOLF ZUPAN

novoles

Komisija za delovna razmerja DSSS DO
Novoles, lesni kombinat, n.sol.o. Novo mesto,
Straža,

objavlja prosta dela in naloge za nedoločen čas:

VODJA SLUŽBE RAZVOJNEGA MARKETINGA (1 delavec)

Pogoji:
— VII. st. strokovne izobrazbe ekonomske ali druge ustrezne smeri
— 5 let delovnih izkušenj pri opravljanju enakih ali sorodnih del in nalog
— aktivno znanje dveh tujih jezikov
— ZTR
— 3-mesečno poizkusno delo

Vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati oddajo v 8 dneh po objavi na naslov: NOVOLES, lesni kombinat, Kadrovsko-socialna služba, 68351 Straža. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 8 dneh po sprejemu sklepa na KDR.

408/28

SKUPŠČINSKI DOLENJSKI LIST

za občine
ČRNOMELJ,
METLIKA, NOVO
MESTO, RIBNICA
IN TREBNJE

V 10. številki Skupščinskega Dolenjskega lista, ki je izšel z datumom 20. junij 1989, so objavljeni naslednji dokumenti:

OBČINA ČRNOMELJ

- Sklep o javni razgrnitvi osnutka zazidalnega načrta za obrtno cono v Črnomlju
- Odredba o spremembah in dopolnitvah odredbe o določitvi najvišjih cen

OBČINA METLIKA

- Odlok o podrobnejši določitvi pogojev za opravljanje obrtne dejavnosti v občini Metlika
- Sklep o potrditvi zaključnega računa davkov in prispevkov občanov občine Metlika za leto 1988

OBČINA NOVO MESTO

- Popravki odloka in sklepa skupščine občine Novo mesto, objavljenih v 8. številki Skupščinskega Dolenjskega lista v letu 1989
- Sklep o pogojih, merilih in postopku za oprostitev, zmanjšanje in odpisovanje prispevka za zdravstveno varstvo kmetov

OBČINA TREBNJE

- Odlok o označevanju ulic, cest in trgov v naselju Mokronog
- Odlok o zazidalnem načrtu za območje T6-2 — obrtna cona Trebnje
- Odredba o dopolnitvi odredbe o določitvi najvišjih cen v občini Trebnje
- Odredba o dajanju soglasja k cenam

MEDOBČINSKE OBJAVE

- Sklep o spremembi cen geodetskih storitev

V 11. številki Skupščinskega Dolenjskega lista, ki je izšla z datumom 6. julij 1989, so objavljeni naslednji dokumenti:

OBČINA ČRNOMELJ

- Odlok o spremembi in dopolnitvi odloka o proračunu občine Črnomelj za leto 1989
- Sklep o valorizaciji višine nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča

OBČINA METLIKA

- Odredba o spremembah in dopolnitvah odredbe o določitvi najvišjih cen

OBČINA NOVO MESTO

- Sklep o povečanju stanarin in najemnin v občini Novo mesto
- Sklep o javni razgrnitvi grafičnih prikazov prostorskih sestavin osnutka sprememb in dopolnitev dolgoročnega plana občine Novo mesto za obdobje od leta 1986 do leta 2000
- Sklep o javni razgrnitvi programskih zasnov za ureditveni načrt kamnoloma Cerovi log
- Odlok o pripravi in sprejetju družbenega plana občine Novo mesto za obdobje 1991—1995
- Odlok o spremembi območij katastrskih občin Jelševac, Trebelno in Žaloviče
- Odlok o lokacijskem načrtu plinovoda za Posavje in Dolenjsko skozi občino Novo mesto
- Odlok o spremembi odloka o proračunu občine Novo mesto za leto 1989
- Odlok o ugotovitvi obsega sredstev ter o obveznem plačevanju prispevka za solidarnostno gradnjo stanovanj in delno nadomeščanje stanarin na območju občine Novo mesto za obdobje 1986—1990
- Odlok o spremembi odloka o določitvi poprečne gradbene cene stanovanj in poprečnih stroškov komunalnega urejanja zemljišča na območju občine Novo mesto
- Sklep o spremembi sklepa o vrednosti točke za izračun nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča na območju občine Novo mesto za leto 1989
- Odlok o podrobnejši določitvi pogojev za opravljanje obrtne dejavnosti v občini Novo mesto
- Sklep o prenehanju javne poti k. o. Golobinjek

OBČINA RIBNICA

- Popravek odloka o določitvi zasebnih kmetij v občini Ribnica

OBČINA TREBNJE

- Sklep o obračunavanju in plačevanju prispevkov za zdravstveno varstvo
- Sklep o pogojih, merilih in postopku za oprostitev, zmanjševanje in odpisovanje prispevka za zdravstveno varstvo kmetov
- Odredba o razporeditvi delovnega časa v upravnih organih

MEDOBČINSKE OBJAVE

- Odredba o višini stroškov vozniškega izpita, preizkusa znanja predpisov o varnosti cestnega prometa in preverjanja vozniškega znanja v občinah Novo mesto, Črnomelj, Metlika in Trebnje

tedenski koledar

Četrtek, 13. julija — Jolanda Petek, 14. julija — Jelena Sobota, 14. julija — Vladimir Nedelja, 16. julija — Dan tankistov Ponedeljek, 17. julija — Aleš Torek, 18. julija — Miroslav Sreda, 19. julija — Zlata

LUNINE MENE
18. julija ob 18.42 — ščip

kino

BREŽICE: Od 13. do 14. 7. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Rambo III. 16. (ob 18. in 20. uri) in 17. 7. (ob 20. uri) avstralski pustolovski film Krokodil Dundee 2. 18. 7. (ob 20. uri) ameriška komedija Baby boom. **ČRNOMELJ:** 13. in 14. 7. (ob 20. uri) mehiški grozljivi film Kravljaci. 13. 7. (ob 22. uri) ameriška erotika Zaljubljena sirena. 16. 7. (ob 18. uri) ameriško znanstvenofant. film Solarni bojevniki. 16. 7. (ob 20. uri) francosko-italijanski film Kaligula in Mesalina. 18. 7. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Nevarna misija. **KRŠKO:** 14. 7. (ob 22. uri) italijanski erotični film Brezno strasti. 16. 7. (ob 18. uri) ameriški akcijski film Iščete se živ ali mrtev. **NOVO MESTO — DOM KULTURE:** 13. 7. (ob 20. in 22. uri) domača komedija Tesna koža III. Od 14. do 16. 7. (ob 20. uri) in 17. 7. (ob 20. in 22. uri) ameriški akcijski film Umri pokončno. Od 14. do 16. 7. (ob 22. uri) ameriški erotični film Zaljubljena sirena. 18. in 19. 7. (ob 20. in 22. uri) ameriški pustolovski film Teksaški graničar. **NOVO MESTO — DOM JLA:** Od 14. do 16. 7. (ob 18. in 20. uri) hongkonški film V zmajevem gnezdu. Od 17. do 19. 7. (ob 18. in 20. uri) ameriški akcijski film Nora misija.

motorna vozila

LADO 1200, staro 17 mesecev, prevoženih 14500 km, in TOMOS AVTOMATIK prodam. Hribar, Ratje 33, telefon dopoldne (061) 43-904. (2702-MV-28)
ALFO 33 1,3 S, letnik 1985, rdeče barve, prodam. Telefon (0608) 31-776. (P28-24MO)
APN 7, kot nov, prodam za 30%. Tel. (0608) 75-632. (P28-25MO)
R 4, star 10 let, obnovljen, registriran do junija 1990, in WV kombi, neregistriran, starejši letnik, ugodno prodam. Telefon 77-294. (P28-26MO)
Z 750, letnik 1977, moped APN 4, letnik 1985, in kompresor z dvema cilindroma, letnik 1986, prodam. Zvonko Gal, Veniš 35, 68273 Leskovec pri Krškem. (P28-27MO)
MOTOR MZ 250, star eno leto, prodam. Tel. (068) 52-468. (P28-29MO)
FIČKO, letnik 1985, in ZASTAVO 128, staro dve leti, ugodno prodam. Janc, Gor. Vrhpolje 82, Čentjernej. (2709-MV-28)
MOTOR APN 6, star eno leto, prodam. Cena po dogovoru. Tomaž Kastelic, Prečna 83, Novo mesto. (P28-30MO)
GOLF diesel, letnik 1983, kobilo halflinger, zrebca — kasača prodam. Tel. 27-740. (ček-MV-28)
R 4, letnik 1979, registriran do maja 1990 prodam. Tel. 27-796. (P28-33MO)
JUGO 55, letnik 1989, nujno prodam. Telefon (068) 44-845. (ček-MV-28)
MZ ETZ 250, letnik 1987, ugodno prodam. Tel. (068) 57-277. (2716-MV-28)
Z 101 GTL, letnik 1986, prodam ali zamenjam. Tel. 20-411. (2718-MV-28)
VISO CLUB, letnik 1982, v zelo dobrem stanju, prodam. Cena 5 M. Vincenc Sušterič, Šmarjeta 11 B, Šmarješke Toplice. (2715-MV-28)
RABLJENO školjko za Z 101 za dele, rabljen mlin za zdrob MIO standard in nov trajno žareči štedilnik s pečico prodam. Železnik, Kamni Potok 18, Trebnje. tel. (068) 44-842. (P28-34MO)
GOLF diesel, letnik 1984, prodam. Tel. (068) 44-406, ali dopoldne 44-920. (P28-39MO)
I 26 P, letnik 1987, prodam. Roman Lešnjak, Dobravica 21, Sentjernej. (P38-40MO)
Z 750 SC, letnik 1980, dobro vzdrževano, 73000 km, registrirano do 1. julija 1990, in novo vetrobransko steklo za Z 101 prodam. Tel. (0608) 81-940. (P28-41MO)
GOLF — JGLD, letnik 1985, in motor BT 50, letnik 1987, prodam. Tel. 25-894. (2732-MV-28)
R 4, star 20 mesecev, prodam. Janez Zrimšek, Lobetova 28, Novo mesto. (P28-43MO)
Z 101, letnik 1978, prodam. Nadu, Malkovec 1, Tržišče. (2733-MV-28)
R 5 TL, december 1975, in R 30, registriran celo leto, po ugodni ceni prodam. Ivanetič, Pod Trško goro 72, Novo mesto, popoldne. (2734-MV-28)

PRODAM JUGO 45A, letnik 1986. Tel.: 28-022.
PRODAM TOMOS automatic in APN4, ter prikolico za osebni avto. Informacije Kovačević Ivan, Segova 8.
PRODAM JUGO 45, letnik novembra 83 ali zamenjam za manjšo vozilo. Jeršin Janč, Vel. Bučna vas 2 (popoldne).
PRODAM JUGO 45, letnik 88. Šljakovec Zdenka, Krka 44, tel.: 27-412. (P28-74MO)
PEUGEOT 305 SR za vrednost 7400 DEM prodam. Tel. 27-782. (P29-49MO)
VW 1200, letnik 1972, registriran do decembra, prodam. Bogomir Gasparac, Vrhpeč 20, Mirna Peč. (P28-50MO)
I 26 P, letnik 1987, dobro ohranjen, prodam. Kovačič, Cerovi log 50 B Sentjernej. (P28-53MO)
Z 101, letnik 1987, prodam ali menjam za večji avto. Tel. 86-150. (P28-54MO)
I 26 P, letnik 1983, prodam. Zagrebška 21, Novo mesto. Tel. 22-456. (P28-9MO)
R 4, letnik 1987, rdeče barve, prodam. Tel. 26-741 od 14. do 17. ure. (2747-MV-28)
JEEP z vgrajenim mercedes diesel motorjem prodam ali zamenjam za traktor TV s hidravliko. Tel. (0608) 31-487 do 15. ure. (P28-61MO)
JUGO SKALA 128, letnik 1989, prodam. Tel. (068) 65-307. (P28-62MO)
Z 101, letnik 1986, karambolirano, Z 126, letnik 1982, in ekspress aparat z mlinčkom prodam. Tel. 27-751 ali 65-471. (2749-MV-28)
ZASTAVO 750, dva kavča ter dva fotelja prodam. Tel. 24-037. (2751-MV-28)
GOLF DIESEL JX, letnik 1986, prodam. Simič, Majde Šilc 18, Novo mesto. (P28-72MO)
MOTOR AVTOMATIK, PONY KOLO in kabal 3 x 2,5 prodam. Ivan Herič, Velika Cikava 20, Novo mesto. (2756-MV-28)
JUGO 45, letnik 1983, ugodno prodam. Tel. (0608) 62-495 po 19. uri. (2755-MV-28)
SAMARO, julij 1988, prodam. Tel. 44-443, popoldne. (2753-MV-28)
KADETT C letnik 1979 prodam. Prodam tudi opel rekord, letnik 1977, po dekih. Tel. 41-116. (P28-64 MO)
JAWO 350, letnik 1988, s spojlerjem prodam. Tel. 41-116. (P28-65 MO)
I 26 P, letnik 1977, prodam. Tel. 73-094. (P28-67 MO)
LADO 1300 S, letnik 1977, registrirano do aprila 1990, prodam za 18 M. Tel. (0608) 81-806. (P28-69 MO)
I 26 P, star 4 mesece, novo motorno kolo Tomos BT 50 S in novo športno kolo ugodno prodam. Tel. 22-283, dopoldne. (2750-MV-28)
R 4 TL, letnik 1985, prodam. Tel. (068) 44-784. (2750-MV-28)
Z 101, letnik 1983, prodam. Udovč, Črmošnjice 35, Stopiče. (2738-MV-28)
R 18 TJJL, letnik 1985, in Z 128, letnik 1987, prodam ali zamenjam za cenejši avto. Tel. (068) 27-377 zvečer. (ček-MV-28)
ZASTAVO 750, letnik 1978, prodam. Ostrog 23, Sentjernej. (2746-MV-28)
Z 101, letnik 1978, neregistrirano, prodam. Branko Bohte, Uršna sela 12. (2748-MV-28)

AVTOMATIK A3MS, letnik 1985, prodam. Tel. 85-127. (2744-MV-28)
GOLF DIESEL, december 1984, 126 PGL, letnik november 1988, in zapravljiva prodam. Škarja, tel. (068) 49-327. (2745-MV-28)
I 26 P, letnik 1986, prodam. Tel. 25-580. (P28-32 MO)
GOLF DIESEL, letnik 1984-december, prodam. Tel. 26-378. (2739-MV-28)
Z 750, letnik 1984, prodam. Virant, Stara vas 10, Škocjan. (2740-MV-28)
ZASTAVO 101 GTL, letnik 1985, prodam. Lindič, Brezovica 35, Šmarješke Toplice. (2742-MV-28)
Z 101 GTL 55 mediteran, letnik 1986, bele barve, prodam. Alojz Simončič, Čardak 3, Črnomelj, tel. 51-592. (P28-46 MO)
Z 750, letnik 1984, dobro ohranjeno, in 125 P, registriran do junija 1990, prodam. Tel. 21-013. (P28-48 MO)
R 4 GTL, letnik 1984, prodam. Jožef, Ločna 8, Novo mesto. (P28-76MO)
MOTOR TOMOS 15 SLC prodam. Tel. (068) 49-732. (P28-16MO)
JUGO 45 E, star 30 mesecev, prodam. Tel. (068) 44-321 int. 303 dopoldne, (068) 44-713 popoldne. (P28-19MO)
Z 750, letnik 1981, obnovljen, registriran do maja 1990, prodam. Darko Pajk, Cesta Gubčeve brigade 18, Trebnje, tel. (068) 44-321 int. 303 dopoldne. (P28-18MO)
MOPEL 14 M in črno-beli televizor Gorenje, star 4 leta, prodam. Špelič, Žužemberk 204. (2676-MV-28)
MOTOR Tomos avtomatik, zelo malo rabljen, prodam. Ana Slak, Trška Gora 41, Otočec. (2677-MV-28)
ZASTAVO 750, letnik 1980, prodam. Groblje 15, 68310 Sentjernej. (2680-MV-28)
TORI ENDURO 2, nov, prodam za 700 Dem. TOMOS avtomatik, odlično ohranjen, prodam za 700 Dem. Tel. (068) 24-638. (2681-MV-28)
MZ 250 TS prodam za 7 M. Telefon 22-388. (2683-MV-28)
RENAULT 4 GTL, letnik 1983, novi trip, prodam po ugodni ceni. Telefon 42-058, popoldne. (2674-MV-28)
I 26 P, letnik 1980, prodam. Pavla Hočevar, Radzrto 2, Sentjernej. Telefon 42-560. (P28-13MO)
TOMOS 15 SLC prodam. Tel. (0608) 32-876. (P28-5MO)
VW 1300, starejši letnik, na novo registriran, prodam. Tel. (068) 51-094. (P25-49 MO)
LADO 1200 karavan, letnik 1984, prodam. Tel. (0608) 88-478, od 18. do 20. ure. (P28-3MO)
Z 101 GTL, letnik 11/85, rumene barve, prodam. Informacije na tel. (0608) 31-888 ali (0608) 32-715. (2671-MV-28)
ZASTAVO 750, letnik 1979, registrirano do februarja 1990, prodam. Cena po dogovoru. Telefon 43-637. (2669-MV-28)
ZASTAVO 101, letnik 1983, prodam. Vel. Bučna vas 48. 68000 Novo mesto. (2691-MV-28)
ZASTAVO 750, letnik 1980, in zastavo letnik 1977 S, obe registrirani leto vnaprej, prodam. Tone Rešetič, Petelinjek 27, tel. 27-809. (2695-MV-28)
R 4 GTL, letnik 1984, registriran za eno leto, prodam. Telefon 43-748. (2696-MV-28)
I 26 P, letnik 1987, ugodno prodam. Tel. 25-862. (2698-MV-28)
Z 750 LE, letnik 1985, prodam. Štefan Kastelic, Mihovec 6, Novo mesto. (2699-MV-28)
VISO 11 RE, letnik 1987, prodam. Tel. 84-869 (vsak delavnik po 21. uri). (2729-MV-28)
R 20 diesel, letnik 1981, registriran do 6. januarja 1990, ugodno prodam. Telefon 84-618, popoldne in v soboto dopoldne. (2728-MV-28)
ZASTAVO 750, letnik 1975, v voznem stanju, neregistrirano, prodam. Tel. 26-721. (2723-MV-28)
R4, letnik 1984, prodam. Telefon 42-619. (2727-MV-28)
GUME Sava 155 x 13, nove, prodam. Telefon (068) 21-534. (2724-MV-28)
Z 750, 1985, prodam. Tel. 57-739. (2719-MV-28)
ETZ 250, avgust 1987, prodam. Jankovič, Slomškova 3, Brežice.
ZASTAVO 101, letnik 1976, prodam. Tel. 26-380. (2721-MV-28)

službo dobi

ZALOŽBA Lipa Koper potrebuje akviziterje za celotno Dolenjsko. Prijave sprejema predstavništvo za Dolenjsko, Krško tel.: (0608) 34-811 od 7. do 15. ure.
DEKLE za delo v kaficju zaposlim. Tel. (0608) 33-044. (P28-20MO)
ALI želite delati pri tuji kapitalski družbi? Pismene ponudbe z življenjepisom pošljite pod šifro: „KAPITAL“. (P28-21MO)
ZAPOSLIMO delavce kovinske stroke za delo na terenu. Od interesentov pričakujemo kvalifikacijo, delovne izkušnje, vozniški izpit B kategorije. Boris Kos, Gubčeva 11, Krško, tel. (0608) 32-711 zvečer ali 33-042. (P28-22MO)
KUHARICO, pripravnico ali PKV, iščemo. Kličite na tel. 44-442! (P28-10MO)

službo išče

PRIMERNO DELO za pravnika iščem. Naslov v upravi lista. (2747-SI-28)

stanovanja

DVOBOBNO STANOVANJE in garsonjero kupimo ali vzamemo v najem. Ponudbe pošljite na naslov: »KREMEN«, Novo mesto. (rač.-ST-28)
OPREMLJENO GARSONJERO v Novem mestu oddam za dobo enega leta. Ponudbe pod šifro: »PREDPLAČILO«. (P28-55MO)

V NAJEM vzamem hišo ali stanovanje. Ponudbe na telefon 28-022.

SOBO v Novem mestu, lahko je tudi izven centra, išče samski moški. Naslov v upravi lista. (P28-6MO)
ZA 6 mesecev nujno potrebujem opremljeno sobo, eventualno s toplim obrokom, v Črnomlju. Plačam vnaprej. Tel. (069) 24-750. (P28-35MO)

prodam

NEMŠKEGA OVČARJA, starega 5 mesecev, z rodovnikom, prodam. Tel. (068) 44-594, zvečer. (2687-PR-28)
KOZE in mladičke prodam. Tel. 28-646. (2692-PR-28)
Prodam SEMENSKO AJDO kvalitetne ruske sorte in MLIN NA KAMNE za vse vrste žitaric (premer kamnov 80 cm). Informacije na tel. (068) 57-309. (P28-38MO)
ORGLJE CAZIO prodam po ugodni ceni. Informacije na telefon 22-656. (2701-PR-28)
GAJBE za krompir prodam po 80.000 din. Tel. 27-679. (2704-PR-28)
SEDEŽNO GARNITURO prodam za 2.500.000 din. Kralj, Lobetova 24, Novo mesto, tel. 20-378. (2706-PR-28)
PREŠO na kamen in kombiniran cirkular VM 11 ugodno prodam. Tel. 42-253. (2709-PR-28)
GUMI VOZ (15 col) in novo prikolico za osebni avto prodam. Starič, Vinja vas 43, Novo mesto. (P28-31MO)
NUJNO PRODAM Rog sprint in novo zračno puško. Jože Jamnik, Kettejev drevored 39, Novo mesto. (2712-PR-28)
KOZE, stare pol leta, švicarke, prodam. Jug, Gradišče. Dol. Toplice. (2711-PR-28)
ŠARPLANINSKE OVČARJE, čistokrvne, prodam. Jože Bojanc, Mala Cikava 4, Novo mesto. (2713-PR-28)
SEDEŽNO GARNITURO ugodno prodam. Tel. 24-744. (2722-PR-28)
TELICO, breje 6 mesecev, staro 23 mesecev, sivo-rijava barve, prodam. Janez Brulc, Hrušica 10 (mlin), Novo mesto. (2726-PR-26)
BARVNI TELEIZOR, star 4 leta, prodam. Bende, Cesta herojev 58, Novo mesto, tel. 24-426. (2725-PR-28)
DVE OMARI za jedilnico ali dnevno sobo prodam. Gubčeva 2, Novo mesto, tel. 25-153. (P28-42MO)
PUDELJNE z rodovnikom, srebrne barve, prodam. Tel. (061) 578-205. (P28-44MO)
VZDILJIV ŠTEDILNIK, nov, na drva, plin, elektriko, prodam. Tel. (061) 772-376. (P28-8MO)
ELEKTROMOTOR (10 KM) prodam. Cvelbar, Gorenja vas 22, Šmarješke Toplice. (2684-PR-28)
SPALNICO, termoakumulacijsko peč, hladilnik, otroško stajlico, hojco, prodam. Tel. 45-369. (P28-2MO)
BAS KITARO Melodija, ojačevalec 100 W, mikrofon in strojalo, prodam. Tel. 86-136. (2679-PR-28)
PRODAM HI-FI stolp Telefunken (2x50 W — gramofon, radio, dvojni kasnetnik, 2 x 5-stezni ekvilizer in daljinski upravljalnik) za 9,5 milijona dinarjev. Tel. 22-194. (2685-PR-28)
ČOLN MAESTRAL 18 in motor Tomos 4 prodam. Željko Srečkovič, Brezina 66, Brežice, tel. (0608) 62-973. (P28-73MO)
STREŠNIK, rdeč, s posipom, ugodno prodam. Tel. 76-270. (2736-PR-28)
KUHINJSKO MIZO, novo, in 4 stole prodam. Tel. 42-186, od 9. do 18. ure. (2735-PR-28)
UNIVAS za pranje brez pare, varilni aparat CO₂ in šrotar-cirkular prodam. Marjan Gornc, Zbure 38, Šmarješke Toplice. (2741-PR-28)
NOVE JEKLENKE (plin, kisik) prodam za 20% ceneje. Tel. 42-168. (P28-46MO)
SRNASTE plemenite kozice (6 mladičk) in enega kozliča ter šotar z dvema kabinama prodam. Tel. (0608) 75-571. (P28-47MO)
BASKITARO in kitarski ojačevalec prodam. Tel. (068) 85-108. (P28-57MO)
ČOLN — gliser z motorjem prodam. Zagrebška 21, Novo mesto, tel. 22-456. (P28-60MO)
MAESTRAL 18 in motor Tomos 4,5 KS, uporabljen tri sezone, ugodno prodam. Tel. (0608) 62-495, po 19. uri. (2755-PR-28)
UGODNO prodam malo rabljeno zamrzovalno skrinjo (210 l). Informacije na tel.: (068) 28-731. (P28-75MO)

kupim

MEŠALEC, rabljen, kupim. Tel. 24-329. (P28-63MO)
POMIVALNO MIZO z dvema koritoma kupim. Tel. (068) 85-108.

Če bi solza lahko obudila, ne bi tebe, dragi, črna zemlja krila.

ZAHVALA

V najlepši dobi življenja, bilo mu je komaj 34 let, nas je nepričakovano zapustil naš dobi mož, oči, zet in sin

FRANCI KRHHN

iz Dolnjega Gradišča

Brez vseh, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, bi nas žalost popolnoma strla. Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, vaščanom Gorenjega in Dolenjega Gradišča, vaščanom Suhadola, delavcem Iskre Hipot, Cestnemu podjetju, pevcem in gospodu župniku ter vsem, ki ste darovali cvetje in pokojnega pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala vsem, ki ste mu bili prijatelji!

Žalujoci: žena Marija z otroki in mama, oče, sestra Vida in brat Žan z družinama ter vsi ostali

obvestila

IZOLACIJE, SERVIS ZAMRZOVALNIKOV
Viktor Pajek
Ptujška cesta 89, Maribor
telefon 062-305-150 ali 413-606 nonstop

Generalno popravljamo in obnavljamo ohišja zamrzovalnih aparatov. Če se je pri vašem zamrzovalniku pojavilo rosenje, če pozimi od zunaj ledeni, poleti pri čepu toči, mi bomo z obnovo izolacije povrnili izolacijske sposobnosti. Tudi če se pri vašem aparatu življenjska doba že izteka, ga bomo usposobili, da bo deloval kakor nov. Prihranite 50% elektrike!

Za storjeno delo dobite garancijo.

CENIK GORENJE — LTH:	
345 l	990.000
300 l	990.000
220 l	890.000
410 l	890.000
310 l	830.000
210 l	720.000
50 l	790.000
345 l z dodatno steno	1.250.000
220 l z dodatno steno	1.115.000

LJUBITELJI dobre kapljice, goštnici, lovske družine, gasilci! Za vaše veselice enkratna priložnost! Vino, belo, zelo kvalitetno, iz Plešivice prodajam. Cena 8.000 din za 1. Zvonimir Tomac, Donja Reka 5, Jastrebarsko. (P26-18MO)

Slovenija
Moja dežela

DNEVI PIVA

NOVO MESTO — Restavracija hotela Kandija pripravila od petka 14. julija, do nedelje, 23. julija, tradicionalne Dneve piva. Ob tej priložnosti bo v restavraciji razstavila proizvodov pivovar Union, Laško in Karlovca, ki bodo v petek ob 18. uri sodovale tudi v povorki. Za ljubitelje te grenkaste pijače bo na Glavnem trgu v Novem mestu tudi brezplačna pokašnja. V restavraciji Kandija bo ta dan ob 20. uri nastopila folklorna skupina Kres. V svedeh pila bo mogoče piti pravinsko ohlajeno pivo vseh treh pivovarjev, seveda pa ne bo manjkalo tudi jedi, ki sodijo zraven. Vsak dan bo živa glasba z ansambli Iskra, Rubin in Mak.

»VSI NA KOLO ZA ZDRAVO TELO«

BREŽICE — TVD Partizan Brežice, pod vodstvom prof. Jožeta Senice organiziral rekreativno kolesarsko vožnjo, ki se je udeležilo 35 občanov. Kolesarji so vozili od Brežic do Bizeljskega in nazaj. Vožnja, ki jo je na vmesni postaji spremljalo tudi matica, je bila dolga 40 km. Udeleženci prijetnega izleta so zanjo porabili 23 uri.

B. HORVAT

NAGRADE ZMAGOVALCEM

ŠENTJERNEJ — 23. t.m. ob 8. uri bo na Mihovici pri Sentjernej turmur v malem nogometu. Pare bodo žrebali 20. julija ob 21. uri v šentjernejši gostilni M. zelj. Informacije po telefonu 42-014 ob 18. do 20. ure. Organizator NK Taborski Zidaki Sentjernej objavlja več letni nagrad.

MALI NOGOMET

DOLŽ — ŠD Dolž bo organiziralo 23. julija na Dolžu turnir v malem nogometu. Prijave lahko oddajo ekipe do 21. julija na naslov: Marjan Sašek, Dolž 58, ali po telefonu 43-824 ali pa na žrebanju, ki bo 21. julija ob 20. uri v OŠ Dolž. Prijavnina 200.000 din.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DIC, tozd Dolenjski list, Novo mesto. **USTANOVITELJ:** občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje. **SKUPŠČINA** Dolenjskega lista je organ upravljanja tozda. Predsednik: Nace Štamcar. **ČASOPISNI SVET** je organ družbenega vpliva na programsko zasnovano in uredniško politiko. Predsednik: Anton Štefanič. **UREDNIŠTVO:** Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Šudja, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simič, Jožica Teppy in Ivan Zoran. **TEKOČI RAČUN** pri SDK Novo mesto: 52100-603-30624. Devizni račun: 52100-620-970-257300-128-4405/9 (LB — Temeljna dolenjska banka Novo mesto). **IZHAJA** ob četrtkih. Posamezna številka 6.000 din, naročnina za 2. polletje 150.000 din; za delovne in družbene organizacije 320.000 din na leto; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (oziroma druga valuta v tej vrednosti) na leto. **OGLESI:** 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 90.000 din, na prvi ali zadnji strani 180.000 din; za razpise, licitacije ipd. 100.000 din. Mali oglasi do deset besed 70.000 din, vsaka nadaljnja beseda 7.000 din. **NASLOV:** Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Germova 3, p.p. 130. Telefon: uredništvo (068) 23-606, 24-200 in 23-610, naročniška služba in mali oglasi 24-006. Nenaročenih kopislov in fotografij ne vračamo. **Na podlagi** mnenja republiškega komiteja za informiranje SR Slovenije (št. 23 od 21. oktobra 1988) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, tozd Grafika, Novo mesto. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

PIONIR

GRADBENO INDUSTRIJSKO PODJETJE NOVO MESTO

TOZD TKI, KETTEJEV DREVORED 37
68000 NOVO MESTO

po sklepu DS
objavlja

**JAVNO LICITACIJSKO PRODAJO
ELEKTRONSKI RAČUNALNIK
PHILIPS —
DATA 8000/16 P HI**

izklicna cena 1.000.000 din

Licitacija bo v ponedeljek, 17. 7. 1989 ob 8. uri v prostorih TOZD TKI, Kettejev drevored 37, Novo mesto

NOVO MESTO

Odbor za medsebojna delovna razmerja
objavlja proste naloge:

1. TEHNIČNI VODJA

Pogoji:

a) — dipl. ing. strojništva
— najmanj 5 let ustreznih delovnih izkušenj na odgovornem delovnem mestu

b) — ing. strojništva I. st. ali strojni tehnik
— najmanj 10 let ustreznih delovnih izkušenj na odgovornem delovnem mestu
— 3-mesečno poskusno delo

2. TEHNOLOG — priprava dela — normirec

Pogoji:

— ing. strojništva I. st. ali strojni tehnik
— najmanj 5 let ustreznih delovnih izkušenj na delovnem mestu priprave dela in kontrola proizvodnje.
— 3-mesečno poskusno delo

Kandidata bosta sklenila delovno razmerje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Prijave in dokazila o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na naslov: KOVINAR, Novo mesto, Ljubljanska 28.

V SPOMIN

TOMČEVIMA

iz Nove Loke 28, Črnomelj

8. julija so minila tri žalostna leta od tragične smrti sina, brata in strica ANTONA mlajšega, dipl. ing. el., in eno leto od smrti moža, očeta in dedka ANTONA star., upokojenega avtomehaničarja, ki ju je kruta usoda prezgodaj iztrgala iz naše sredine. Hvala vsem, ki se ju spominjate in stojite ob njunem preranem grobu.

Žalujoci: vsi njuni najdražji

ZAHVALA

V 59. letu nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, oči, dedo, sin, brat in tast

FRANC ILAR

iz Stranske vasi 43, Novo mesto

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in sodelavcem, ki ste nam v teh težkih trenutkih pomagali, z nami sočustvovali, podarili našemu očiju vence in cvetje in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala osebjem internega oddelka — intenzivne nege novomeške bolnišnice za pomoč. Lepa hvala pokojnikovim nekdanjim sodelavcem KZ Krka Novo mesto, OOS in sodelavcem Splošne bolnišnice Novo mesto, PGE Novo mesto, IMV Novo mesto, pevcem z Ruperč Vrha za zapete žalostinke, godbi, organizacijam ZZB, ZRVS, gasilcem in govornikom za ganljive besede slovesa. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in tast

VIKTOR KURE

iz Grma 9

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste nam v tem bolečem in težkem času izrekli sožalje, darovali vence in cvetje in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je zapustila draga mama, stara mama in prababica

MARIJA STANKOVIČ

s Krašnjega Vrha 21 pri Metliki

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in sovaščanom, ki so z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje, darovali cvetje ter pokojnico spremili na njeno zadnjo pot. Posebna zahvala župniku za opravljeni obred, GD ter ZB Metlika.

Žalujoci: vsi njeni

*Ni več trpljenja, ni bolečine,
življenje je trudno končalo svoj boj.*
(Gregorčič)

ZAHVALA

V 59. letu nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, oče in ded

ANTON PAJK

iz Ul. heroja Slaka 45, Trebnje

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem ter vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, darovali vence, cvetje, nam v najtežjih trenutkih stali ob strani ter pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo dr. Žnidaršiču za nesebično pomoč, GD Rračje selo, DO Tesnila, Motel Putnik, PD Tesnila, pevcem in g. župniku za lepo opravljen obred. Hvala tudi Slavku Kržanu in Bojanu Okornu za poslovilne besede.

Žena Pepca, sin Marjan in hčerka Marta z družinama

Trebnje, 11. 7. 1989

*Skrb, delo in trpljenje —
tvoje je bilo življenje.
Bolečino in trpljenje si prestala,
zdaj boš v grobu mirno spala.*

ZAHVALA

Po težki in dolgoletni bolezni nas je v 76. letu zapustila draga žena, mama, stara mama in teta

TEREZIJA PAVLIN

rojena ŠKOF

iz Gor. Stare vasi 19 pri Šentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem za podarjeno cvetje in izrečeno sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni sosedu Tončki Hudoklin in njeni družini za pomoč in poslovilni govor, Luzarjevi, družini Turk, delavcem finančno-računovodskega sektorja Novoteks ter gospodu kaplanu za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

V 68. letu nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in brat

ANTON ŠERCER

iz Stare Cerkve

Iskrena hvala vsem, ki ste pokojnika pospremili na zadnjo pot, izrazili sožalje in darovali cvetje. Hvala Delavski godbi in pevcem iz Kočevja ter govornikom za besede slovesa.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 58. letu starosti nas je zapustil naš dragi

DARKO KOVAČIČ

iz Hrastulj 6 pri Škocjanu

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, vaščanom in znancem, ki so nam pomagali, izrazili sožalje, podarili toliko cvetja in okojnika pospremili k zadnjemu počitku. Lepa hvala DO IGM Strešnik, Labod in IMV, Gasilskemu društvu, govorniku za poslovilne besede. Iskrena hvala g. župniku za lepo opravljeni obred, cerkvenemu zboru pa za zapete žalostinke.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 84. letu nas je zapustila draga mama, stara mama, prababica in teta

JOŽEFA GAČNIK

Marof 5, Mirna Peč

Za požrtvovalno pomoč v težkih trenutkih se zahvaljujemo vaščanom Marofa in postaji Mirna Peč. Posebno se zahvaljujemo Lojzki Krevs in Ivanki Šiško, vsem sorodnikom in znancem za podarjene vence in cvetje, govorniku Marjanu Primcu za poslovilne besede in gospodu župniku za opravljeni obred. Hvala vsem!

Žalujoci: vsi njeni

*Solza se bo posušila,
rana ne bo se zacelila.*

ZAHVALA

Nepričakovano nas je v 62. letu zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat, bratranec, stric in tast

JOŽE FIŠTER

iz Gor. Karteljevega 19

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste se trudili ohraniti njegovo življenje, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali, izrekli sožalje, podarili cvetje in vence in spremili pokojnega na njegovi poslednji poti. Lepa hvala za poslovilne besede in župniku za opravljeni obred. Vsem in vsakemu posebej še enkrat prisrčna hvala!

Vsi njegovi

ZAHVALA

Mnogo prezgodaj nas je po težki bolezni zapustil naš dragi in dobri mož, oče, dedek, brat, stric, tast in svak

MATIJA GRGURAŠ

iz Črnomlja, Zadržna c. 31

Ob boleči izgubi se iskreno in od srca zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali toliko vencev in cvetja in ga v tako velikem številu spremili na njegovo zadnjo pot. Posebno zahvalo izražamo DO GOK Črnomelj, Zvezi borcev Črnomelj, OOZK GRICEK Črnomelj, ZŠAM Črnomelj za organizacijo pogreba, govornikom za besede slovesa, godbi in pevskemu zboru za spremstvo ter družinam Schweiger, Jerman, Ferfolja in Stariha za nesebično pomoč. Prisrčna hvala tudi osebjem Zdravstvenega doma Črnomelj in nevrološkega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto, ki mu je lajšalo zadnje dneve življenja.

Žalujoci: žena Vera, sin Boris z ženo Mileno, vnukinji Maja in Anja, brat Jože z ženo Katico in ostalo sorodstvo.
Črnomelj, 10. julija 1989

FRANC PERNOVŠEK

slabo. Pogosto rad rečem, da če bo šlo tako naprej, Slovenci čez kakšnih 15 let ne bomo znali več slovensko peti. Seveda imam v mislih rodove, ki prihajajo. Ko smo bili mi fantiči, stari okrog 16 let, smo že znali zapeti triglasno, zdaj pa ... Gotovo veliko prispeva k ohranjanju slovenske pesni družinska vzgoja. Spomnim se, da je Pfeiferjev oče zelo rad in lepo pel. Tudi naš oče ima že pri 76-letih tak glas, da se lahko skrivam pred njim," skromno de Franc. Vsi štirje bratje Pernovški in sestra radi pojo. Ob Francu pa sta v oktetu prepevala še najstarejši brat Mirko (ta je bil prvo desetletje okteta tudi njegov predsednik, zatem pa se je moral zaradi službe v Velenju oktetu odpovedati) in pa mlajši brat Marjan. Ogromno šihtov na železnici je moral v 23 letih zvestobe oktetu zamenjati, potem pač ni šlo več.

Pernovškovi fantje so se razen Mirka vsi zapisali železnici. Boris, ki ima pevsko nadarjenji hčeri, je prometnik, Franc pa je zdaj pomočnik vodje sektorja za vzdrževanje vozne mreže od Save do Dobove in od Zidanega mosta do Spielfelda. Franc brez dlake na jeziku pove, da je železnica na zvezni ravni očino na stranskem tiru. Vozni park je ni psu, za obnovo ni denarja. Franc meni, da je stanje tako porazno zaradi tega, ker država nima niti približno podobnega odnosa kot ga imajo na Zahodu, res pa je tudi, da imajo železničarji v svojih vrstah precej nesposobnih ljudi, ki bi jih morali že večeraj nagajati. Kljub temu, da Franca, ki je pravi garač, rad obdeluje košček vinograda na Malkovcu in ima, kakor pravijo njegovi prijatelji, zlate roke ne le za kmetovanje, ampak tudi za zidarstvo itd., včasih mika, da bi celo zamenjal tako službo, pa nikoli ne pomisli, da bi lahko dal slovo petju. Zato si ob slovesu nazdraviva s kozarčkom zlahke kapljice: na svidenje ob Abrahamu in hkrati 30-letnici okteta Boštjanjski fantje.

P. PERC

Če ne bi bilo veselja do petja, tega ne bi bilo. Noben narod, ki svoje kulture ne ceni, ni kulturen. In petje je za slovenski narod kultura. Če bomo nehali peti, bo to za Slovence zelo

ŠEST ŠTORKELEJ NA LIPI — Kot kaže, tudi Dolenjska postaja zanimiva za te velike ptice, ki v zadnjem času zaradi majhne natalitete med Slovenci postajajo poleg lipe drugi slovenski simbol. Pri Leničevih v Szentjakobu pri Szentjerneju imajo to združeno. Že drugo leto sta »stara dva« na njihovi lipi sredi dvorišča uspešno zvalila svoj podmladek: lani dve štorčljici, letos pa iz gnezda gledajo štirje kljuni. Na sliki: mati štorčlja se spušča na Leničevo lipo v gnezdo k svojim mladičem. (Foto: J. Pavlin)

POLKA — VALČEK NA OTOČCU

OTOČEC — V soboto, 15. julija, bo ob 20. uri v motelski restavraciji na Otočcu ponovno plesno tekmovanje v polki in valčku. V zadnjih letih postaja ples na Dolenjskem vedno bolj popularen, zato želi tudi hotel Grad Otočec ustreči plesnim navdušencem s prireditvijo, ki bo družabnega in tekmovalnega značaja. Tekmovanja se lahko udeležijo vsi pari, ki poznajo osnovne korake obeh plesov, vse dodatne informacije pa lahko dobite po telefonu 21-830. Nagrada za zmagovalni par je privlačna — vikend v Strunjanu in prehodni pokal Plesnega kluba Novo mesto.

Ansambel Miss Dior se bo trudil tudi za vse ostale goste z glasbo za vse generacije. In še eno presenečenje! Poleg nagradne akcije Karlovske pivovarne, ki traja ves julij in avgust, in plesa vsak večer pripravlja Otočec zabavo tudi za mlade in najmlajše. Vsako nedeljo bo začel ansambel igrati že ob 4. uri popoldne. Obiskovalci bodo lahko zaplesali, sodelovali v številnih zabavnih igricah ali se osvežili z izvrstnimi sladoledi, s sadnimi kupami, frappeji, ki jih otoški gostinci pripravljajo na motelski terasi.

Marija iz argentinske Cordobe

Naša rojakinja 81-letna Marija Trpinc — Planinc tretjič v Sloveniji

BRESTANICA — „Vsak ima pač svojo naturo. Nekdo se bo ves dan jezil, nekdo drug pa bo ves dan vesel. Jaz spadam bolj med veseljake. Tudi moj brat Ivan je zelo veselja značaja, sestra Anči, ki je bila višja uradnica na pošti, se pa sploh cel dan smeje, morda celo preveč. Človek se ne sme jeziti, četudi nima denarja,“ pripoveduje v lepi slovenščini in med zvonicami smehom Marija Trpinc, poročena Planinc, naša rojakinja, ki že od 21. leta živi v Argentini.

Ko smo jo obiskovali pri sorodnikih, pri Sinkovičevih v Sotelskem pri Brestanici, kar nismo mogli verjeti, da je gospa Marija že v 81. letu. Verjetno jo ohranja tako vitalno, polno neuničljivega optimizma, prav tako filozofija. Smisel življenja res ni, da človek sam sebe in ne-

malokrat tudi tiste, ki ga obdajajo, uničuje z morečim pesimizmom, saj je po svetu in življenju vsega zadosti, majhnih in velikih grdobij.

Marija, rojena v Lazah pri Ljubljani, je hodila v mešansko šolo, gimnazijo in na univerzo; kot pravi, se je perfektno naučila italijanščine in sploh ni dosti razmišljala, ko ji je teta iz Argentine poslala ladijsko karto. Prevladala je želja spoznati svet, saj ji oče železničar in mati gospodinja ob številni družini tega ne bi mogla omogočiti. „Bilo nas je pet otrok in štirje smo še živi. Najstarejša je sestra v Ljubljani, ima 85 let. Nihče iz naše družine se ni podal na tako pustolovsko pot. 15-dnevno popotovanje z ladjo je bilo nepozabno. V Buenos Airesu sta me čakala teta in

stric. Potem smo nekaj let živeli v Rosario in se zatem preselili iz tega industrijskega mesta ob reki Paraná v Cordobo, milijonsko glavno mestno istoimenske province. Kot zanimivost naj povem, da je moj kasnejši mož, sedmih letih prišel za mano v Argentino. Takšna zvestoba je danes prava redkost! Vendar moram priznati, da je tudi vojna prispevala k temu, da je prišel k meni fant iz domovine, ne pa jaz nazaj k njemu,“ zasmeje Marija.

Mož je imel veliko pekarno-slaščičarno, kjer je bilo zaposleno okrog 30 delavcev. Planinčevi so imeli svojo trgovino, Marija pa je jesen življenja uspešno vodi svoj valjni bazen. Pravi, da ima na skrivaj samo finance, saj je njen konjiček, čeprav v isti sapi zagotavlja, tudi brez ljubezni in zdravlja nikoli ni moč živeti. Pravi, da se je odločila za letni in ne zimski zaprti bazen, ki bi potem morala preveč delati pozimi, nadelala pa se je dosti za trgovino.

Tokrat je prišla v Slovenijo tretjič. Z letalom je prispela z materjo skoraj dvomesečni obisk tudi Marija Ester. Tej je gotovo že dolgočas, ker ne zna slovensko. Zato jo kot pravi mati Marija, zelo dobro govori slovensko sinova, eden od knjigovodja, drugi odvetnik. Vistorej pri dobrem kruhu, tudi Marija Ester, ki je ravnateljica manjših šol v Sloveniji je obema všeč, moti jo inflacija. Saj res, če bo šlo tako naprej, bomo kmalu hodili v trgovino nahrbtnikom denarja, domov prinesli le škatlo vžigalca!

P. PERC

VSE ZABELEŽENO NA TRAKU — Udeleženci mladinskega etnološkega raziskovalnega tabora v Starem trgu so vse zanimivosti posneli z videokamero, prav tako kot tudi pogovore z domačimi, ki so bili njihovi dobrodošli informatorji (na fotografiji). S fotoaparatom pa je mlade raziskovalce zvesto spremljala etnologinja Nives Sulič (desno), edina, ki je bila mentorica na vseh desetih belokranjskih taborih. (Foto: M. Bezek-Jakše)

Stari trg pod lupo etnologov

V Starem trgu ob Kolpi se je končal 10-dnevni mladinski raziskovalni tabor — V pripravi je tudi knjiga

STARI TRG OB KOLPI — Večraj se je v Starem trgu končal 10. mladinski raziskovalni tabor v okviru gibanja Znanost mladini. Tokratni je bil etnološki, sicer pa so doslej mladi etnologi, geografi, arheologi, biologi, zgodovinarji in umetnostni zgodovinarji obdelali vso Belo krajino, saj so bili tabori po dvakrat v

starištvu in ljudsko umetnost nasploh, izseljenstvo. Posebnost tabora pa je bila video delavnica.

Na večerajšnjem zaključku tabora v starotrški osnovni šoli so udeleženci pokazali izsledke terenskega dela in pripravili razstavo s slikovnim gradivom in predmeti, ki so jih podarili domačini. Predstavitev so se udeležili tudi številni domačini, ki so dali mladim raziskovalcem obilo informacij. V pripravi pa je že knjiga, v kateri bodo objavljeni izsledki nekaj zadnjih raziskovalnih taborov v Beli krajini.

M. B.-J.

IZ ARGENTINSKE CORDOBE — Marija Trpinc, por. Planinc, in njena hči Maria Ester med obiskom Sinkovičevih v Brestanici.

Poln krožnik najboljša reklama

Tako menita Fanika in Oto Sevšek, lastnika gostilne Žolnir v Kostanjevici

KOSTANJEVICA — V akciji Studia D „Vse manj je dobrih gostiln“ je sodelovalo 17 tisoč Dolenjcev, Belokranjcev in Posavcev, ki so naslov najboljšega gostilne prisodili kostanjevskemu gostišču Žolnir. „To priznanje nas je prijetno presenetilo, ker ga nismo pričakovali, pomeni pa za nas še večjo obvezo, da bomo doseženo kakovost ne samo obdržali, ampak še izboljšali,“ pravi Oto Sevšek, ki skupaj z ženo Faniko vodi to najbolj znano gostilno na Dolenjskem in v Posavju.

Pot do velikega kristalnega pokala, ki bo sedaj krasil gostilniške vitrine, ni bila niti kratka niti lahka. „V tej hiši, kjer je doma žena, je bila gostilna že pred vojno, leta 1945 so jo zorili, tako da sva z ženo leta 1977 po vrnitvi iz Nemčije začela tako rekoč na novo. Če bi tedaj vedela, kljub ženinim nemskim gostinskim izkušnjam, koliko fines je treba osvojiti, če hočeš imeti dobro gostilno, bi nama najbrž zmanjkalo poguma. Toda začela sva z malega, tako da smo rastle vsi skupaj. Postopoma smo gostilno širili, jo obnavljali, povečevali število zaposlenih in pridobivali goste, ki jih je vedno več in prihajajo

domala iz vsega sveta,“ pripoveduje Oto Sevšek.

Danes je to prava restavracija z 220 sedeži znotraj in 120 sedeži zunaj, poleg tega imajo v gostilni 12 sob s 33 ležišči. V gostilni je zaposlenih 16 ljudi, 6 jih je za strežbo, 6 v kuhinji, nekaj v lastni pekarni, kjer pečejo dobri domači ajdov in koruzni kruh. Delo pa sta si razdelila tudi Fanika in Oto: Fanika skrbi za osebe, Oto teka naokoli in nabavlja hrano ter pijače. „Seveda pa ni vse sam objekt, potrebno je, da osebe dela kot dobro utečen stroj. Zlasti veliko skrb pa posvečamo gostu. Gosta je treba videti,

• TURISTIČNI NAGELJ STUDIA D — Posebna komisija pri Turistični zvezi Slovenije je v okviru TV akcije »Neža-nagelj« podelila visoko priznanje — Turistični nagelj naši regionalni radijski postaji za Dolenjsko in Belo krajino. Laskavo priznanje so si delavci Studia D prislužili za radijsko akcijo »Vse manj je dobrih gostiln«, v kateri je s predlogi za najboljšo gostilno sodelovalo prek 17.000 poslušalcev. S to akcijo je Studio D v mnogočem prispeval k boljši in pestrejši ponudbi. Po besedah direktorja Uroša Dularja bodo podobno oddajo v naslednjem letu nadaljevali.

ugotoviti kakšne volje je, od kod prihaja, in potem prilagoditi ponudbo njegovim potrebam in željam. Pri nas se ne sme nikoli zgoditi, da bi natakariča prinesla na mizo zažgan zrezek ali mrzle testenine, saj imajo vsi natakariji stroga navodila, da tako hrano zanesejo takoj nazaj, ne da bi sami kaj utrpeli.“ Nemara bi se kdo začudil nad številom osebja, toda gostilna Žolnir ne streže samo visokim gostom, med katerimi je bil nedavno tudi predsednik Slovenije Janez Stanovnik, marveč tudi delavcem iz bližnjih tovarn, nudi gostinski servis s toplimi in hladnimi bifeji itd.

„Zelo skrbimo tudi za dobro kapljico, zato se prav zdaj dogovarjamo za dobavo vina iz Haloz, kajti kakovost evička pogosto niha in niso vsi gostje zadovoljni z njim.“ Nasploh so težave z nabavo, saj Sevškovi ne dobijo vedno vsega, kar bi želeli že v prvi trgovini. Vse to se seveda pozna na kakovosti hrane, ki je glavni vir dohodka in pomeni tudi največjo reklamo za gostilno. Posebne

zasluge za izbor in kakovost hrane pa ima žena Fanika.

„Jasno je, da z malo dela ni mogoče veliko zaslužiti,“ meni Oto Sevšek. „zato se mi držimo načela, da ob velikih količinah vzdržimo nizke cene in primerno kakovost. Gostune smeš segati globoko v žep.“

V Kostanjevici imajo velike načrte s turizmom, za katerega imajo dobre pogoje, vendar se bo moralo v miselnosti kranjskega marsikaj spremeniti. Če bodo zgradili teniška igrišča, bazen s termalno vodo pa golf igrišče, bodo v gostilni Žolnir pripravljene tudi na nove izzive. Celotno želijo si jih: „Konkurenca je dobra, saj te sili v to, da narediš več, kot je nujno,“ pravi ta Sevškova. In če so zadovoljni gostje, sta tudi ona dva.

J. SIMČIČ

FANIKA IN OTO SEVŠEK — Od leta 1977 sta ustvarjala gostilno Žolnir, ki je bila od radijskih poslušalcev izbrana za najboljšo gostilno na Dolenjskem in v Posavju. (Foto: J. S.)

KONČNO BO VZCVETELA REVOLUCIJA

— Ate, kaj pa so delali Rusi na Madžarskem?
— Madžarom so prišli pomagati zadržati kontrarevolucijo.
— A s tanki?
— Pa še z drugim orožjem.
— Je bila na Češkem tudi kontrarevolucija?
— Tudi.
— A so Rusi prišli na Češko tudi s tanki?
— Menda ne misliš, da so se pripeljali s skiroji in z nahrbtniki, polnimi čokolade. Kontrarevolucija je treba zadržati z orožjem.

— A so tudi streljali?
— Seveda.
— Je bilo kaj mrtvih?
— Kjer se strelja, so mrtvi.
— Tudi v Afganistanu?
— Zakaj bi bil Afganistan posebnost?
— So tudi tja prišli Rusi zadržati kontrarevolucijo?
— Tako je pisalo v časopistih.
— Kaj pa na Kosovu?
— Ne vem, kam ciljaš.
— Je bila na Kosovu tudi kontrarevolucija?

— Še traja.
— Kdo pa je prišel na Kosovo zadržati kontrarevolucijo? Tudi Rusi?
— Na Kosovu smo prišli dušiti kontrarevolucijo sami.
— S tanki?
— S tanki.
— Na Poljskem je bila tudi kontrarevolucija, kajne?
— Je bila.
— Pred kratkim pa se na Kitajskem, kajne, ate?
— Prav imaš. Tudi na Kitajskem so zadržali kontrarevolucijo.

cijo. Tako, da boš vedel.
— A s tanki?
— Ne bodi tečen, s tanki, da.
— So pobili veliko kontrarevolucionarjev?
— Baje je bilo veliko mrtvih.
— Zdaj pa bo socializem zacvetel, kajne, ate?
— Kako to misliš?
— Ja, če so pobili toliko kontrarevolucionarjev po celem svetu, ni vrag, da ne bi končno vzcvetela revolucija.

TONI GAŠPERIČ

Halo, tukaj Dolenjski list!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo v bodoče več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev. Prisluhnili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet, poiskali odgovor na vaše vprašanje ali kaj podobnega. Pokličete nas lahko vsak četrtek popoldan, med 19. in 20. uro na telefon (068) 23-606. Eden od dežurnih novinarjev vam bo rad prisluhnil.